

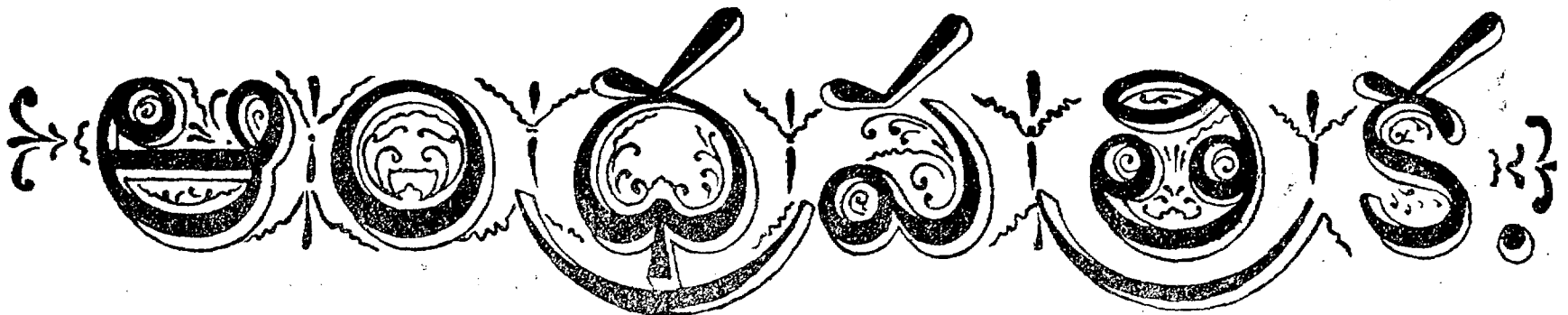
ఆంధ్రనభలవృత్తాంతము

విడివత్తక 1-3 0-1-6

Register No. M. III8

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

31/243

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్నపట్టణము 1925 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 23-వ తేది శుక్రవారము
శ్రీ క్రొధనామ సంవత్సరము, కార్తీకమాస శుద్ధ షష్ఠి ౬.

No. 160
సంచిక ౧౬౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గాఢ గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాసత్రములు పొందియున్నది పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.

దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

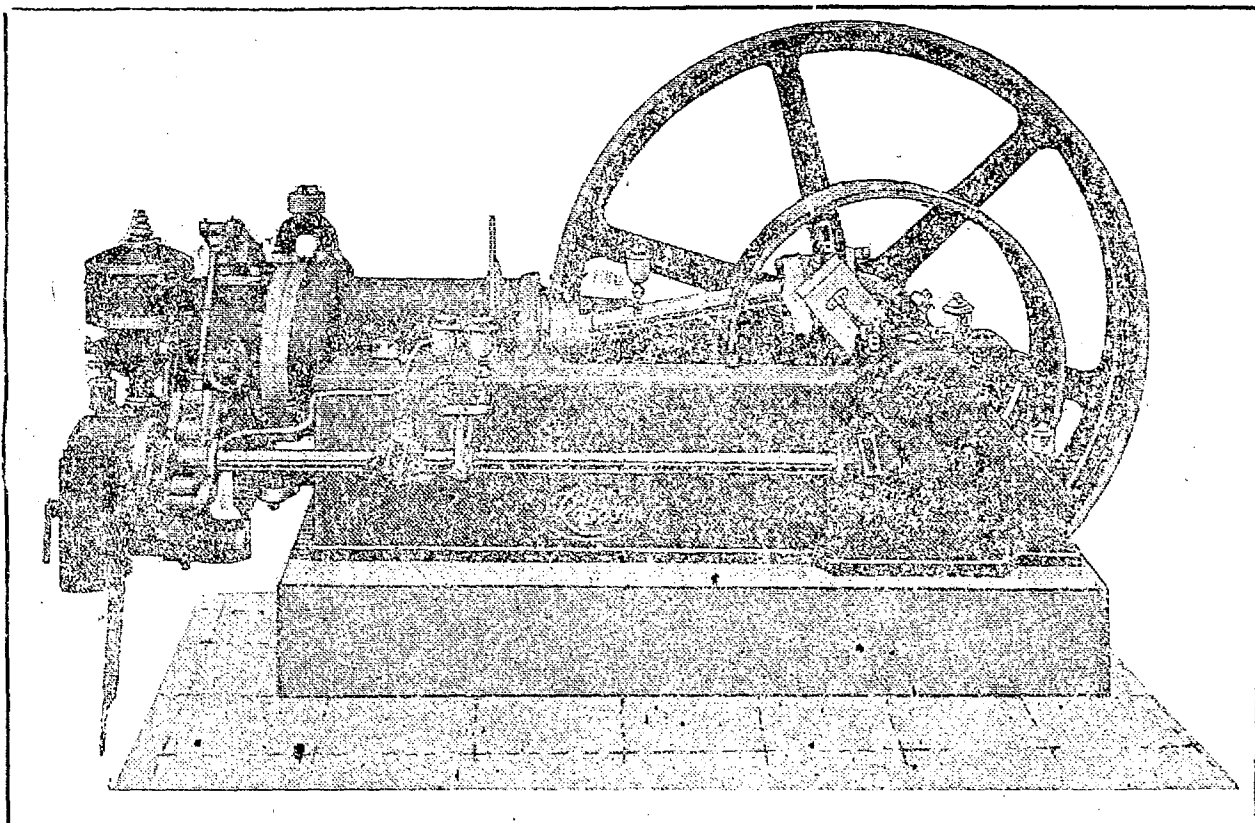

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కిర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కిర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ సన్” లాంగుస్ట్రోక్ న్యూటైపు సెమిడీ సెల్ క్రూడ్ ఆయులు యింజనులు

1860

లోడు లాగుటలో ప్రసిద్ధిచెందినవి. ఎంత మట్టి క్రూడ్ ఆయులుతోనైనను చక్కగా పనిచేయును. ఆయులు బహు తక్కువగా ఖర్చుగును
వేపరై జరుగు తరుచుగా క్లీన్ చేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బలముగాను,
ఊరికరు అధికముగానున్న వుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు విశేష నేర్పరితనము అక్కరలేదు
సోల్ యేజంట్సు:-

లండన్ ప్రేడింగు కంపెనీ, బెజవాడ (ఇండియా)

Telegrams “LAKSHMI” Bezwada

(అన్ని రకముల మిల్లుసామానులు డై రెక్టుగా యింపొమ్మచేసి స్థాకుయుంచువారు “రాబ్ సన్” గ్యాసుయింజనులు, స్లాంటులకున్నా సోల్ యేజంట్సు)

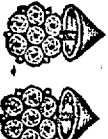
బంగారు వెండినగలలో ఏవి కావలసినను మావద్ద సిద్ధముగా నున్నవి

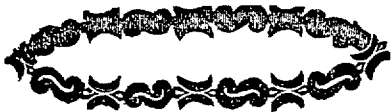
మాకు చిన్నవి పెద్దవి అను వ్యత్యాసము లేదు. కష్టము నులభము అను భేదములేదు. పెద్దవారు వచ్చినను చిన్నవారు వచ్చినను ధరలయందు వ్యత్యాసముండదు. ఎంతకాలము గడిచినను మాబిల్లుతో మీరు మావద్ద తీసిన నగలను తెచ్చిన అప్పుటి బజారుధరనుబట్టి వైక విచ్చెదము. ఆర్థికవిస్తృత పీకరముగా లేనిచో, నాఠియొక నగను యిచ్చెదము లేక వైకము కావలసినను తిరిగి వాప సిచ్చెదము. సవరణ బంగారుకు సీమవెండికి పూచీనిచ్చెదము. యంత తెలుపనీల! మా కారాదారులకు తృప్తికలిగించుటయే మా ముఖ్య ఉద్దేశము. 172 పుటలుగల విచిత్రమైన క్యాటలాగు రు. 1-0-0

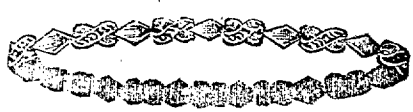
ఇదివరలో మా ప్రదర్శనశాలకు రానివారు ఒకదఫా రాగోరెదము.
ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టికంపెనీ
నగలవర్తకులు, 25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

మంచి వెండి

నవరపు బంగారు

నమ్మకమైన నగలు కావలసినయెడల మాకు వ్రాసి తెప్పించుకొనుదు, మీకు అక్కరలేని నగలు వాపను పుచ్చుకొని రూపాయలు యివ్వబడును. బంగారు, వెండినగలు మీరు కోరు ప్రకారము సిద్ధముగా నున్నవి. ఒకతూరి తెప్పించియూచిన మా నగల నాణ్యమున్ను, వెల సరళముగా నుండునది మొదలగునవి మీకు విశేషముగను.

ఇండియన్ జ్యూయలరీ మార్ట్ పోస్టుబాక్సు నెం 40, బెంగళూరు సిటీ.

రాజేశ్వరి

చర్మవ్యాధులకు

బోర కృసబ్బు

వజ్రయుధము

మైనపువ్వులు, అన్నిరకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజంట్లు కావాలను.
ఆర్. ఆర్. సోపు అండ్ క్యాండిల్ వర్క్సు, బెజవాడ.

అభ్రకభస్మము

అమోఘమైన మందు సక్రమముగా 800 పుటములు చేయబడినది. శ్రీ మక్తూల్ రాజావారి సంస్థానమున స్వీప యోగమున కై తయారుచేయబడినది.

దాని ఉపయోగమును గుర్తించి స్వల్పధరకు విక్రయమునకుగూడ పెట్టినాము. మూత్రవ్యాధులలో బాగా పనిచేయును. డయ టిటిస్ అనే బహుమూత్రవ్యాధిని పోగొట్టి, మూత్రములోనుండి తీవ్రపదార్థమును తీసివేయును. వేడిని, దగ్గును, త్రుయరోగమును బోగొట్టును. కఫరోగము లన్నిటియందు చాలా మంచిది. ఔషధయోగములందు గూడ ఉపయోగించుకొనవచ్చును. గొప్పగొప్పవారు మెచ్చియున్నారు. అనుపానవిశేషములచే నన్నివ్యాధులను గురుర్చును. ఒకసారి వాడిచూడండి మీకే తెలుస్తుంది. ఉపయోగించువిధము మందుతో పంపబడును. ఎక్కువగా కొనివారికి ప్రత్యేకపు రేట్లు. తులం 1 కి 5-0-0.

అడ్రసు:— మేనేజరు, ఆర్థర సాయనశాల, ముక్త్యాల(కృష్ణాజిల్లా), 1235

నిరపాయ కరమైన ఎరాస్మిక్ సబ్బుబిల్లులు

ప్రతి ఒక్కరికి తగినవి-బిడ్డలకు స్నానముచేయుటకు-తల్లికి యవ్వనమునందున్న అందము

శాశ్వతముగా యుండుటకును, తండ్రికి పరిశుద్ధ మిచ్చుటకును శ్రేష్టమైనది. మిక్కిలి సున్నితముగా సువాసనచేర్చబడినది. మితవ్యయము గలది. అరిగి పోయినప్పుడుకూడ మొదలునుండి నల్ల మంచి సువాసన గలిగియుండును.

ఈ రకము, ఇతర సుప్రసిద్ధమైన ఎరాస్ మిక్ రకములు అన్ని దుకాణములందును దొరుకును.

“ఎరాస్మిక్” అత్తరు తయారుచేయునట్టి వారిచే లండన్, పారిసులో తయారుచేయబడును.

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

జప్తుశిసరకులు (23-10-25)

ఇరువదిగజముల “పీస్” ధరలు

కారికావల్లులు—22 X 22 ముంగిసమార్కు (ఎ) రు 10-8 (బి) రు 11-12-0 సరాసరిరకము రు 10-6.

కారికావల్లులు—22 X 22 వేరు రకములు (బి) రు 10-12, సరాసరిరకము రు 9-8.

తెలుపుముల్లు—1708 రు 15-6; గ్లాస్ 9000 రు 15-8; ఎల్. ఎల్. 78 రు 10-14; ఇ. సి. 78 రు 11-8; 88-888 రు 15-14; బి. సి. 78 రు 11-0; 7978 రు 11-0. 2908 రు 9-12; 8978 రు 11-0.

నూలు

40 నెంబరు, సీమ (5 పాల్ కట్టుకు)—ట్రాక్ రు 7-4-0, చలువ రు 8-0; పచ్చరంగు రు 10-4; పడవ రు 9-6; కాళి రు 9-6; సవరణ రు 9-4.

40 నెంబరు జపాను (పదిపానుల కట్టు)—నత్తాత్రము రు 18-3-0.

60 నెంబరు సీమ (5 పాల్ కట్టుకు)—అడకతెర రు 19-3; నెమలి రు 19-0; “శేట్” రు 18-10; గొడ్డలి రు 11-4-0. గడ్డిబండి రు 11-3-0; ఎద్దు గడియారము రు 11-1; సింహము చేటకాడు రు 11-1-0; పెనసలు రు 11-1-0.

60 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టుకు) — భూగోళము రు 17-18; నీలంచేప రు 20-9-0.

లోహములు

ఇనుము:—బెల్లియను చుట్టకమ్మిలు ఒక బారువకు ధర రు 28; రు 29.

ఇత్తడిరేకు:—ఇంగ్లీషు రు 257; జర్మను (డిట్మాక్) రు 254; రాగిరేకు:—రు 279;

టిక్రేకు:—(90 మొదలు 95 వరకు ఉన్న కేస్ ఒకటికి) రు 19-0-0.

కలాయిపెంకురేకు:—24“శేట్” 6” 7” 9” రు 15-0. 8” రు 15-8 10” రు 15-4;

సిమెంట్ పీపాకు వెల:—

నార్తే ఆవుమార్కు రు 10-8; “ఎస్-బేర్” రు 10-12-0. రంగులు హాండెడ్వైట్ పీపాధర

అలిజరైట్:—20% ఆవుమార్కు రు 72; 20% నాల్గు గుట్టుములు రు 70;

“బైక్రామేట్ పాటామ్” హాండెడ్వైట్ ధర 88-0 చక్కెర

జావా సిద్ధము సరకుముట్టులు 1-కి 27-0-0

వాయిదాధరలు:—అక్టోబరు రు 27-8; నవంబరు రు 26-14; డిసెంబరు రు 26-14;

వేరుసెనగనూనె

“గానుగ” రు 118; “ప్రెస్” రు 110;

ఆముదము

రు 115 (గ్రామధర)

పదునుచేసిన తోలు రతి 1 టిక్కి

	మొదలు	వరకు
ఎద్దుతోలు (8 మొదలు 8½ రతులు) రు 0 15 0		రు 0 15 6
” (తేలిక) రు 1 1 8		రు 1 1 9
” బెంగళూరు (8 మొదలు 8½) రు 0 15 4		రు 0 15 11
” (తేలికైనరకము) రు 1 1 9		రు 1 2 3
” (మట్టాడ) రు 0 15 6		
” (విజయనగరం 7½ 7½) రు 1 0 0		రు 1 0 8
” (ఏలూరు 7 7½) రు 1 0 9		
శేడతోలు రు 0 9 9		రు 0 10 0
శేడూడతోలు రు 0 15 9		రు 1 0 9
ఆవుదూడతోలు రు 1 8 6		రు 1 10 6

కావలెను

ఆయుర్వేద వైద్యము చదివి పరీక్షలందును సుతీర్ణుడై, కొంతఅంగభాషయందు జ్ఞానము గలిగిన వారు ఒకరు కావలెను. వారి వారి యోగ్యతలను ఈక్రింది చిరునామమునకు తెల్పగోరెదము.

మేనేజరు, ఆయుర్వేదాశ్రమం, పోస్టుబాక్సు నెంబరు 287, మదరాసు.

రాజమండ్రి మునిసిపాలిటీ:

గవర్నరుగారి గౌరవ

ఇదమిత్థమని నిర్ణయించుటకు వీలులేని
తీర్మానముకంటే అంగీకరింపబడెను

(స్వకీయ విలేఖరి)

ఆక్టోబరు 21:— గవర్నరుగారి రాక-గవర్నరుగారికి స్వాగతప్రసాదము అను విషయమును గూర్చి మునిసిపల్ సంఘమువారు సెలదినములనుండి చర్చించుచున్నారు. పర్యవసాన మింతవరకును లేలేదు. సెప్టెంబరు 19 వ తారీఖున మునిసిపల్ సంఘసభలో చర్చకు రావలసియుండియు కాలములేనందున చర్చకు రాలేదు. సెప్టెంబరు 28 వ తారీఖున చర్చకువచ్చి గవర్నరుకు స్వాగతప్రసాద మియ్యనక్కరలేదని తీర్మానింపబడెను. స్వాగతప్రసాద మియ్యనక్కరలేదన్న తీర్మానమును మునిసిపల్ సంఘ సభవారు ఆక్టోబరు 12 వ తారీఖున జరిగిన సభలో రద్దుచేసిరి. తిరిగి నిన్ను జరిగిన ఆవసరసభలో గవర్నరు స్వాగతప్రసాద విషయము చర్చకువచ్చెను. ఇదమిత్థమని నిర్ణయించుటకు వీలులేని, అర్థములేని తీర్మానముకంటే అంగీకరింపబడెను. నిన్నటిసభకు అధ్యక్షులగు మునిసిపల్ సాలస బాపనయ్యగారు, అధ్యక్షుల వహించిరి. సభా ప్రారంభముననే చైరమానుగారు కొన్ని సంగతుల గూర్చి వివరముగా ముచ్చటించిరి. 12-10-25 తారీఖున జరిగిన సభావృత్తాంతమును మినిట్సు పుస్తకములో సరిగా వ్రాయలేదని మిత్తుల కొండరు కలెక్టరుగారి పేరు వ్రాసియున్నారనియు, అందుచే ఎవ రేతీర్మానమును ఉపపాదించదలచినను వ్రాతపూరితముగా ఇవ్వవలసియు చైరమానుగారు సెల విచ్చిరి. అట్టి ఆవృత్తపు వ్రాతలు వ్రాయటం అధ్యక్షునికూడా బాపనయ్యగారు తెలియజేసిరి. పిమ్మట మునిసిపల్ ఆనెం మల్లయ్యగారు నోటిమాటలతో చెప్పగా చైరమానుగారి క్రింది తీర్మానమును తెల్లకాగితముమీద వ్రాసిరి. మల్లయ్యగారిట్లు చెప్పిరి. “రాజమండ్రి నగరమున సెలలో మదరాసు గవర్నరుగారు రాజమండ్రి దయచేయు నప్పుడు మునిసిపల్ సంఘమువారి తరఫున శ్రీ గవర్నరు గారికి ఎడను యిచ్చుటకును, అందుకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయుటకును”

ఈ తీర్మానమును సభాసభకు చైరమానుగారు నాలుగు సార్లు చదివి వినిపించిరి. పిమ్మట క్రియత శీలా వీరభద్రుడు గారి తీర్మానమును బలపరచిరి. పిమ్మట డాక్టరు పాలకోడేటి గురుమూర్తిగారి పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరుపై చైరమానుగారి పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరునుకూడ కాగితముమీద వ్రాసి యిచ్చిరి. ఘాడు సెలలోగా ఒక తీర్మానమును రద్దుచేయుటకును చిన్న చిన్న మార్పులను చేయుటకు మాత్రమే సభవారికి అధికారము కలదనియు, పూర్తిగా వ్యతిరేక తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టుటకు ఘాడు సెలకాలము వ్యతిరేక కావలెననియు అందుచే మునిసిపల్ ఆనెం మల్లయ్యగారిచే ఉపపాదించబడిన తీర్మానమును చర్చించుటకు వీలులేదని క్రియత గురుమూర్తిగారు వాదించిరి. గురుమూర్తిగారు పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరుపై రూలింగు నిచ్చుచు చైరమానుగారు గురుమూర్తిగారి వాదన 12-10-25 తారీఖు సభకు మాత్రమే చెల్లుననియు యీ సభకు అట్టి అభ్యంతరమేమియు లేదనియు చెప్పిరి. పిమ్మట దివాన్ బహదూరు చిత్రపు వెంకటాచలం పంతులుగారు యీ క్రింది సవరణను ఉపపాదించిరి. మల్లయ్యగారు ఉపపాదించిన తీర్మానములో “అందుకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయుటకును” అనుభాగమును వదలివేసి “ఎడను యిచ్చుటకును” అను భాగము తరువాత “తీర్మానించడమైనది.” అని శీర్షమునియు వెంకటాచలం పంతులుగారు సవరణను ఉపపాదించిరి. ఈ సవరణను ఉపపాదించుచు “తగిన ఏర్పాట్లు చేయుటకును” అనుభాగమును ఇంకొక తీర్మానముగ ఆనాడే ప్రవేశ పెట్టవచ్చుననియు కూడ వెంకటాచలం పంతులు గారు తెలియచిరి. ఈ సవరణను మునిసిపల్ సాలస బాపనయ్యగారు సుదర్శనంగా బలపరచిరి. పిమ్మట డాక్టరు పాలకోడేటి గురుమూర్తి లేచి ఎజెండాలో నున్న విషయమును తప్పు క్రొత్త విషయములను చర్చించుటకు ఆర్డరు ఒప్పుకొనదనియు అందుచే పంతులుగారు చెప్పినట్లు తగిన ఏర్పాట్లు అందుకు సంబంధించిన వివరములను గూర్చియు ఆనాడు చర్చించుటకు వీలుండదనియు సభవారిని హెచ్చరించిరి. పిమ్మట సవరణ వోటుకు పెట్టబడెను. సభవారు సవరణను త్రోసివేసిరి. సవరణను ఆమోదించిన బ్రహ్మసుదర్శనంగా కూడ సవరణకు వ్యతిరేకముగ వోటు నిచ్చిరి.

ఆంధ్ర కాన్ఫరెన్సులు, బందరు

ప్రతినిధులు, ప్రేక్షకుల సౌకర్యార్థము స్పెషల్ మోటారుబండ్లు ఏర్పాటు
21-10-25 నుండి 25-10-25 తేదీవరకు

బెజవాడనుండి బయలుదేరుట		బందరుచేరుట	బందరునుండి బయలుదేరుట		బెజవాడచేరుట
మొదటిబండి	ఉదయం 5-0	8-30	మధ్యాహ్నము 3-0	సాయంత్రము 6-30	
రెండవబండి	6-0	9-30	సాయంత్రము 4-0	రాత్రి 7-30	
మూడవబండి	7-0	10-30	సాయంత్రము 5-0	రాత్రి 8-30	
నాల్గవబండి	8-0	11-30	సాయంత్రము 6-0	రాత్రి 9-30	

పిమ్మట ఆసలు తీర్మానమునుగూర్చి మాట్లాడదలచుకొన్న వారెవరయిన నున్నవో మాట్లాడుమని చైరమానుగారు రడు గగా మునిసిపల్ సాలస బాపనయ్యగారు కొంతసేపు మాట్లాడిరి. తిరిగి యింకొక సవరణను ప్రవేశపెట్టుటకు అనుజ్ఞ నిమ్మని వెంకటాచలం పంతులుగారు కోరగా చైరమానుగారు సరియగు సమయములో అడుగలేదనియు అందుచే అనుజ్ఞ నిమ్మటకు వీలులేదనియు చెప్పిరి. తరువాత మల్లయ్యగారి తీర్మానముపై అబ్దుల్ ఖాదరు సాహెబుగారు కొద్దిగా ముచ్చటించిరి. తీర్మానమును వోటుకు పెట్టుటకు ముందుకు చైరమానుగారు తీర్మానమును నాలుగుసార్లు సభవారికి చదివి వినిపించిరి. ప్రతి పర్యాయమును కూడ సభకువిచ్చేసిన పాఠాలు కడుపుబ్బనట్లు నవ్విరి. కొందరు చప్పట్లుకూడ కొట్టిరి. కాని సభకులలో మాత్రము కొంతకాలము వరకు చలనము కన్పించలేదు. పిమ్మట ఆనెం మల్లయ్యగారు లేచి “తీర్మానించడమైనది” అను భాగమును ఆసలు తీర్మానములో శీర్షముని కోరిరి. చర్చంతయు నయిన పిమ్మట వోటుకు పెట్టుటకు పూర్వము క్రొత్తసవరణలను అంగీకరించుటకు వీలులేదని చైరమానుగారు చెప్పిరి. పిమ్మట తీర్మానము వోటుకు పెట్టబడి అధిక సంఖ్యకు లభించె ఆమోదింపబడెను. మల్లయ్యగారి తీర్మాన మామోదించ బడినపిమ్మట దివాన్ బహదూరు చిత్రపు వెంకటాచలంపంతులుగారి క్రింది తీర్మానమును ఉపపాదించిరి. వెంకటాచలం పంతులుగారి తీర్మానము “ఇప్పడుచేసిన పై తీర్మానము ననుసరించి గవర్నరుగారికి యిచ్చు అడను యొక్క డ్రాఫ్టునుతయారుచేయుటకు యీదిగువ నుదహరింపబడిన కాన్ఫిరమలను కమిటిగా ఏర్పాటు చేయడమైనది.

- (1) చైరమానుగారు, (2) దివాన్ బహదూరు, చిత్రపు వెంకటాచలం పంతులుగారు, (3) న్యాయశాస్త్ర విశ్వవిద్యాలయము, (4) మున్సిపల్ సూర్యారావుగారు, (5) కె. విజయగారు, (6) మ-రా-రా-శ్రీ ఏలూరి బ్రహ్మ సుదర్శనంగారి పేరునకూడ శీర్షముని నలుగురు, వియదుగురు సభ్యులుకూడ వెంకటాచలం పంతులుగారు ఒప్పుకొనిరి. పిమ్మట వైసుచైరమానుగారు గురంగంధి అప్పల స్వామిగారు (7) రామలింగంగారి పేరుకూడ కమిటీలో శీర్షమునికోరిరి. పిమ్మట రామలింగంగారి పేరుకూడ శీర్షబడెను.

ఈ తీర్మానము ఎజెండాలో లేదనియు చర్చించుటకు వీలులేదనియు, డాక్టరు గురుమూర్తిగారు వాదించిరి. గురుమూర్తిగారి వాదన సక్రమమునియు తిరిగి నోటిను కావలెననియు చైరమానుగారు చెప్పిరి. గురుమూర్తిగారి వాదనకుతోడు యిదివరలో ఉపపాదించబడి, ఆమోదించబడి, బాగుగా చర్చించబడి అంగీకరింపబడిన తీర్మానము అర్థవిహీనముగా నున్నదనియు చైరమానుగారు చెప్పి మినిట్సు పుస్తకములో ఆవిధముగా వ్రాయించిరి. పిమ్మట చైరమానుగారు తీర్మానమున కనేక అర్థములు చెప్పవచ్చుననియు, అసంపూర్ణమనియు, క్రియలోపించినదనియు, ఎవరికి యిష్టమువచ్చినట్లు వారు ఆలోచన పూర్తిచేయుటకు వీలుండుననియు, మల్లయ్యగారి తీర్మానమునకు చివర “సభవారికి యిష్టములేదని తీర్మానించడమైనది.” అని చేర్చుటకు కూడ వీలున్నదనియు తెలియచిరి. తరువాత వెంకటాచలం పంతులుగారి తీర్మానమును చర్చించుటకు అవకాశమును, అవసరముకూడ లేదని రూలింగునిచ్చిరి. పిమ్మట సభ ముగిసెను.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

మొన్న సాయంత్రము 5 గంటలకు హిందుస్థానజాతి లులో పీఠిల్లసంఘపక్షమున పురమహాజనసభయొక్కటి మునిసిపల్ సాలస బాపనయ్యగారు పంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యస్థానముగ నుండుటకు రాజమహేంద్రవర పురమునకు ఉన్న హక్కులను తెలియపరచుచు చెన్నపురి కాసనసభ్యులకు పంపుటకూడ ఒకవిజ్ఞాపన త్రమును తయారుచేయుటకూడ ఒక ఉపసంఘమును ఏర్పాటు చేయడమైనది. సభావృత్తాంతమును పూర్తిగా వ్రాయుటకు వీలు లేదు. వీలన అధ్యక్షులట్లు రూలింగునిచ్చిరి.

రాజమండ్రి మునిసిపాలిటీ ఎన్నికలు

మునిసిపల్ ఎన్నికలు యీనెల 27 వ తారీఖున జరుగనున్నవి. మాపట్టణ మునిసిపల్ సంఘ చైరమానుగారి గుమ-రా-రా-శ్రీ, సాలస బాపనయ్యగారు ఆరవవార్డునకు అభ్యర్థిగా నిలిచి, మొన్న వారి అభ్యర్థిత్యమును ఉపసంహరించుకొనిరి. కాంగ్రెసు అభిమానులగు మ-రా-రా-శ్రీ, చోరగుడి వెంకటకృష్ణారావు బి. ఏ. బి. యల్. గారును, గుజ్జా పీఠ భద్రస్వామిగారును ఆరవవార్డు అభ్యర్థులుగా నిలిచి పనిచేయుచున్నారు. ఇద్దరును కాంగ్రెసు అభిమానులే. ఇద్దరును ఒకటే స్థానమునకు నిలిచి పోటీచేయుట ప్రభుత్వముగారేదు. వీడవవార్డులో కూడ యిట్టి విపరీతపరిస్థితిలే కాన్పించుచున్నవి. కాంగ్రెసు అభిమానులగు మ-రా-రా-శ్రీ, అప్పల సుబ్బారావుగారును, మ-రా-రా-శ్రీ, సోమిన కామేశ్వరరావు బి. ఏ. బి. యల్. గారును ఒకటే స్థానమునకు నిలిచి పోటీచేయుట ఎంతమాత్రము సమంజసముగారేదు. మాపట్టణ కాంగ్రెసుసంఘమువారు కాంగ్రెసుపక్షమున యీసంవత్సరము నెవరిని అభ్యర్థులుగా నిలిపెట్టలేదు. 12 వ వార్డునుండి మ-రా-రా-శ్రీ అల్లాడ సోమలింగంగారు పోటీలేకయే ఎన్నుకొనబడిరి. 14 వ వార్డునుండి మ-రా-రా-శ్రీ కందుల వీరరాఘవస్వామిగారుకూడ పోటీలేకుండానే వచ్చిరి. 18 వ వార్డు ఎన్నికలనుగూర్చి పట్టణములో చాలా పదంతులు ప్రబలియున్నవి. మ-రా-రా-శ్రీ పోకల గోవిందరావునాయుడుగారి పక్షమున కార్మికసభ్యుడగు మ-రా-రా-శ్రీ, జాగరపు బుచ్చిరాజుగారు ఉపసంహరించుకొనునని పలువురు తెలచుచున్నారు. కాని ఇందు సత్యమెంతమాత్రమున లేదు. నేను బుచ్చిరాజుగారిని కలిసికొని అడుగగా ఎన్నటికిని ఉపసంహరించుకొనననియు, తప్పక పూర్తిగా ఆఖరు వరకు పోటీచేయుదుననియు చెప్పిరి.

భరతమునిబృందం

నాట్యకళానిలయం, బెజవాడ.

బందలు బుట్టయ్య వేటహాలులో

24-10-25 వ తేదీ శనివారం రాత్రి 9-30 గంటలకు శ్రీ మోతే నారాయణరావుగారి ఆధిపత్యముక్రింద,

మృచ్ఛకటికమును

26-10-25 వ తేదీ సోమవారం రాత్రి 9,30 గంటలకు శ్రీ ముట్లూరి కృష్ణరావుగారి సముఖమున

రామదాసునాటకమును

ప్రదర్శించును ముఖ్య పాత్రధారులు

మృచ్ఛకటికము:

- శకూరుడు:— సెల్లూరు నాగరాజరావుగారు
చారుదత్తుడు:— బుద్ధిరాజు లక్ష్మణరావుగారు
వసంతసేన:— ఆరణి సత్యనారాయణగారు
మైత్రేయుడు:— అమరవాది హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు బి. ఏ.
శర్విలకుడు:— భరతాచార్య బి. టి. రాఘవాచారిగారు
విటుడు:— కె. వి. కృష్ణయ్యగారు
రామదాసు
కవీరు:— మైసూరు కృష్ణమూర్తిగారు
రామదాసు:— ఆరణి సత్యనారాయణగారు
తానీష:— కొచ్చర్లకోట రంగారావుగారు.
రేట్లు మామూలు:—
రామబ్రహ్మం,
మానేజరు.

9-వ ఆంధ్ర గ్రంథాలయ మహాసభ

నేడు (23-10-25) మచిలీపట్టణమున సమావేశమగుట

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సభ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సభ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సభ
స్వాగతం పంపాడు

శ్రీయుత పురాణం సూరిశాస్త్రిగారి సందేశము
మహాసభాధ్యక్ష!

గ్రంథాలయ ప్రతినిధులకును, ప్రతిష్ఠాపకులకును, పాఠకులకును మామూలముగా వ్రాసిన స్వాగత మిచ్చుచున్నది. గౌరవీయ గ్రంథాలయము, రామమోహన గ్రంథ భాండాగారము, మున్నగు ప్రతిష్ఠాపకులతో నెనయగు గ్రంథాలయోద్యమ మిచ్చుచున్నది. నిత్యము వికసించుచున్న విద్యావ్యాప్తి ప్రయత్నముల ద్వారా మామూలముగా నాదరణపెట్టలేకపోయిన సందర్భములెల్ల తెలియజేసినది. అచిరకాలమున నిచ్చుటగూడ సర్వ జనోపయోగమున గ్రంథాలయ మొకటి వెలుగులదని నమ్ముచున్నాను.

గ్రంథాలయోద్యమము ఆంధ్రజాతీయ ప్రయత్నము లన్నిటికిని మూలమై ప్రజోపకారకంబగు ననేక విషయములలో ముందంజ వైచి దారి జూపి తోడ్పడుటయేగాక మనదేశమందు జాతీయోద్యమములు వ్యాపించి విస్తరించునవకాశము లెన్నియో

పురాణం సూరిశాస్త్రిగారు

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ మహాసభాధ్యక్షులు

నేర్పరచెను. తెలుగు సీమలందు గాంధీ తత్వోపదేశములంత విరివిగా నాటకముని విస్తరించి పరిపూర్ణమున వలయు తేలికసంస్కారములందు గ్రంథాలయోద్యమముచే నిర్వహించబడినది. వెనుకనే కాదు, ఇక ముందుకూడ దేశనాయకుల యభిప్రాయములు జనసామాన్యమునకు జేరవలయునన్న గ్రంథాలయము పునరుజ్జీవన మవసరమగుచున్నది. గాంధీ ప్రచార వాహినీలో గ్రంథాలయోద్యమమువంటి పెరియేళ్ల పేరు పెంపు లగమ్యమై యంతరించినవి. ఇవి సన్నగిలుచుచే జాతీయోద్యమముల వ్యాప్తిగూడ పడును తప్పదున్నది. అందుచే జనసామాన్యపు దృష్టిపథమును దైవముచేసికొని సరియైన మార్గములలో నడిపించుటకు గ్రంథాలయోద్యమమును బ్రతికించవలసి యున్నది. నాలుగైదేండ్ల కునికిపాట్లను వదలించి పేల్కొనిన క్రమస్థుని యుద్ధమును సజీవముగ నొనర్చెడి యుత్సాహవేగములు ప్రస్తుత సభామంటంబున నుత్పన్నమగు గాక.

సభవారు విచారించవలసిన విషయము లనేకము లున్నవి. మద్రాసులోని ప్రాచ్యలిఖిత భాండాగారమును, రాజమహేంద్రవరమునకుగాని విజయవాడకుగాని రప్పించు టొకటి. ఆ భాండాగారములో జీర్ణించిపంపుచున్న తాళపత్ర గ్రంథములను పూర్వమువలె ప్రాతప్రతులకైంద వ్రాయించవలయు టొకటి. తంజావూరి సరస్వతీమహాలలోని తెలుగుగ్రంథములయొక్కయు దాక్షిణాత్యాంధ్ర కుటుంబములందు లభ్యమగు సమస్తతాళగ్రంథములయొక్కయు జాబితాను ప్రచురించవలయు టొకటి. శ్రీచెలికాని లచ్చారావుగారు వారంభించిన ఆంధ్రపరిశోధక మహామండలి సంకల్పములకు తోడ్పడుటయొకటి. కేమెడెరము

కవులుమున్నగు పరిశోధకులు పనివడి ప్రాగజేసెడి యపూర్వ తాళగ్రంథములకు తగినంత విశ్వాసగలిగించు టొకటి.

దేశములో నిదురించుచున్న సమస్త గ్రంథ భాండాగారములను మరల వెలిగింపజేయు టొకటి. ఆంధ్రదేశమునకు కేంద్రగ్రంథాలయ మేర్పరచుచున్న మొకటి. యవదృశ్య గ్రంథాలయోద్యమముతో నేటిభవించి వెనుకాడుకుండ పరస్పర ప్రయోజనము సాధించుటొకటి. నవీనాంధ్ర సారస్వత ప్రయత్నమునకు మొదటి టెట్టుగ నుపయోగించి మహాసభామొనర్చి యుండిన గ్రంథాలయ సర్వస్వమును సార్థక పత్రికారాజముగ నొనర్చుటొకటి. మున్నగునంతయు లెన్నెని యాయెడ విచారణీయములై యున్నవి.

సభ కొనసగిన కాలావకాశమల్పము. కాని సభా తీర్మానములవలననే కార్యము లన్నియు సిద్ధించవు. ఇక్కడి నూచన లందుకొని యీపురంబున తాము నిలువబోయెడి నాలుగవములలో లెస్సగ జర్పించుకొనుచు పురివిడిచి పెడలిన వెనుకూడ నిచ్చటిసంకల్పములకు కార్యరూపమొసంగడి ప్రయత్నములను సలుపుచు గ్రంథాలయోద్యమ వ్యాప్తి సర్వదా తోడ్పడుదురని నమ్ముచున్నాను. తక్కుంగల మహాసభలకు విచ్చేసియున్న పెద్దలుకూడ గ్రంథాలయోద్యమమును సకలదేశోద్ధారక ప్రయత్నముల మూలసాధనముగ గర్హించి గారవించెదరు గాక.

మామూలములొసంగ గలిగిన యాతిస్య మర్యాదలందనేక లోపములుండవచ్చును. వానినన్నిటి నైచిసభాకార్యమును వేడుకగా నడుపించువేడుచున్నాను.

* * * * *

ఆంధ్రప్రదేశ్ సభ

నేడు బందరునందు సమావేశమైన 9-వ ఆంధ్రగ్రంథాలయ మహాసభాధ్యక్షులకు శ్రీయుత శ్రీ గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారి యుపన్యాసమునందలి క్రింది భాగములు ముద్రితములు:

ఆంధ్రప్రదేశ్ సభాధ్యక్షులారా!

సోదరసోదరీ ప్రతినిధి ప్రేక్షకులారా!

భాష, పూర్వసిద్ధి, నాటి గ్రంథపరిచయము

ప్రపంచమున జీవజంతువులు పుట్టుటతోనే భాషించగలిగినవి. అవి భాషించు ధ్వనులే భాష యనబడుచున్నది. అందు పశుపక్షిమృగాది జంతువులు భాషించుభాష అర్థము లేనిది, అవ్యక్తమైనదియును, మానవజాతి మాట్లాడునది అర్థము గలిగియున్న వ్యక్తమైనదియును. యుక్తాయుక్త వివేచన పాప పుణ్యాజ్ఞానము గల మానవజాతికి సాంఘిక నైతిక రాజకీయాద్యోగ్య మతవిషయక పారిశ్రామిక వ్యవసాయ వాణిజ్యాది వ్యవస్థాజ్ఞానమును గూర్చిన బోధన మావశ్యకమైనది. అప్పు డన్ని విషయముల పైనను విజ్ఞానరచన సంరక్షణములు ప్రపంచ మంతటను ఆవశ్యకములైనవి. మన భారతదేశమున అప్పటి దైవక్తి గల మానవ శ్రేణులు కొందరు మానవులు మాట్లాడుభాషలో మానవజీవితమున కావశ్యకముయిన పై సకలవిషయము లిముడు నట్లు తా మార్జించిన విజ్ఞానమును మంత్రనాత్ర రూపముగ బాడి సక్రమముగ కంఠస్థము చేసికొని ఇతరులకును ముఖ్యము చేయించుచు దీర్ఘ కాలము సంరక్షించుచుండిరి. పిమ్మట ఆమంత్రనాత్రముల నన్నిటి సంగ్రహించి నాలుగువిభాగములుగ విభజించి రాగి వెండిలేకులపైనను తాళపత్ర పత్రములపైనను బట్టలపైనను కొయ్యపలకల పైనను లిపినిర్మాణముచే వ్రాసి కాపాడుచుండిరి. వీరి విజ్ఞానరచనకు వాడిన లిపియే బ్రాహ్మీ లిపి నుండి పుట్టిన. దేవనాగరిలిపి. ఆనాలుగు విభాగములే చతుర్వేదములని ఇప్పటికిని బిలువబడుచున్నవి. వేదవిదులగు విద్వాంశులు ఆవేదములనుండియే విషయసంగ్రహము గావించి మానవజీవితావశ్యకములైన సర్వవిషయముల పైనను బ్రత్యేకశాస్త్రముల రచించి విజ్ఞానాభివృద్ధికి బహుభంగుల దొడ్పడిరి.

కాలక్రమేణ నావిజ్ఞానము మహర్షులు, రాజులు, ధనవంతులు, మతగురువులు, పౌరాణికులు, కవులుమున్నగు పురుషులకుండుట విజ్ఞానాభివృద్ధికి బహుభంగుల దొడ్పడిరి.

యవమును బొంది మానవజాతికి అన్నిసోపకారమును జేయుచున్నట్లు నెవరేని నమ్మువాడైరి. విరాట్టుధుండెను. వాద్ధుల కాలమునను తదనంతరము శంకరాచార్యుల కాలమునను విక్రమాచార్యుల కాలమునను భాగవతాచార్యుల కాలమునను నానాభ్యయము సర్వతోమఖముల పరివృద్ధి నొంది భారతీయ విజ్ఞానోత్కృష్టతను బరదేశములగుడ వ్యాపింపజేసినది. ఇంతటి వాఙ్మయాభివృద్ధికి మాత్రమైన భాషకే గీర్వాణభాషయనియు వేద కాలమునండి క్రమక్రమముగ సంస్కరింపబడుచు వచ్చుటచే సంస్కృతభాషయనియు పేరు.

అట్టి యీ భాషావాఙ్మయ మంతయు అనేకము గ భూర్త శ్రీ తాళపత్రములపైనను దక్షిణభారతమున తాళపత్రములపైనను లిఖింపబడుచుండెను. దానకావనములు, మాత్రము వెండి రాగిలేకులపై చెక్కబడుచుండెను. తాత్కాలికముగ వ్రాసి చెరువువిషయములు కొయ్యపలకలపై వ్రాయబడుచుండెను. విద్వాంసులును, రాజులును, భాషాభిమానులగు ధనవంతులును, దేశమునందే భాగమునందు ఏ గ్రంథము రచింపబడియున్న ను వ్యయప్రయాసల కోర్చి పరిశోధింపజేసి స్వయముగ వ్రాసి వ్రాయించి గ్రంథసంచయమును చేర్చి స్వగృహములయందును, దేవాలయములయందును, రచ్చకూటములయందును నెలకొల్పి సంరక్షింపుచు విద్యావ్యాప్తికై మిక్కిలి కృషి సల్పుచుండెడివారు. ఇందుకు నిదర్శనము నలందా విశ్వవిద్యాలయమునందలి గ్రంథభాండవరిత్రమును పూర్వము మహమ్మదీయులు మతదేవముచే గాల్చుగా నెన్నియో అహోరాత్రములు మండుచుండినట్లు చెప్పబడు కాశీ వ్యాససీత గ్రంథభాండవిషయములే చాలును.

వేదకాలమునా దెట్టివేదములు లేకుండ వచ్చునేమో కాని క్రమక్రమముగ పురాణసూత్రకాలమునాటికి గొన్ని

గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ మహాసభాధ్యక్షులు

జాతులకు మాత్రము వేదాది మతగ్రంథాధ్యయనము నిషేధింపబడినను తక్కిన విద్యల నన్నిటికిని సకలజాతు లెట్టి నిర్బంధములు లేకయే అభ్యసించుచుండి రనుటకు వెక్కు నిదర్శనములు కలవు.

లిపినిర్మాణము

జ్ఞానము మానవజీవమున వికసించజేయును. కీర్తిగడింపజేయును. నాగరకతలు గలిగించును. నడవడిని దిద్దును. "జ్ఞానేన హి సమస్తం పశ్యతే" జ్ఞానము లేనివాడు పక్షిసమానుడని పెద్దలు చెప్పుదురు. కనుక జ్ఞానసంపాదనమునకై సర్వసాధనములు ప్రయత్నింపవలయును. మన పూర్వులు జ్ఞానము సంపాదించుటకు దాని సంరక్షించుటకును సర్వ ప్రయత్నములు వర్ణనాతీతములు. విశేషజ్ఞానము విజ్ఞానమనబడును. పూర్వమహర్షులు తపోమహిమచేర్చిదాము కనిపెట్టిన విజ్ఞానమును మానవజీవితావశ్యకములైన సకలవిషయ బోధకములగు వేదరూపమున ఒక్క స్వరవ్యత్యయమైన గలుగ గుండ ఎట్టి లిపి సాహాయ్యములేకయే ఆరువేల సంవత్సరముల కాలము నిశ్చలముగ సంరక్షించిరి. వారి శక్తి నిగుప్తమైనను ఇట్టి అద్భుత శక్తి మట్టియే యన్యదేశీయులయందైన గని విని యుంటిమా! అనన్యసాధ్యమగు నీవిజ్ఞానమును మానవులయందు సర్వతోమఖముగ వ్యాపింపజేయు లిపిసాధన నిర్మాణము కొఱకు ఆమహానీయులు సర్వ కృషియును విస్మయజనకము. ఆ లిపిభేదములును ఏయే లిపినుండి ఏయేలిపి బుట్టినదియును లిపిశాస్త్రజ్ఞులు నిరూపింప దగియున్నది.

భారతదేశ గ్రంథనిర్మాణమున కంటే పాశ్చాత్యదేశముల
యందు గ్రంథనిర్మాణము ఆధునికమైనది. అయినను ఆదేశముల
యందు మొదటినుండి సర్వజనులకు నిర్వహణ విద్యావిధానము గ
లదు. అందుచే విద్యార్థుల సంఖ్య శీఘ్రముగఁ జెఱుగఁచుం
డెను. తమనుశ్చయముగ గ్రంథరచనమును అభివృద్ధిఁ గాంచెను.
ఇప్పటికి ఆ దేశములయందుఁ జరుపను వ్రాయను నేర్పి గ్రంథప
తనయొగ్గత గలవారు నూటికి తొంబదితొమ్మిదిమంది కలరు.
జనసామాన్య మంతయు విద్యవంతులమైనపుడే గ్రంథభాండాగార
నిర్మాణావశ్యకత ప్రజలను త్వగపెట్టుచుండును. విద్యాభివృద్ధి
యందు పాశ్చాత్యులకు గల పట్టు దల మన పోలకు లకు అంశము

తల్లిగారు స్వరాజ్యపక్షమును వీడిపోయినందువలన తమకు తోషము కలిగినదని ప్రభుత్వమువారికి నిరూపిండు నుద్దేశ్యముతో శాసనసభలో తల్లిగారి కార్యక్రమమునకు భంగపడక కలిగిండుటకు స్వరాజ్యవాదులు అనేకవిధములైన పాట్లమెంటు కీ యెత్తుట సమీపమున్నదని "హితవాద" వలన తెలియుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి తరపున తల్లిగారు జేసినైన ప్రతిపాదించిన వ్యూహము సభను నిలిపివేయవలయునని ప్రతిపాదించుట వీరియొద్దలూ, నొకటియే యున్నది. (అ. ప్రె.)

మదరాసు వార్తలు

సంగీతసమాజం:—శ్రీమతి బెంగళూరు తాయి సంగీతకళ, ఈనెల 24 వ తేదీ శనివారమునాడు అనగా రేపు సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు గోవిందప్ప నాయకపీఠిలో సాందర్యమహులలో శ్రీమతి బెంగళూరు తాయి పాటకచేరి జరుగును.

భగవత్పాదాప్రసంగసభ:—చెన్నపట్టణం సామాజికమేట టంకాలపీఠిలోనుండు హిందూ తిరుమల కళ మైన్యూట్ హాలులో పాదుకా పట్టాభిషేక కాల క్షేపము శ్రీ పాండురంగ భగవత్ కథాప్రసంగ సభవారిచే ఆది వారము 4 గంటలకు బ్రహ్మశ్రీ పండిట్, క్రిరంగం శివగోపాచారి గారి వలన జరుపబడును.

చెన్నపురి ఆంధ్రవిద్యార్థిసంఘము-బహిరంగసభ:—ఈనెల 26 వ తేదీ సోమవారమునాడు సాయంకాలము 5 గంటలకు సాందర్యమహులలో శ్రీ పానుగలు రాజాగారి అధ్యక్షత క్రింద బహిరంగసభ జరుగను. ఆసభలో “ధర్మావాయములు” అను విషయమునుగూర్చి చర్చ జరుగను.

వంచించి ఒకపిల్ల నగలు దొంగలించుట:—ఒక ఆడపిల్లను మోసముచేసి మరుగులను దొంగలించినందు లకు చింతాద్రాపేట పోలీసు నిన్న సుబ్రహ్మణ్యము అను వానిని ఆరెస్టుచేసెను. మొన్న పిల్ల యింటిముందర నిలబడియుండ తన పిథి చివరవరకు రమ్మని పిల్లను బుజ్జగించి మెల్లగ పిల్లమురు గల కైంకర్యము చేసెను. తదనంతరము దొంగ ప్లవరు బహు నందు మరుగుల నమ్ముకొనెనని తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

చెన్నపురి ఆంధ్రనాటక సభవారు:—బొబ్బిలి యుద్ధమును 1925-వ సం॥ అక్టోబర్ నెల 25-వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రం 5-80 గంటలకు (కోట మైదానమునంద నుండు) ఎన్.పి.ఎడ్. తియేటర్లో ప్రదర్శింతురు. పరదా రాధా కృష్ణయ్యగారు రంగారావుపాత్రను, యల్. విజయగోపాల రావుగారు (తెనాలి) వెంగళరావు పాత్రను, యస్. యం. కామాక్షి సుందరకృష్ణిగారు తాండ్రపాపారాయుడు పాత్రను వి. శేషగిరిరావుగారు హైదర్ జంగ్ పాత్రను, పి. భజంగ రావు నాయుడుగారు విజయరావురాజు పాత్రను, యం. దేశికాచారిగారు వల్లభాచలపాత్రను ధరింతురు.

శ్రీనివాసమందిరం - అనాథశరణాలయం మేల్కొండ - మైసూరు సంస్థానం:—ఈ సంస్థయొక్క వ్యవస్థాపకురాలు శ్రీ ఏ. సింగమ్మగారు పంపిన నివేదికను కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. ఇది 40-41 వ వత్సర వార్షికనివేదిక. “గతవత్సరమున వరదలవలన మిగ్గ్రామమున పంటబాపాయి నందున ఆచట నీమందిర సంఘమునకు గల భూములనుండి రాగల లసిన సాలసరి మక్తాధాన్యము 45 బండ్లలోను 20 బండ్లు నష్ట మగుటవలన ధనలోప మధికముగా కలిగినది. ఈ అనాథశాల బాలికల నెటుల రక్షించుటయోయని చాల శీతిలుచున్నాను. కావున ఉదారభావులగు దేశీయులు విరాళముల నొసంగి యీ అనాథలను కాపాడప్రార్థింతులు” అని శ్రీసింగమ్మగారు మనసు కరుగునట్లు చేసిన విజ్ఞప్తి వ్యక్తకాదని నమ్మెదము. శ్రీ సింగమ్మ గారు కీర్తిశేషులగు జనోపకారి ఏ. జి. చార్లగారి ధర్మపత్ని. మైసూరు దొరతనమువారు 1900 సంవత్సరములో ఎడతూరు తాలూకా మిగ్గ్రామమున 12 ఎకరముల భూమిని అనాథశరణాలయమునకు దానముచేసిరి. మరి పెక్కుమందిగూడ ధనము నొసంగియున్నారు.

శ్రీ బాలనరసవ్వితి ఆంధ్ర భాషానిలయము హైదరాబాదు

శ్రీ క్రొధనామ సం॥ కార్తీక శు ౧౦ మంగళవార (27-10-25) సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు వివేకవర్ధని అంక కాలయందు నిలయపు వార్షికోత్సవము జరుగను.

ఆంధ్రనాయకులగు దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

ఆంధ్ర సోదర సోదరీమణులందరు సకాలమునకు దయ చేయ ప్రార్థింతులు. బి. యస్. శర్మ.

రాకపోకలు:—ఆరోగ్యము నిమిత్తము విశ్రాంతి కొరకును బెంగళూరునందు నివసించుచున్న గా॥ సర్ మహమ్మదు హబీబుల్లాగారు బెంగళూరి మేలులో నేటి ఉదయము నకు మదరాసు వచ్చిరి. కుమారు మూడు వారములు సర్ హబీబుల్లాగారు మదరాసునం దుండెదరు. తదనంతరము నవంబరు 18-వ తేదీన డిల్లీకి బైలుదేరెదరు. 21 వ తేదీన అధికారము స్వీకరించెదరు.

దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వేయొక్క ముఖ్యమైన ఆపిటరు అగు సి. సి. పింకుగారు నేటి ఉదయమున మదరాసు వచ్చిరి.

హేమిలటనుగారి స్థానే మదరాసునగర పోలీసు కమిషనరగ నియమింపజరిగిన హెచ్. ఎఫ్. ట్రావెర్సు ఫీలిప్సు గారు యింతాండునుండి నేటి ఉదయమునకు వచ్చిరి.

రైల్వే సీనియరు గవర్న మెంటు యిన్స్పెక్టరు కర్నలు చెర్లకొండగారు నేటి ఉదయమున మదరాసు వచ్చిరి.

రివిన్యూబోర్డు సభ్యులగు దివాను బహదూరు టి. రాఘవయ్యగారు నేడు ఉదయమున మదరాసు వచ్చిరి.

నూపరిం బెండింగు యింజనీరు పెడ్డిగారు నేటి ఉదయమున మదరాసు వచ్చిరి.

దక్షిణ యిండియా రైల్వే కంపెనీ ఏజెంటు బి. సి. ప్లాటూగా, జనని యగు సి. ప్లాటూగారు బొంబేయిలలో నేటి ఉదయమున మదరాసు వచ్చిరి.

ఆర్. డి. రిచ్చర్డ్సుగారు నేటి ఉదయమున మదరాసు వచ్చిరి.

సెంగోడియసు, సి. ఎస్. మార్టినుగార్లు నిన్న రాత్రి మదరాసునుండి పోయిరి.

బొబ్బిలి దివాను, దివాను బహదూరు రాజాచారిగారు నేటి ఉదయమున మదరాసు వచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

ఏ. మాధవయ్యగారి ఆకస్మికమరణము:—నిన్ను నెనేలుసభ మధ్యాహ్నము 3 1/2 గంటలకు ప్రారంభమైనది. ఇదివరకు దొరతనమువారి స్థాల్లు ఆల్బార్నీ కాఖిలో యినపైక్టరుగానుండి ఫించెను పుచ్చుకొని ద్రవిడభాషలో చాల న వలల ను వ్రాసిన ఏ. మాధవయ్యగారు నెనేలు సంఘ సభ్యుడగుటచే సభకు వచ్చెను. 3-40 వేళ మాధవయ్యరు యూనివర్సిటీ ఆఫీసు మేనేజరును గూర్చి ఒక ప్రశ్న నడిగెను. దానికి ప్రత్యుత్తర మియ్యబడిన వెంటనే కుళ్ళివైసం డి ఆయన క్రిందబడిపోయెను. ప్రక్కనున్న శ్రీమాన్ సత్యనారాయణ రావిమయమును వైసుచాన్సలరుకు తెలిపిరి. అంతట అందరును ఆయన చుట్టును జేరిరి. డాక్టరు, గురుస్వామి, డాక్టరు లక్ష్మణస్వామి, కల్లులు ఎల్లసుగార్లు పరీక్షచేసిన పిమ్మట ప్రక్క గదిలోనికి ఆయనను తీసికొని వెళ్లిరి. వెంటనే ఆయన ప్రాణము పోయినది. ఆకస్మికముగా హృదయచలన మాసిపోవుటవలనను తెల్లబలు హెమోరెజివలనను ఆయన చనిపోయెనని వైద్యులు తెలిపిరి. ఆకారణమున వెంటనే నిన్ను నెనేలు సభ నిలిపివేయబడెను.

మాధవయ్యగారు డాక్టరు విల్లరుగారి శిష్యులు. విద్యార్థిగా నున్నపుడు చాల ప్రతీకాను బడసిరి. స్థాల్లు డిపార్టు మెంటులో అస్పెంటెంటు కమిషనరు ఉద్యోగమునుగూడ చేసిరి. ఇటీవలే ఫించెను పుచ్చుకొని ఒక ద్రవిడ మాసపత్రికకు సంపాదకులుగా నుండిరి. ద్రవిడభాషలో చాల నవలలను వ్రాసిరి. మాధవయ్యగారు సంఘ సంస్కర్తలలో స్వప్రసిద్ధులు.

విశ్వాస ద్రోహము

మదరాసు, అక్టోబరు 28:—మదరాసు నందలి శంభుదాసు వీధియందు యిసుపన రైతుల కొలువుచందున్న నొక మహమ్మదీయ నౌరదును విశ్వాసద్రోహమునకు పోలావురమందు పోలీసు నిన్ను అరెస్టుచేసెను. నౌకరు రూ 800 లు అపహరించెనని పోలీసు అతనిని అరెస్టుచేసెను. కొన్నాళ్ల క్రిందట యిసుపన రైతులు యిసుపరేవులను హరియొక వర్తకునివద్ద గొనిరి. అతను సొమ్ము యియవలసినవని తొందరచేయగా శంభుదాసు వీధియందలి వర్తకు మద్దాయిచేతికి రూ 800 ల నిచ్చి గరబుధవారం మధ్యాహ్నము 3 గంటలకుపిరి. ఎంతవేపునను నౌకరు సొమ్ముయిచ్చి రాకపోవుటచే అనుమానువేసి, పోలీసు లో కంపెయింటు దాఖలుచేసిరి. బి. డివిజను పోలీసునందు చేయబడిన విచారణవలన, క్రొంతకాలము క్రితము మద్దాయి బొంబాయి వెళ్లుటకు తలచుచుండెనని జేలెను. మదరాసు పోలీసు తంజినంపగా బొంబాయిపోవుచున్న మద్దాయి పోలావురమందు అరెస్టు చేయబడెను. కొంచెము యిందునుండుగా సొమ్ము అంతయు దొరకెను. ఇన్స్పెక్టరు ఓబ్రియానుగారు కేసు విషయము విచారణ చేయుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

చెన్నపురి లాకాలేజి

నేడు మరల తెరువబడినది

ప్రిన్సిపలు డేవిసుగారు కళాశాలలోని విద్యార్థుల నందరిని ఒకదినము సస్పెండు చేసినందున విద్యార్థుల ప్రతినిధి సంఘసభ నిన్న 22 వ తేదీన కళాశాలలో జరిగినది. “ప్రిన్సిపలు గారిచర్యకు మేము విచారించుచున్నాము. ఆదినమున మేము హాజరై నలులే భావింపవలెను. మాసభకు ఆధ్యక్షత వహించ వలెనని ప్రిన్సిపలుగారిని కోరుచున్నాము” అను తీర్మానమును చేసి వారు ప్రిన్సిపాలుకు పంపిరి. అంతట డేవిసుగారు వచ్చి ఆసభ కధ్యక్షత వహించెను. “నిన్ను జరిగిన అల్లరినిబట్టియే నేను సస్పెండు చేయలేదు. కొన్నిరోజులనుండి యిటుల ప్రతి దినమును అల్లరి జరుగుచునే యున్నది. ఒకరోజు సస్పెండు చేయుట అత్యల్పమును శిక్షయే” అని డేవిసుగారు నుడివరి. ఇటు పైని విద్యార్థులు నడుచుకొనవలసిన తీరిని గూర్చిగూడ తెలిపిరి.

“మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు మరియొకసభ జరిగినది. ఆసభకు ప్రిన్సిపాలును ఉపాధ్యాయులును విద్యార్థుల ప్రతినిధులును గూడ వచ్చిరి. ఆసభలో జరిగిన సంగతులు రహస్యముగా నుంచబడెను గాని రేపటినుండి కళాశాల నూములు ప్రకారము తెరువబడును. 22 వ తేదీని మాత్రము విద్యార్థులకు హాజరు చేయుటకు ప్రిన్సిపాలు అంగీకరింపలేదు. రేపు అనగా (23 వ తేదీ) నేడు అన్నిక్కాసులను పోయి తన అభిప్రాయమును తెలిపెదనని నిన్నటిసభలో ప్రిన్సిపాలు తెలిపెను” అని నిన్న జరిగిన విషయములను నగరవిలేఖరి మాకు నేడు తెలిపెను.

నేడు (23 తేదీ) కళాశాల తెరువబడెనని తెలిసినది.

కార్యక్రమము సరిగా జరుగుచున్నది

ప్రిన్సిపాలు ప్రకటన

నిన్న లాకాలేజిలో 12 గంటలకు కాలేజి యుపసంఘము సమావేశమై కాలేజిని మూసివేయుటనుగూర్చి చర్చించిరి. ప్రిన్సిపాలుగా రధ్యక్షతవహించిరి. నిన్నటిదినమునకు అట్టేకో డెన్సు నీయమని విద్యార్థులకుగగా పిలువడదని ప్రిన్సిపాలనెనట. పిమ్మట కళాశాలలోని ప్రాధానరుచును విద్యార్థులును కొన్నివిషయములనుగురించి తీవ్రముగా చర్చించిరట. కాని ఆవిషయములను ప్రతికలప తెలుపకాడదని నిశ్చయించిరి!

నేడు లాకాలేజి సరిగా 10 గంటలకు ప్రారంభయయ్యెను. ప్రిన్సిపాలు ప్రతిక్కాసులోనికివచ్చి 24 గంటలపైపు దీర్ఘముగా నాలోచించి మాములుగా పనిజరిగి లేనే బాగుండునను తీర్మానమునకు వచ్చితిని ప్రకటించెను.

(ఒకవిలేఖరి)

కార్పొరేషను అధ్యక్షత

స్వరాజ్యపక్షమువారు శ్రీయుత సామి వెంకటాచలం శ్రేష్ఠిగారి నే నిలిపెదరు.

కార్పొరేషను అధ్యక్షతకు స్వరాజ్యపక్ష ప్రతినిధిగా శ్రీయుత సామి వెంకటాచలం శ్రేష్ఠిగారి నే నిలుపుటకు కార్పొరేషనుసభ్యులగు స్వరాజ్యవాదు లందరును ఏకగ్రీవముగా నిశ్చయించిరిని తెలియుచున్నది.

తిరుత్తని యూనియను బోర్డు.

(స్వకీయవిలేఖరి)

తిరుత్తని యూనియనుబోర్డు సమావేశము 22 వ తేదీన బక్కయ్యనాయుడుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగెను. కాని సభా కార్యక్రమము ప్రముఖం జరుగుటకు అనంతరములు గట్టుల చేత నాటికి సభ ఆపివేయబడెను. మరల 26 వ తేదీ సమావేశమగును. (తెలివార్త)

నేటుకొన్నిలు అభ్యర్థులు:—చెన్నపురి మహమ్మదీయేతిర ప్రతినిధిగా దివాన్ బహదరు సర్ ఎస్. ఆర్. అన్నమలైకెట్టిగారు నిలుపబడిరి.

ఎ. రావ్వస్వామి మొదలగువారు:—వీరు నెనేటు సభ్యులైన మదరాసు కార్పొరేషను సభ్యత్వమునకు అభ్యర్థిగా నిలువనున్నారు.

రాజమోహన హోరాయలు

గండి కువాసన, కలన రామటకు శ్రేష్ఠమయినది, మొదలును చల్లదనమును కలిగించి నెలట్టుకలను నల్లబరిచి వృద్ధి పొందించును. సినారు 1-0-0 వి. పి. చార్జి అ-5 పి. శి. ఏ. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం పెరిడేపి, నెల్లూరుజిల్లా

నవనాగరకతవలన కలుగుచున్న వ్యాధులు

డాక్టరు జి. ఆర్. పి. ఆచార్యగారి ఉపన్యాసము
నిన్న సాయంత్రము కలెజ్టు హాలులో కేటెన్ ను ఏ.
డబ్ల్యు. హెబ్బెల్ ఐ. ఎం. ఎస్. గారి అధ్యక్షతన జరిగిన
సభలో ఆచార్యగారి కలుగుచున్న వ్యాధులు.

కృత్రిమము లేని జీవితవృత్తి చాల సౌఖ్యకరము. దాని
వలన ఆయుర్వృద్ధిహాద కలుగును. యాగము పెక్కు శతాబ్ద
ములనుండి యితరులవలన పీడింపబడుచున్న వారు కృత్రిమ
జీవితవృత్తి నవలంబించినందుననే తమ జాతిని కాపాడుకొనగలి
గిరి. వ్యాధులు నాలుగువిధములు. 1. అసాధ్యములు, 2. కష్ట
సాధ్యములు, 3. సహజములైన అసాధ్యములు, 4. సహజ
రికతవలన కలిగినవి. 4 వ తెగ వ్యాధులన్నియును మానవుని
స్వాధీనమునందే యున్నవి. మానవుని బాగుగా స్వాధీనపరు
చుకొన గలిగినచో ఏనిలో చాల వ్యాధులును మనము నిరో
ధించ గలుగును. మితిమీరిన కామకర్మము, సారా, పొగాకు
మత్తుపదార్థములు, కృత్రిమాహారములు మున్నగువానిని తినుట,
కాలనియము లేని ప్రవర్తన, నిద్ర దుస్తులు మున్నగువానిని
సరిగా జరుపకండుట మున్నగు కారణములవలనను, తలదం
క్రమలవలనను, అంతర్విచారముల వలనను, మనోవేదన వలనను
గూడ వ్యాధులు కలుగును.

“కలుగుచున్న వ్యాధులను గురించి త్రాగుట యొక ప్రబల
వ్యాధి. దానివలననే చాల దుర్వ్యసనములు కలుగును. ఇవివల్ల
నీచమున ఆభ్యాసము, దీనివలన చాలమటుంబములలో చాలమందికి
చిచ్చితనముమాడ కలిగెను. ఇది మహావిషము. ఇంతకంటె హాని
కరమును హానికరముననుకూలమేదయునులేదు. కాఫీగూడసారా
యితో సమానమైనదే. విస్తారముగా కాఫీని త్రాగుచున్నచో
గుండెపడ మాకు మున్నగునవికలుగును. అశ్మి వ్యాధులు కలు
గును. లాలాజలగ్రంథి వికారములు. బిడ్డలకు కాఫీవలన మిక్కిలి
హానికలుగును. బిడ్డలకు కాఫీనిబాగుగా యియ్యగూడదు. టీ కా
ఫీకి పెద్దక్క. దీనివలన నిరుత్సాహము, ఆందోళనము మున్నగు
మనోవ్యాధులు కలుగును. పొగాకు వలన జీర్ణకోశము
చెడిపోవును. కండరములను పూర్వ యమును బలహీనము
గును. ఆకలి మందగించిపోవును. నలమందు మున్నగు మత్తు పదా
ర్థములవలన ఆయుర్మీగము కలుగును. మనస్సు కలతచెందును.
నిద్రపట్టును. గుండె దడవడలాడును. దుర్వాసలు కలుగును.
శరీరము బలహీనముగును. సరిగా జీర్ణముగాని పదార్థములను వేళ
పాళ లేకుండు తినుటవలన అనేకములగు వ్యాధులు కలుగును.
సోడా డ్రింకినేడు మున్నగు కృత్రిమ పానీయములను మితిమీరి
త్రాగుటవలన గూడ చాలహానికలుగును. నిలువజాన్న మున్నగు వానిని తిను
టవలన కొవ్వుపట్టి శరీరము లవలనలాడును. అన్నకోశము విస్త
రించును. పాశ్చాత్యుల ననుకరించుటవలన చాలవ్యాధులు కలుగు
చున్నవి. అని ఆచార్యగారు నుడివిరి.

ఆర్యవైశ్య మహాసభ

మార్చివర కాపివేయవలెను

ఒక విలేజ్ బంధువునుండినేడిల్లు కోరివార్త బంధు
చున్నారు:—

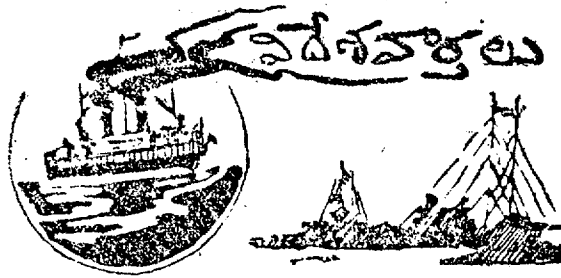
13 వ ఆర్యవైశ్యమహా సభ ఆహ్వాన సంఘమువారు సభ
ను డిసెంబరు 27 నుండి 29 వరకు జరుపుటయు నిర్ణయించిరి.
ఆకోజులలో కాంగ్రెసు జరుగునుగాన విలుగనుండదు. వ్యాపా
రపు కోజులుగూడాను. అందుచేత వచ్చేమార్చివరకును సభ నా
పురంతేయవలెననికోరుచున్నాను.

బొంబాయి కాటను మార్కెటు

నేటి (23-వ తేదీ) ధరలు

వీసెలు-మే, డ్రా-409-0-0, 409-8-0, 408-8-0.
డికెంబరు-జనవరి-2-మే-387-0-0, 385-8-0.
మార్చి-డికెంబరు-390-4-0, 388-8-0.
డికెంబరు-జనవరి-డికెంబరు 341-4-0, 140-0-0.

“సవరను హెచ్చి అమ్మకము హెచ్చినది. అని నిన్న
22 వ తేదీని న్యాయాయుగ్మండ్రి నాడ్డకు కంపెనీవారు తంతి
బార్తనంపిరి. (అ. వై.)

రిఫుల విజయము

ఆలుహుసిమను చుట్టును సైనికులు 1000 మంది మడిసిరి

స్వేయిను, పరాసుల నష్టములు
పరాసులు ఫిరంగులను గోల్పోవుట
45 స్వేయిను దేశీయ సైనికులను జంపుట

ఒక్క నేనాని మిగులుట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్ అక్టోబరు 12:—(పెంచిస్వేయిను ప్రభుత్వము
వారు తమ విజయములను గూర్చి నివేదికములను ప్రకటించు
చున్నారని వారిపరిశీతులువారంత నిరపాయముగ లేవు.
తూర్పురంగమున (పెంచి పరిశీతులును, మెల్లిలాదగ్గర స్వేయిను
సైనిక పరిశీతులు నిరపాయముగ లేవు. 18 వ తేదీని తూర్పు
రంగమున (పెంచి స్వేయిను సైన్యములు సమావేశమైనవి. రిఫులు
కృత్రిమములై చలించక పోయిచే పరాసులు నాలుగు ఫిరం
గులను గోల్పోయిరి. స్వేయిను వైమానికులు అడ్డుపడిరి. అపా
యమును తప్పించిరి. తేనిచో ముప్పువాటిల్లెడిదే. వీరిసహాయము
చే మరల మాకు ఫిరంగులను స్వాధీనపరచుకొనిరి. ఆంధ్రలే
ఆలుహుసిమనందగ్గర నున్న స్వేయిను సైనిక స్థానమును రిఫులు
మట్టించిరి. ఈసమయమునందే 45 విదేశ సైనికులు, స్వేయిను
దేశీయ సైనికులు నృత్యము జేయుచుండిరి. ఆసమయమున రిఫు
లు స్వేయిను దేశీయ సైనికులు ధరించు దుస్తులను వారివలెనే
ధరించి మట్టించిరి. అందరిని జంపిరి. ఒక్క నేనాని మిగిలెను.
ఆలుహుసిమను చుట్టును స్వేయిను సైనికులు రహదారి 1000
మంది మడిసిరనుచున్నారు. రిఫులు మధ్యదర్శనముద్రమునందు
తూర్పుగాలికై ఎదురుకాదుచున్నారు. ఈగారి రావడముతో
నే సముద్రముమీద స్వేయిను స్వేయిను పరాసులకు చేరకాలపు
వర్షములుగూడ అడ్డువచ్చును. ఆలుహుసిమనందగ్గర స్వేయిను
లకు రెండవమార్గము లేదు. స్వేయిను రిఫులు ట్యాంకు
నును మట్టించినటులు ఇప్పుడే క్యూటాలో దెలిసినది. దీనిం
బట్టి స్వేయినువారి లేఖాపరిశీలనము స్పష్టమగుచున్నది.

కెయిరోలో హత్య

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

కెయిరో, అక్టోబరు 28:—తంతాలో ప్రతిసాలన
జరుగు సంతలో 54 గురు హతులైరి. 43 గురు తుతగాత్రులైరి.
1000000 మంది సంతకు వచ్చిరి. ఆశ్చికదళములు మంత్రుల
కోఅకు దారిని జేయుచుండెను..

ద్రూసుల పోరాటము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

బెయిరూటు, అక్టోబరు 28:—డమాస్కుస్ పరిశీతులు
కొంత యభివృద్ధి గాంచినవి. విప్లవకారులకు సహాయముగవచ్చిన
ద్రూసులగుంపులు నగరమును విడిచిపోయెను.

భారత రాజప్రతినిధి యెవరు?

మరికొన్ని వదంతులు

(ప్రత్యేకవిలేఖరి)

అలహాబాదు, అక్టోబరు 23:—లీడరు ప్రతిక
లండను. విలేఖరి యిట్లు కేబిలుబుపెను. బహుశః
వ్యవసాయశాఖాంగమంత్రి యగు ఎడ్వర్డు ఫ్రెడ్డు
గారిని భారత రాజప్రతినిధిగ నియమింపవచ్చును.
వీలు ప్రభువుగూడ రిడింగుగారి సాసమున రా
వచ్చును. అయితే యాసారి రాజప్రతినిధి మంత్రి
వర్గములో నొకరై యుందురను మాటమాత్రము
నిశ్చయము.

వాతావరణ సిద్ధి

1925 సం॥ అక్టోబరు 23-వ తేదీ శుక్రవారము

ముఖ్యతెలులు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	అక్టోబరు నెల 1-వ తేదీనుండి వర్షము	వరియే సాధారణముగ సంభవ్యమగు వర్షము
గోపాలపురం	88.8	73.6	...	26.65	44.96
విశాఖపట్టణము	86.0	77.1	...	10.72	87.09
కాకినాడ	86.2	74.1	...	13.71	89.09
మచిలీపట్టణము	86.2	75.4	...	11.52	41.59
కర్నూలు	91.0	69.5	...	6.30	26.01
బళ్లారి	...	73.2	...	3.24	20.51
కడప	90.6	75.4	...	4.79	81.28
నెల్లూరు	89.1	75.7	...	6.23	87.98
మద్రాసు	80.2	73.3	2.09	3.32	50.74
కడపూరు	85.9	73.2	1.13	5.19	52.94
నీలము	95.5	73.4	...	0.80	89.80
కోయంబూర్	88.7	70.5	...	1.87	22.29
తిరుచనాపల్లి	94.9	74.4	...	3.96	88.18
నాగపట్టణము	89.6	73.9	1.1	5.56	54.98
మధుర	89.1	74.8	...	3.98	88.58
పాంబల్	87.8	77.2	1.34	2.34	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	0.22	4.84	28.84
తిరువేండ్లము	83.4	75.7	0.02	7.95	64.51
కొచ్చిన్	85.8	75.7	0.01	7.27	114.51
కాలికట్టు	92.4	76.1	0.33	7.29	117.16
మంగలూరు	90.6	73.5	0.61	9.95	125.68
బెంగళూరు	88.8	63.5	...	1.59	85.37
మెరకార	77.1	62.4	0.64	6.91	125.46
కొడైకనాల్	67.1	51.9	0.67	3.54	62.18

సర్కారులు:—ఆకాశము నిర్భయముగనే యున్నది.
లేదా మేఘములు అతి పలదగవన్నవి. శీతోష్ణస్థితి మామూ
లుగనే యున్నది.

దక్కన్:—మేఘములు ఒక మోస్తరుగ నున్నవి.
బళ్లారిలో రాత్రివేడి 3 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—మద్రాసులో 2.09 వర్షించెను. కడ
పూలో 1.13 వర్షించెను. 12 గంటలపైగా కురిసెను. మేఘ
ములు విస్తారముగ నున్నవి. మద్రాసులో ఆర్ద్రత ఎక్కువ.
నెల్లూరులో తక్కువ. మద్రాసులో పగటివేడి 71 డిగ్రీలు
తక్కువ.

రాజధాని దక్షిణ తూర్పు భాగములందు వర్షము కురి
యుచునే యుండవచ్చును.

యస్. ఆర్. హెచ్ సామ్రాజ్య

వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

జ్యో. పి. ఫ్రీమాన్

అమెరికన్ డెంటల్ సర్జను

(యు. ఎస్. ఏ. లోనున్న ఫిలడెల్ఫీయాలో పరీక్ష
యుండుతీర్చిరి.)

ఎస్. ప్లెడ్జ్ బిల్డింగ్సు, లాకాలేజికి సమాపం, మద్రాసు
బంగారు, ప్లాటినమ్, వెండి లేక పింగాణి
మొదలగువాటితో కట్టబడును. బంగారు, లేక వల్క్
నైటుతో దంతములు చేసి కట్టబడును. క్రాను, బ్రిడ్జి
వర్క్సు, యిముడ్చుట, లేక ఊడదీయుట మొదలగు
వాటి ప్రత్యేక సామర్థ్యతగలదు. ప్రస్తుత వద్దతుల
ననుసరించి బాధలేకనే దంతములు ఊడదీయబడు
ను. పోరీయా, మొదలగు దంతవ్యాధులకు చికిత్స
చేయబడును. కట్నము న్యాయముగానుండును.

ఉదయం 8-30 నుండి సాయంత్రము 5-30
వరకు సలహా యివ్వబడును.

క్రొధననామ సంవత్సరం కార్తీకమాస శుద్ధ షష్ఠి ౬, శుక్రవారము

వలదు! సాహసం బెప్పడు

వలదు వలదు

[విశ్వనాథ సరసింహము గారు]

అమ్మ నీ కిప్పు డెయ్యది హాని వచ్చే
తల్లిదండ్రులు గలరుగా తన్ని నీకు
చిన్నితమ్ములు గూడ నీ కున్నవారు
వలదు, సాహసం బెప్పడు వలదు వలదు.
భార్య భర్తకు నేహానో పడెతి! చెపుమ
భర్త భార్యకు నేహానో వనిత! చెపుమ
వీరి యిరువురి జీవముల్ వేటుసుమ్మ
వలదు సాహసం బెప్పడు వలదు వలదు.

బ్రతికియున్నంతకాలమే సతికి విభుడు
మానసియుండు పూజార్హుఁ డాను సుమ్మ!]
ప్రాణములు వీడ నడలెను బంధనమ్ము
వలదు సాహసం బెప్పడు వలదు వలదు.

కాష్ఠయుగ్మము వాహినిక్ గలిసియుండు
కొంతకాలంబు; సుడులలోఁ గూలినంత
విడివడునుగాదె, యట్టుల పుడమి నుండు
భార్య భర్తకు గల యనుబంధ మమ్మ!

వలదు సాహసం బెప్పడు వలదు వలదు.

పూర్వకర్మమృతమున భూమియందు
పుట్టువు లభించె, అందున మోహజలధిఁ
గూర్చి నుండురు ప్రాణులు కొంతదనుకఁ
గాలమున నొక్కొక్కరు క్రమముతోడ
మేనువాయుచు నుండురు గాన నమ్మ
వలదు సాహసం బెప్పడు వలదు వలదు.

జగ మదంతయు నాటకశాలయందు
వివిధపాత్రాళి యాడెడు వివిధరీతి
కాల మాసన్న మయినంత క్రమముగ
ఏరినిలయంబులకు వార లేగుచుండ్రు
వలదు సాహసం బెప్పడు వలదు వలదు.

పుట్టినంతనె సుఖమును బొంది వారు
మరణమును బొంద నార్తిచే బారలుచుంట
లోకనహజంబుగాని యీలోకమందు
సుఖము దుఃఖంబు నొకరీతిఁ జూడవలయు.

సకలప్రాణుల కరయంగ జనకుఁ డొకఁడె
సకలప్రాణుల కరయంగ జనని యొకతె
సోదరిసోదరుల మమ్మ చూడ మనము
వలదు సాహసం బెప్పడు వలదు వలదు.

బా హు కుం డు

[జి. జోషియాగారు]

గీ. ప్రేయసీ! నీముఖాంభోజవీధులందు
పాటపాడెడు నాభావ బంధరంబు
గళితసామ్రాజ్య విభవశోకప్రవాహ
వీచికలఁ గొట్టుకొనిపోయె వేగ నెటకొ!

గీ. భావబంధర మారీతిఁ మసిపోవ
నీ సమీపదేశమ్మున నిల్చియున్న
నాశరీరంబుతో నరణ్యమున నొక్క
చెఱువుగట్టున వచ్చి నిల్చితి లతాంగి!

గీ. శ్యామలాంగము స్వేదవర్షములు గురియు
చుండె, బాష్పాంబువులు రాలుచుండె, గనుల
నుండి, యొకనిన్వనం బెటనుండియో వి
నంబడుచు నుండె, నాడుకర్ణముల కపుడు.

గీ. ఆలకించి శరీరంబు నరసికొంటి
వికృతరూపంబు నాకు లభించియుండె
స్వప్న మనుకొంటిఁ గాని నిశ్చయమువోఁచె
గొంతసేపటి కబల! హృదంతరమున.

గీ. చెలియ! యప్పటి కర్థ నిశీధ మయ్యె
ముదురుఁజీకఁటిరాతిరి ముద్దరాలి
కైశికచ్ఛాయవలె దిశాగ్రములపటకు
వ్యాపితం బయ్యె, విపులశోకాంత మగుచు.

గీ. శోకతిమిరంపునదమునఁ జొచ్చియున్న
జ్ఞానబంధర మపుడు మనంబునందు
వచ్చి వ్రాలెఁ డటాలున భామ నిన్ను
వెదకికొన్నాడె నంత నుద్వేగి నగుచు.

గీ. మెలఁత! నాభావసీమను మెదలుచున్న
నిన్నువలె నల్లనల్లన నీటిమీఁద
నంచరించెడు పవనండు సాగివచ్చి
తట్టి యోదార్పుచుండె బాంధవునికరణి.

గీ. హృదయపాత్రంబు నిండిన ప్రేమజలము
విరహదహనమ్మునం బొంగి వేడిపొగలు
వెడలఁ గ్రక్కుచునుండ నవీనమలయ
పవనచాలనమునఁ జల్లఁ బడఁ గలుగునె?

గీ. ఆనిశీధమ్మునం దిమిరాంబురాశి
మధ్యమున నీ స్వరూపరమాసుమాంగి
దృష్టిగోచరమయ్యె నా కెల్లదిశలఁ
గొఁగిలించితి బయలు తత్క్షణము లేమ!

గీ. నిస్సృప్తం జెంది కన్నీరు నించినాడె
నట్టిననుఁ జూచి, గగనసుమామలాంగి
మించుటెలనవ్వు దిశలఁ గావించె నపుడు
కలువ మకరందబాష్పాంబువులను గురిసె.

గీ. మానసాంబరమును గ్రమ్మి మనలుచున్న
ఘనతర విషాదనీరదగర్జనంబు
దిక్కు లద్రువ గావించితిని నెలంత
తరుణకాసారతీరకాంతములు గరఁగ.

గీ. సురభిశ్శిగ్ధపేమభానురశరీర
పరిచయమ్మున నెత్తావి బయలుజమ్ము
తావకీనార్ధపరిధానదర్శనంబె
చాన! నాకష్ట డిడె నింత శాంతిభిక్ష

చంద్ర గ్రహణము

[శ్రీ శేషాద్రిమణి కవులు]

కైరవేందీవరంబులు కాంతిలంగ
దిక్కులన్నియుఁ గ్రొంగ్రొత్త తెలివి నొంద
భవనము విలాసభాసురంబుగఁ జెలంగఁ
జంద్రుఁ డుదయించెఁ గాంతి నిస్తంద్రుఁ డగుచు.

రాహుదంష్ట్రానిరంతరక్రకచకషణ
దుస్తరవ్యాధిచేఁ దెల్పి తొలఁగి యింక
సర్వజనరంజకుండు మా చందమామ
చెన్ను గొల్పోయి యేమికానున్నవాడో

నిండుచందురుఁ గన్నులపండువుగను
జూచి యానంద మందఁగా నోచికినక
రాహుదంష్ట్రాకరాళనారకమునందఁ
బడుట తిలకింపవలసె దౌర్భాగ్యమునను.

మానమున కొక్కనాఁడు నిర్మలమనోజ్ఞ
భవనమోహన సత్కళాపూర్ణచంద్రుఁ
గనుల కటవాటఁ గనవచ్చు ననుకొనంగ
ననుకొనని యంతరాయంబు లగుచు నుండు ||

గీ. రామ్మున శిరమ్ముగ్రుక్కి స్వచ్ఛమ్ము లయిన
నరళ బాష్పాంబుకృతకవ జంపునరులు
తొప్పురంధ్రవిశాలవ తుంబునందు
నర్పణము చేసికొనుచుంటి నబల నేను.

గీ. శ్రమమునం దూఁగునాచి త్రచంచరీక
మక్కటా! ప్రణయఁడోల ను య్యాలలూఁచు
నిన్నుఁ జేరంగ రిచ్చున నింగి కెగసి
నకియ! మరలెను రి త్రకోరికలతోడ.

గీ. మేఘునిశరీరవల్లిక మిళితమగుచు
ముద్దుగుల్కెడు లేమెటు పుంబడంతి
వలపు లొలుకు పసిండివ న్నెలబెడంగు
మేనుదివ్వియ నిడె నరణ్యనియందు.

గీ. కంటకచ్చన్నగహన మార్గములు నేను
రాచబాటలవలె దాఁటి రాఁగలిగితి
ప్రాణమా! నిన్నుఁ గనుబ్రామి రాఁగలిగిన
యీనిశాటున కున్నె రా లేనిత్రోవ!

గీ. కటకటా! భవన్మంగళాం గకము నాఁడు
కాననప్రపంచమ్మునఁ గలసె నేమొ
వనిత! యటులైన నాదుజీవనపునంధ్య
యస్తమించుట నిజము కాలాభిలోన.

గీ. ఉవిడ! విరహంపు నీటివెల్లువలలోన
నీడుచున్నాడె, కటికేయెండలందు
పసరుటామనులందు, దుర్భరమిళింద
గానగుంభితలలితశృం గారవనుల.

గీ. వాయునంవాహకుండు భ వచ్చుభంబు
మోసికొని వచ్చు ననుచు నెప్పుడును జెవులు
దోరగిల నొడ్డి యాలకిం తును, కృశాంగి!
లాయముల నొంటి నున్న కా లములలోన

గీ. ఈ కతోరతాపంబున నింకమీఁద
జీవనము నేయఁజాల విశేషకాల
మతివ నీబాహువల్లి విహారనదన
నీమ న న్నుంపవేని, రక్షింపవేని.

శ్రీమతి సు. స. గారికి బహిరంగ లేఖ

[పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు గారు]

అమ్మా! శ్రద్ధతో ప్రాణి యశ్రద్ధతో విడిచిపెట్టిన నీయం పశ్చాత్తాపము దైవవశమున నాకు దొరకుటచే దానిని సంతోషమున జదివి విమర్శింపవలసివచ్చెనని విచారించితిని. ఆయుష్య న్యాసము శ్రీలక్ష్మి యుద్దేశింపబడినదైనను, దానిలో బురుషులకు బుంభాసుపుంఖములుగాఁ దిట్టుండుటవలనను, భర్తపై గోపమున వెల్లడించిన యభిప్రాయములకు భారతీయజాతిపరిశుద్ధితో లంకెయుండుటవలనను, దానిని శ్రీపురుషు లందఱు చదువవలసినదని యెంచి భారతిలోఁ బ్రకటింపించితిని. అట్లు ప్రకటించుటకు మీ సెలవు లేదని యెఱుంగుదును. కాని మీరెవ్వరో నేనెఱుంగనప్పుడు మీ సెలవు నొందకపోవుట లోపము కాకపోవచ్చును. అదికాక జాత్యుపద్రవ మేమోనచ్చినదని మీరు భావించుచు మహాండోళన మొందుచుండ నట్టియాపత్కాలములో ననుజ్ఞ యక్కఱలేదని యనుకొనుటకూడ లోపము కాకపోవచ్చును. ఎట్లులేనను భారతీయత సంతర్పింపబడినది భారతి నే చేరినది.

అమ్మా! నీ యుపన్యాసము నాయాలాగ్రముగ బండిలో నే చదివితిని. అది నాల్గుభాగములుగా విభజింపబడినట్లు స్థూల దృష్టికిఁ గానబడుచున్నది. ముదటిభాగము మగవానికిఁదిట్లు: రెండవభాగము మగవానికిఁ దిట్లు! మూడవ భాగము మగవానికిఁ దిట్లు; నాల్గవ భాగము మగవానికిఁ దిట్లు. మగవాడు నట్టి వ్యక్తిగఁ డని మీ యభిప్రాయానికిఁ బ్రతిబంధకారు డని, పరమశక్తిగఁడని ప్రత్యక్షమారకుడని యాతనిఁ దృణీకరించి స్వప్రయత్నముననే మీ రిట్టి మహోన్నతతత్వము వచ్చితరని, మగవాని నేల నడచివ్రొక్కినను బాపములేదని మొదలగు ప్రారంభకావ్యాకృతులు మొదటి యధ్యాయమునందుఁ బ్రకాశించుచున్నవి. మీబుద్ధిచేత మీకర్తవ్యములని యుపయోగకరములని మీరెంచిన బాహ్యజేషములనుధరించుచు నభినవకోభావిరాజమానలై యార్యావర్తకర్మలాభదేవతలై యలరారుచుండగ, బాహ్యజేషధారణమునఁ దన్నేమో మీ రనుకరించుచున్నారని ప్రాంతపడి మగవాడు మీ మృతయో యల్లరిపెట్టినాడను కోపమున మీరాతనిని జెడమడ దిట్టినట్లు రెండవ యధ్యాయమున నేర్పినరత్నాలవలె భాసిల్లుచున్నవి. మగవాడు కోకకట్టుకొని, కాటుకపెట్టుకొని, సవరపుబుట్ట నెత్తి వి గట్టుకొని బూడిద మొగమునఁగొట్టుకొని కోడెపెయ్యయై రంగమున నవతరించినందుల కెంతటి కడ్డమైనట్టి— మాయదారి చూపులు— మంగళపుటారతి చూపులు— చూడలేకపోయె నని మఱి మఱి తిట్లు— ఆడుది నిలువబడినట్లు నిలువబడనైన లేకపోయినాడని నిలువెల్లఁ దిట్లు— మానీనీ తత్త్వము ననుకరింపలేకపోయెను గాని మగయొడలి పొంకములు, మనస్తత్త్వము కూడ మమ్ము చేసికొనినాడని— ఓ— హద్దుపడ్డలేనితిట్లు— మూడవయధ్యాయమునఁ బ్రచండధాటిపరిపాటితో విజృంభించుచున్నవి. సంకరరూపసమర్థనమున సంసారకృత్యమున కర్హుడగువాని యాతడానాటక రంగమండపడియుండి మగవాడు కాకుండ నాడుచి కాకుండ నేవో మధ్యమార్గగామియై దేహము చాలించుకొనక, సిగ్గులేక, యిల్లుచేరి, తగుదు నమ్మాయని తనవంటి మందభాగ్యునికొక నవతరింపఁ జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడని, దేశద్రోహియని, జాతిద్రోహియని తిట్టినట్లు— హరిహరి!— తురీయాధ్యాయమున ప్రతిహతములై యనిర్వర్యములైయున్నవి. వేదోచ్ఛారణమున వదలి చతుర్ముఖుడగు బ్రహ్మదేవుడు తిట్లు లంకించుకొన్నయెడల నింతకంటె నెక్కువ తిట్టలేదేమో యనుసందేహమును గలుగఁజేసితిని. ఈ నాలుగధ్యాయములలో నాలుగువర్ణములవారికి నాలుగ్రాత్రము ముఖవారికి, నాలుగుయోగములవారికిఁ దలమున్నట్లైన తిట్లు ప్రసాదించితివి; తల్లీ! కాపాలాపకారదావతారమవు!

జుట్టితిట్లు విమర్శన మేమున్నది? స్వరముగనెడల గాంధారమా 'మధ్యమమా' మఱియొకటియూ యనుపరీక్షకాని, యపస్వరమునకుఁ గైకియా కాకలియా యనువిచిత్ర యుండునా? ఉపేక్షకంటె నుత్తమవిమర్శనము వేటొకటిలేదు కావునఁ దిట్టసంగతి యింకఁ దలపెట్టక విమర్శింపవలసిన యంశము లేవో కొలదిగా విమర్శింతును.

అమ్మా! శ్రీపాత్రధారణము తలచుగఁ జేయుమగవాని మూలమునఁ గలుగుపిల్లలు సంకరస్వరూపులై యుండురని మీవాదము! ఇది మీభావనాని ప్రకృతిసత్యముకాదు. ఆడారివా రెండఱో ప్రపంచముననున్నారు. నేననేకుల నెఱుంగుదును.

వానియాడారితన మింత యంత యని చెప్ప విలులేదు. మాటలోఁ జాపులో, రూపులో, నడకలో, దలఁపులో, జర్మలో సంపూర్తిగా నాడూవారివంటివారే కారు—ఆడూవారే! అంతయో యింతయోదుష్టత్వ మాడంగిలనమున కంటియేయుండును. ఆడారివాడు గుమ్ముమునొద్ద నిలువబడియుండగ పిల్లలో నెవఁడైన సుందరుడగు పోవుచుఁ దనవంకఁ జూడకుండినయెడలఁ దనపుట్టి యేమిమునిగిపోయినది? తన శ్రీత్యము నాతఁ డవమానపఱచినాడని యాతఁ డట్టుడికినట్లుడికిపోవును. ఆసుందరుడగు మరియొక యాడూదానినిజూచిమందహాసమొనర్చునెడల నాడారివాఁ డనూయచేదల నేలఁ గొట్టుకొనుటకు సిద్ధపడును. అట్టి యాడంగివాడైనను బుం స్వస్వహితుడై పతివ్రతయైన తనభార్యయం దిల్లునిండినవిడ్డలఁ గనుచున్నాడు. వారు సంకరస్వరూపులైయున్నారో? అటువంతయోడారితన మాత నిపుత్తులయం దెచ్చటనైనఁ గనబడుచున్నదా? దుర్బలులైన శిల్ప లఁ గ ను చు న్నాఁ డా? ఉ మ్మ తు ను క ల పం టి వారి ని గ ను చు న్నా ఁ డు. పౌరుష విహీనులైన వారిని గనుచున్నాఁడా? లేదు, కార్యసహితులనే కనుచున్నాడు. ఆడారి తండ్రికిఁ బుట్టినవాఁ డెవ్వఁడుకూడ నాడారివాడు కాలేదని యనేక దృష్టాంతములు చూపవచ్చును. అంతవఱ కిప్పు డవసరము లేదు. శ్రీపాత్ర ధారియైన పురుషుడు దేహ మనస్తత్త్వములం దాడంగి వానికంటె నెక్కువ చెడిపోయినాడా? లేదు. ఆడంగివాడే యట్టివిడ్డలను గనుచుండ, శ్రీపాత్రధారి సంకరస్వరూపులను గను ననుట సత్యదురము, సాహసము.

జేదవిహితాచారసంపన్నుడై స్వచ్ఛమూర్తియైన వైదిక శిఖామణికి, చైత్యవారి భోజన ముములందు గొడ్డు మాంసమును లీకుకొని తిను కర్మచండాలుడగు జన్మించుచున్నాడు. పార్వతీ పరమేశ్వరులవలె నప్రతిమానదాంపత్యసహితులై పరమ ప్రశస్తిలైన భార్యభర్తలకు వారపనితామతచే జెప్పబెట్టులు దిను వంశోద్ధారకుఁ డుదయించుచున్నాడు. మట్లాస్త్రోపాండితీమండితుడై సర్వనిగత విశ్రాంతిశీరియుడైన వానికి కుంభలలో శుభ జన్మించుచున్నాడు. అమ్మా! ప్రపంచ చరిత్రమును జూచుచుండుట లేదా? వితరణకళాదీక్షయందు బలిశిలి కర్ణాదులంతటి మహావద్యానునిగర్భమునఁ దండ్రి ప్రాణోత్క్రమణ సమయమున నాతని తల వెపునఁ బెట్టు దీపముదండు గయని యార్చఁజేయు లుభాధమధముఁడు కలుగుచున్నాడు. నవరసయననజగన్నిర్మాత యైన Shakespeare మహాకవి గొడ్డు కోసికొను కటికవానిపుత్తుడని యందురు. ఒకనీగ్రోజాతి యాతఁడుమహావిద్యాంసుడై మహాసభయందొక మహాపన్యాస మిచ్చుచుండగా విని మహాశ్ర్రభభరితుఁ డైనట్లు శ్రీ వికేకానంద స్వామి సెలవిచ్చినారు. ఆ నీగ్రోపండితుని తండ్రి తాతలు నట్టి మూఢులై యుండి నట్టి విద్యాంసుడు వారి వంశమున బుట్టుట చూడగా "Heredity" యనునది కల్లకాని నేలుకాదని యాస్వామి స్పష్టపరచినారు. ఏడడుగుల యెత్తు దాటినవానిని Giant అని యందురు. అట్టి వారెందఱో యిదివఱకు జన్మించిరి. కాని వారిత్వదండ్రులుసామాన్యకృతకలవారేకానితెచ్చిన్నులు కారని పరిశోధనమువలన దెలిసిన యంశమే కదా? ఏడడుగుల యెత్తుగల తండ్రికి మూడడుగుల వామనుఁ డుద్భవించుట లేదా! ఇంతయేల? ముగ్గురు భార్యలు చాలక దినమున కొకతె చొప్పున మూడువందల యలువదుగు రుంపుడుకలెలను జేరఁ దీసిన దశరథమహారాజునకు—పరశురాముడు కాబోలు యుద్ధ వార్తనంపగాఁ జేతులకు గాజులు తొడిగింపుకొని యాడూవారి గుడారములలో దూతిన దశరథ మహారాజునకే కదా— ఏక పత్నీవ్రతడైన జానకినాథుడు — జగదేశ్వరుడైన శ్రీరామ చంద్రమూర్తి జన్మించినాడు. అమ్మా! ఇంకను Heredity ని నమ్మెదవా? Heredity యనుదానివలన దండ్రసంబంధమైన ముక్కుసాడుగో తల్లి సంబంధమైన కన్నుసోగయో, మేన మామసంబంధ మగు మామివంకరయో నిల్లివానియందుఁ గాదా చిత్తముగ సంకమింపవచ్చునగాని జగత్తు నేలుటకు సామర్థ్యము గలట్టియొక, గాక జగత్తునకు బానిస యగునంతటి తుచ్ఛత్వముగల యట్టియొక, మనస్సులోని శౌర్యము, గాంధీర్యము, త్యాగము, నాపత్నీహసము, భూతదయ, దైవభక్తి మొదలగు సర్వగు పరంపరకాని, కాలతత్వ, లాఘవము, లోభము, శాంతిరాహిత్యము, తామసము, నాస్తికత మొదలగు దుర్గుణ పరంపర కాని Heredity వలనఁ గలుగుట కవికాశములేదు. అట్టి యవకాశమే యుండునెడల బ్రహ్మాండమంతవాడు హిరణ్య కళిపు నంతటివానికి బుట్టుట సంభవించునా? అమాచానత కారణము కానియెడలఁ గారణమేదని యడుగుదువేమో? జీవుని పూర్వజన్మ సుకృతదుష్కృతములే జన్మములోని గుణా

గుణములకుఁ గారణములు కాని వేటుకాదు. అమ్మా! నమ్ముటకు నీ కిష్టమైనయెడల నమ్ముము; కానియెడల మానివేయుము. నీ నమ్మకమువలన సార్వభౌమమునకు బలము లేదు. నీతిరస్కారము వలన నీరసతయు లేదు. మహాబుద్ధిశాలు లైన పెద్దలు నిర్వచించిన మాటలను నాకుఁ దెలిసినంతవఱకు నాయత్వలక్ష్య క్తి ననుసరించి చెప్పుచున్నాను. వేదద్వలయంవలీ విశ్వాసముచే నైనను నీ నూతన సిద్ధాంతమును దృఢియింపఁదగును.

"నీవు శ్రీ పాత్రధారణ మొనర్చితివి కావున నీలోఁ గాఁపుర మొనర్చ" నని నీవు నీ భర్తతో నిరంకుశముగఁ బలికితివే! ఆహా! భారతదేశసంరక్షకదేవతలు గడగడ వడఁకునంతటిమాట యంటివే! భర్తపైఁబె వేసికొని వంకరగ జూచినంత మాత్రముననే భర్తృభార్యసంబంధము తెగునని యనుకొంటివా? అదిగాక "మనకు భర్తలు శాశ్వతులు కారు; వారి యిష్టము లేకున్నఁ బోవుదురు. మనయిష్టము లేకున్నను బోవుదు"రని వ్యాసుడు బ్రహ్మసూత్రరచన మొనర్చినట్లు నీవు పరిణయనాత్రములను గల్పించితివే! అమ్మా, ఎంత దానవు! మన వివాహశాసనము వంటపూటింటివ్యాపారము వంటిదే యనుకొనుచున్నావా? రక్షియావారి మూడు సంవత్సరముల "కాంట్రాక్టు" వంటిదే యనుకొనుచున్నావా? భార్య భర్తలు తనువులు వాసినను బంధము వీడునది కాదని యెఱుఁగవా? శరీరయాత్ర చాలించి స్వర్గమున నఖిండానంద సమద్రమున నోలలాడుచుండు నిల్లాలైనను భూలోకమం దింక జీవించి యున్న తన భర్తకై గ్రుడ్ల నీరు గ్రుక్కుకొనుచునే యుండును గదా? తన భర్త యన్యకాంతాసక్తుఁడు కాక తన యందే యపేక్షగలవాడై యుండవలయుననియుఁ దనగృహదేవతలను బూజించుచు నతిథిసత్కార మొనర్చుచు సదాధర్మమండే చరించుచు కీర్తికాముడై యుండవలయుననియుఁ బూర్వార్థియైన యాతఁడు భూలోకయాత్రాపరిసమాప్తి యైన పిమ్మట స్వర్గమునఁ దన్నుఁ జేరి యవ్యయనందము ననుభవంపవలయుననియు నామె భగవంతున కెల్లప్పుడు మ్రొక్కుకొనుచునే యుండును గదా? ఇది సత్యమని నిరూపించుటకు నిదర్శనము లున్నవి కాని లేకపోలేదే! అట్టిచో నిడదెప్పాత్రము పొరుగింటినుండి తెచ్చుకొని యిడదెనలు చేసికొన్న పిమ్మట వారిపాత్ర వారికిఁ బాఱవైచినట్లు భర్తతో నవసరము తీసిన వెంటనే యాతని లైకిఁ బొమ్మ నుటకు నీ కధికారమున్నదని యనుకొనుట తప్పుకాదా? పట్టరానికోపముచే నలులంటివి కాని నీ మనస్సులో 'నట్టియుద్దేశ్యము' లేదని పెద్దవాడైన నేను గ్రహింపలేనా? ఆడువేషములు వేసిన పురుషులవలన సంకరస్వరూపులు పుట్టుదురని స్వప్నమందైన ననుకొనకుము.

అమ్మా! మఱియొకమాట. మీకున్న భావననుబట్టియే మీకుఁ బుత్తులు కలుగుదురు. ఈయంశమునుగూర్చి జంఘాల కాస్త్రీచెప్పియేయున్నాడు. ఆతనిమాటలనే చెప్పెదను. "భర్త యందు మీకున్న భావనాగౌరవమునుబట్టియే మీకు సంతానము కల్గును. తెలిసినదా? భర్త పరదేవతయని యెంచి మీ రాతనిని నేవించుడు. మీ భావనాబలముననే మహాపురుషులు మీగర్భమున నవతరింతురు. భర్త మీకు బానిస యనియెంచి యాతనిపై నధికార మొనర్చుడు. మీరు బానిసక్రింద బానిసవంటి పిల్లలఁ గందురు. అది నిశ్చయము. అభిమన్యుని సుభద్రయే కనవలయును. భరతుని శకుంతలయే కనవలయును. ఈ కాలములో నభిమన్యులు భరతు లెందుకు లేరు? సుభద్రలు శకుంతలు లేక పోవుటవలన. భర్తలను దైవములుగ నేవించుటకు భగవత్సములైన భర్త లిప్పు డున్నారా యని తెలివితిక్కున ప్రశ్న మొనర్చుడు. ఒకప్పుడు మాత్రము భగవత్సములై నవా రుండిరా? లేరు. ఇప్పు డింతకంటె లేరు. లేకపోయినప్పటికి మీభావన కభ్యంతర మేమి? మగలు కాని మట్టిబొమ్మలు కారే. మట్టిబొమ్మనే ద్రోణాచార్యుడగు భావించి నేవించినవాడు భాను మ్మ. శిఖామణి కాలేదా? అంతవఱ కెందులకు? గాజులెట్టుతోఁ గలుపబడినగొడిగ యరేబియాగుట్టమును గనుటలేదా? భావనయే ప్రధానమా? అంతకంటె నేమైన నున్నదా? అట్టి మీభావనాలోపమువలననే జాతిలో బానిసతన మెక్కువయగుచున్నది. మీయొద్ద మీభర్తలు గడగడలాడినప్పుడు మీరు కన్న కొడుకు లెలుకలను జూచి, యిల్లలను జూచి యెడ్చినారనఁగ వింత యేమున్నది? సోచరీమణులారా! భావాబలసంపన్నులు, ప్రజ్ఞాశాలులు, హృత్రపంతులైన పుత్తులఁ గని భారతదేశప్రాచీనగౌరవమును గాపాడుదురగాక!"

విమర్శింపఁదగినయంత మింకొక్కటి యున్నది. నాగొకతగల యితరదేశములందలి పద్ధతి ననుసరించి శ్రీలక్ష్మి శ్రీ పాత్రము లిచ్చి నాటకకళను బరిపాక్షింపవలసినదని మీరు నాటకసంఘాధికారుల కొనగఁదలంచిన యజ్ఞాపత్రములో నున్నది. అమ్మా! ఆవశ్యక మైనయెడల నన్యదేశీయపద్ధతి నవ

లంబింపనేవచ్చును. కాని దాని నవలంబించుటకుఁ బూర్వము మనదేశభిక్షువులకు లేమా, సాంఘికైతికాదిభిక్షు లేమా, జాతీయాదర్శమేమా, యన్యదేశీయపద్ధతి మన యాపరిస్థితులకు సరిపోవునో వికటించునో, మనతత్త్వములకు విరుద్ధమైనందును దీసికొనుటవలన నున్నగోగ మట్లుండగా మఱి యింక సేరోగము కలుగునో రవంత చూచుకొన వక్కరలేదా? పాశ్చాత్యదేశము లలో మిక్కిలి శీతలప్రదేశములందలివారికి శీతోదకస్నానము ప్పుష్టమందైన లేదుగదా! ఉష్ణోదకస్నానమైన దినమున కెన్ని సారులని యడుగవలదు; వారమున నెన్ని సారులని యడుగవలదు; మానమున కెన్ని సారులని యైన నడుగవలదు. సంవత్సరమున కయిదాఱుపర్యాయము లైనయెడల ఒకసమృద్ధి! పండ్లెండుస్నానము లొనర్చువాడు పరిపూర్ణస్నాననిష్ఠాగరిష్ఠుఁడు. ముంతేతులకు మొగమునకు మాత్రమే యుష్ణోదకస్పర్శముకాని యెడలి కేది? వారు నాగరకత కలవారుకారా? అట్లని వారి పద్ధతి మన మవలంబించునెడల భారతదేశమంతయుఁ బదిమానములలో నిర్జనమగుట కేమైన సందేహమా?

అమ్మా! France దేశమునకుఁ జోయి యచ్చటి యొక నటిని నీ పిచ్చుత్తిలెల యవలంబించితివని యడుగుము. “ఈ వృత్తిలోఁ జాకచక్ర మగపఱచి, ధనముసంపాదించునెడల మగఁడెవ్వఁడైన లభించునేమా యను నానతో నిందు దిగితి” నని యామె ప్రత్యుత్తరము చెప్పును. ముప్పదిరెండేండ్లకన్న మొగము నకు బూడిద రాచికిని యర్ధదిగంబరవేషముతో నాట్యమాడుదు, వలతోఁ జిరుగుండెలతోఁ బక్షిహంతలతో మగలకై వేటాడుదు, నెన్ననినోయొకని గ్రహించి వానిని గొంతకాలము పరిక్షించి నచ్చనియెడల విడిచిపెట్టుదు, మఱియొకని గ్రహించి, వాడు చేసిన మోసమువలనఁ గలిగిన ఫలముల కేడ్చుదు, మజల మఱియొకనికై ప్రయత్నించుదు, నాందోళనపడుదు, నల్లాడుదు, మిడుకవలసినస్థితి భారతదేశస్త్రి కెన్నఁడైన నేమాత్రమైనఁ గలుగుటకు సాధ్యమగునా? ముప్పదిరెండేండ్లవఱ కెందులకు? పదునెనిమిదేండ్లు దాటినకన్నను సాధారణముగా భారతదేశమందుఁ జూపఁగలమా? అంతవఱకుఁగూడ నెందులకు? పదియేండ్లకుఁ బెండ్లి, పదునొకండ్లకుఁ సమర్థుఁడైన పండ్లెండ్లకు లూడితెడుబిడ్డయు గల గృహిణి భరతశాస్త్రాభ్యాసము చేయుటెప్పుడు? ప్రసన్నయాదములలో నూర్చుకొని తాండవించుటెప్పుడు? అమ్మా Germany లో మఱియొక్కనటిని నీవృత్తిలో నేల చేరితివని యడిగదనా? ఆమె యేమిప్రత్యుత్తర మిచ్చినది. Excitement కొఱకుని చెప్పుచున్నదా? అమ్మా! అనగ నేమో నీకరమైనదా? ఉత్సాహమునకు—ఉచితిన యుద్రేకమునకు—నరములకదలికకు ఆమె యావృత్తిలోఁ జేరినదట. ఇంట ఒండపనిచే, భర్తనీచే, బంధువుల యాదరణముచే, నతిభిజనన న్నానముచే దేవపూజాద్రవ్య సమర్థనముచే, బిల్లల కొనర్చు వలసిన మొదలు తుదలేని, తెఱపి తెంపులేని యుపచారపరంపరచే నిత్య ముత్సాహముతోఁ గదలికతో మెలఁగవలసిన మన నారీమణుల కెప్పుడైన నట్టి (Excitement) కావలసియుండునా? పరదేశీభిక్షామణులు బ్రహ్మచారిణు లగుటచే నేవిధమైన జంజాటము నెఱుంగని హేతువున వారి కట్టి యుద్రేకస్థితి యావశ్యకము కాని, యూపిరి విడుచుటకైనఁ దెఱపి లేని యుద్రేకస్థితిలోఁ దఱచుగా నుండవలసిన మన నారీమణుల కది యెట్లన్వయింపఁగలదు? ఒకవేళ నెప్పుడైన నేకారణమున నైన రవంత మాంద్యముగా నున్నయెడల దోచకుండ నుండునెడలఁ గదలికకొఱకు గ్రచ్చకాయ లాడుకొందురు; చతురంగ మాడుకొందురు; పాటలు పాడుకొందురు; పదిమంది చేరి యేదైన గ్రంథమును జదువుకొందురు. అంతే కాని యంతకంటె ముద్రేకమిచ్చుపను లొనర్చుటకు మననారు పాల్పడఁగలరా? పట్టపగలు, భర్తతో నైన రవంత-యేకాంతముగ మాటలాడిన యెడల నత్తగారు రొసరింప లాడునా! ఆడుబిడ్డ మాఁతి విరుచునా! పరపురుషుని స్పృశింపఁదగదు; చూడఁదగదు; తలఁపఁదగదని ముప్పేటయేనుగుమెలికల బంధముతో జాతితత్త్వపరిమితి నిమిత్తమై సరమనంతోపపూర్వకముగ బంధించుకొన్న మన పోదరీమణులు నాటకములలోఁ బరపురుషులచే నాలింగన మొనర్చబడుటకుఁగాని, ముద్దు పెట్టుకొట్టుకొనఁబడుటకుఁగాని యంగీకరింతుట యెన్నఁడైన సాధ్యమగునా? పదవయేటఁ గట్టుకొని, యొనిమిదేండ్లనుండి కాపురముచేయుచు నల్లయ బిడ్డలనుఁ గన్న మగఁడింటిలో నుండఁగా మన దేశమందలి సంసారికి “ప్రాణప్రియా” యని భౌరంగజేబుమీఁదఁ జేయవలెగలదా? పైన హిమాలయము, ప్రక్కను సముద్రము, లున్నంతకాలము భారతదేశ స్త్రీల కట్టి దుర్యోగము పట్టుదు? ఇతరదేశస్త్రీలందు మాత్రము నట్టివృత్తి వివాహముతో సామాన్యముగ నంతముకాకుండ సాగుచున్నదా? అందుచే సంసారిణుల కది యవర్తమని ప్రపంచ మంతయు సంగీకరించిన విషయములాగునఁ గనిపించుచున్నది.

ఇక మిగిలినవారు వేశ్యలు. అమ్మా! వీరికి స్త్రీపాత్రము లేమవలసినదని నీయభిప్రాయమై యుండవచ్చును; ఇది సమంజసమునో కాదో చూతము. ఇప్పుడు వేశ్యలలో గొప్ప సంస్కరణ మారంభమైనది. వైవకటాక్షమువలన నిది దేశమంతట వ్యాపించును. అత్యంతము న్యాయమైన యీసంస్కరణమునకు సంపూర్ణవిజయము సిద్ధింపవలయునని మనుష్యమాత్రుఁ డెల్లఁ గోరఁదగినది. ఇక నొక్క పది సంవత్సరములలోఁ బెండ్లికాని వేశ్య కనబడకపోవచ్చును. అంతవఱ కిప్పుడున్న వారిని నాటకరంగమునఁ బ్రవేశపెట్టి కాలక్షేప మేల చేయరా దందువా? అమ్మా! అటులే అదికూడఁ జూతము.

చెవికంటెఁ గ న్నెక్కువ జ్ఞానేంద్రియ మగుటచే, శ్రవ్య ప్రబంధపఠనమున మనము సంపాదించుకొను విజ్ఞానముకంటె దృశ్యప్రబంధప్రదర్శనమున సంపాదించుకొను విజ్ఞాన మెక్కువ-యెక్కువ సుసాధ్యము - యెక్కువ బలీయము - యెక్కువ శాశ్వతము.

నీతిఁదావై, ధర్మమునకు నిలయమై, శాంతి కాకరమై, స్వార్థపరిత్యాగమునకు స్థానమై, దేశభక్తికిఁ దావలమై, దైవ భక్తికి మాలమై, మోక్షనిశ్చేతికకు మొదటిమెట్టై ప్రకాశించుచు పవిత్రనాటకరంగమున బ్రత్యక్ష పాపవృత్తివలన జీవించు వేశ్యలసమావేశముచేఁ గలుపవలయుట సమంజసము కాదని భావించుట న్యాయముకాదా? ఇప్పుడున్న నటకులందఱు యోగులు, భక్తులు, జ్ఞానులేనాయని యధిక్షేపింపకుము. మంచివారు న్నారు; చెడ్డవారు న్నారు. పోనీ! నీ ఆభిజ్ఞానప్రకారము చెడ్డ వారే మెచ్చు సంఖ్యవారు న్నారని యంగీకరింతము. ఇదివఱకున్నకీడే ప్రబలమై యుండెనని నీవొప్పుకొనుచున్నప్పుడు దాని కంతకంటెఁ ప్రబలమైనకీడును జేర్చఁ బ్రయత్నింపవచ్చునా? ఉష్ణప్రదేశ మగుటచే సుష్కలేకుండ ముప్పుచుండు త్రాగఁగల యిట్టి నటకులతో - సంభాషణములకు, సరాగములకు, సాహచర్యములకు, సమాలింగనములకుఁ బ్రత్యక్ష వేశ్యలనే యుఁగఁజేసినయెటలఁ-గొంపలు నట్టేట వేతె కట్టుకొన నక్కరలేదు. ఇక నటులలోఁ బరస్పరము కొట్లాటలు, గ్రుద్దులాటలు జరుగుట కేమైన సందేహమా? వారకాంతలను స్త్రీ పాత్రములుగఁ జేసికొన్న యొకటి రెండు నాటకసంఘముల నేనెఱుఁగుదును. ఆసంఘములు సంవత్సరము జరుగకుండనే యంతరించినవి. ఆయొక్క సంవత్సరములో జరిగిన హంగామా యంత యంతకారు - తాతలనాటి యీనాముల తనఖాలు, వేశ్యా కాంతల బంగారు వస్తువుల చౌర్యములు, న్యాయభలలో నభియోగములు, బ్రాంధిబుడతతో నొకరి నొకరు కొట్టుకొనుటలు, ప్రేక్షకులు కొందఱు నాటకరంగమున బలాత్కారమునఁ బ్రవేశించుటలు, రక్షకభటుల నిరోధములు, తెరల యేలములు, పాకకు నిప్పంటించుటలు, సివిల్ టైదులు - సుఖవ్యాధులు.-

అమ్మా! క్రొత్తసంస్కరణ మేమియు వలదు. ఏదో శాంతియుక్తముగా జరుగుచున్న దానిని జరుగనిమ్ము. బాగు చేయఁదలచి మఱింతపాడుచేయుట ధర్మము కాదు. స్త్రీ పాత్రధారులకు మగతనము మట్టిలోఁగలసినదే కాని యిసుమంత యైన స్త్రీత్వము రాలేదని యట్టే పట్టుపట్టుకుము. ముంగురులు కత్తిరించుకొని యిజారు తొడిగికొని పైకి లెక్కినందువలన మీ కెంతమగతనము వచ్చినదో యామాత్రపు స్త్రీత్వ మాతనికి రాక పోలేదమ్మా! ఇప్పటినుటలు బాగుగనే యభినయించుచున్నారు. కొందఱు తనస్థాన మాక్రమింపనున్నారు. నాట్యకళాభివృద్ధి కెందఱో పాటుపడుచున్నారు. బుద్ధిమంతులైన విమర్శకు లాకళిపై గ్రంథముల వ్రాయుచున్నారు. నాటక పరివర్తనకొక దానిని సాపించి తక్కువభివృద్ధికి మార్గములు యోజించుచున్నారు. భరత శాస్త్రాభ్యాసనమునకై భరతమునిబృంద మొకటి స్థాపింపఁబడినది. అమ్మా! ఏకశలోచన నుత్తమాస్థితి త్వరలో లభించునా? పాటుపడఁగఁ బడఁగ లభింపక మానునా? నాట్య కళకు హానిమయు రుఁగలవని తోచుచున్నది.

అమ్మా! మఱియొక్కమాట. పాశ్చాత్యవనితలకుఁ గలిగినంత యభివృద్ధికే మికింక రాలేదని చీటికిమాటికి విచారింపవలదు. అట్లు విచారించి వారి పద్ధతులను మిరవలంబింపఁ బ్రయత్నింపవలదు. వారి యభివృద్ధిదశతో వారేమా విసుగుజెంది యున్నట్లు కొలఁదిగాఁ గనఁబడుచున్నదనియు, సర్వసాఖ్యాకరమైన సమస్తగౌరవభాజనమైన సర్వమధురమైన గృహిణీత్వపదము నప్రేక్షించుచున్న ట్లగపడుచున్నదనియు నింకొక పది సంవత్సరములలో వెనుకకు నడచినదని యాధాస్తానమును జేరవచ్చునని యొక పాశ్చాత్య గ్రంథకర్త “The Modern Girl nonsense అను ఖీకతో మొన్న మొన్నతచ్చిన Tit bis లోఁ దన యభిప్రాయమును వెల్లడించినాడు. దానిని నీతి చూడవచ్చును.

అమ్మా! పురుషులు స్త్రీపాత్రముల ధరించి జాతికంత యప్రతిష్ఠ తెచ్చుచున్నారన్న విషయము జంఘాలశాస్త్రీ పక్షపాతబుద్ధిచేత విమర్శించుట మానినాడని నీ వాతని నిందించితిని. ఈవిషయమున నిన్నిచిక్కు లుండుటచేతనే మానివెచ్చినాడు కాని పక్షపాతబుద్ధిచే గాదని నేననుకొందును. జంఘాల శాస్త్రీని నేను రవంత యెఱిగినవాడ నగుటచే, నాతఁడెప్పుడు బదరీనారాయణమున నుండుటచే నాతని పక్షమున నేను నీ కీప్రత్యుత్తర మియవలసినచ్చినది. కాని యాతఁడు కొలదికాలములో మనవైపులకు వచ్చునని కింపదంతి యున్నది. వచ్చుటయే సిద్ధిండునెడలఁ దిరుగ నేదో యొక సంఘమును స్థాపించి కొంత గడబిడ చేయక మానఁడు. అమ్మా! సాభాగ్యవల్లె యాయుష్యుతివై, సంతానవతివై, సుఖమున నుండుము. (భారతీ-ఆశ్వయుజమాన సంచికనుండి పునరుద్రితము.)

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు గ్రంథములు

(కవులజీవితములు గల శతకములు, మంచి అచ్చు, దళసరి కాగితములు)

వృషాధిప శతకము	0-2-6
సర్వేశ్వర శతకము	0-2-0
దేవకీనందన శతకము	0-2-0
ఒంటిమిల్ల రఘువీర శతకము	0-2-0
నారాయణ శతకము	0-2-0
కాళహస్తీశ్వర శతకము	0-4-0
దాశరథి శతకము	0-4-0
శ్రీరామతారక శతకము	0-2-0
హిందీ బాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందఱు స్వయముగ హిందీ నేర్చుకొనవచ్చును.)	0-6-0
హిందీ మొదటివాచకము డిప్లో	0-6-0
హిందీ పాకెట్టు డిక్లీ నరీ డిప్లో	1-0-0
ఆంధ్రోద్యమము (మొదటి ఆయను ఆంధ్రమహాసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు చిత్రపటములు కలిగినది)	1-8-0
శ్రీరామవిజయము (నాటకము)	0-8-0
శారదాంబ (స్త్రీధర్మబోధిని నాటకము)	0-4-0
ఆరాధనవిధి	0-4-0
ఆత్మజ్ఞానసంఘము (శరీరము విడిచినతరువాత ఆత్మస్థి)	0-8-0
కవితృత్త త్వచిచారము	2-0-0
ఆంధ్రసర్వకళాశాల - విద్యావ్రపృత్తి	0-4-0
సత్యనాథపాఖ్యానము (పద్యకావ్యము కవితృత్తము కడురసవంతమై ముద్దులు మూటగట్టచున్నది)	1-0-0
శ్యామానుందరము (రసవంతమయిన నవల)	1-0-0
సకలనీతిసమృతము	1-8-0
శ్రీగురుబోధామృతము అను భక్తిపాటలు	0-4-0
అవిమారకము	0-10-0
మనశ్శరీరములపై పరిసరముల ప్రభావము	0-12-0
నవనోళచరిత్ర (ద్విపదకావ్యము)	0-12-0
మహర్షి దేవేంద్రనాథ తామూర్ గారి స్వీయచరిత్రము	2-8-0
సంగీత శమంతకమణి నాటకము	0-8-0
తత్వమచంద్రిక	1-0-0
ఆంధ్రభద్రచింతామణి	0-12-0
రామదాసు	0-10-0
శతకకవుల చరిత్ర	3-0-0
గాలవబుషి నాటకము	0-12-0

క్రొత్తసంవత్సరాది సంచికలు

దినపత్రిక చందాదారులకు	1-0-0
వారపత్రిక చందాదారులకు	1-4-0
చందాదారులు కానివారికి	2-0-0
పాతసంచికలు సంచిక 1-కి	1-0-0
సంచికల సంపుటకు తేపాలఖర్చులు ప్రతి 1-కి	0-4-0

(పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.)
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
చెన్నపురి.

భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్య చంపకమాలిక

[సత్యనాథుల రాధామూర్తవరావుగారు]

చెదరుగదా గదా ధర్మాత్మని నేను తెన్నెడ జిత్రమందు మం
చెదరుగదా హరికా ధర్మనాయక చా ముదయంబునందె తే
చెదరుగదా ముఖ్యుని పేరి పరాత్పరనామమంత గణిం
చెదరుగదా పుత్రతన కీర్తి ము నాహిమలందు నెల్ల ముం
చెదరుగదా పంచులకు నెవకులై తిలవిండులన్ భజిం
చెదరుగదా తరింపగను జేరికతోడ గురున్ సదా సుతిం
చెదరుగదా సదా గురుని జేరి దురూహలదుగ్ధజాతిఁ ద్రో
చెదరుగదా గురూత్తముండు చెప్ప రహస్యపు మంత్రమున్ జపిం
చెదరుగదా యథార్థమున జేకొనగా బహుశాస్త్రముతో పతిం
చెదరుగదా పురాణమువిశేషములన్ మతస్థులతో మధిం
చెదరుగదా ఘనాదరముచేత బురాణము లెల్ల విశ్వసిం
చెదరుగదా సదృశమున చేకొని యందు నపారమున్ హసిం
చెదరుగదా పరాత్పరని చిత్రమునం దలపాసి మేళవిం
చెదరుగదా సను స్రవగు జీవులయందుఁ గటాక్ష ముంచి ప్రా
చెదరుగదా శుభంబులను జెంద నెతంబులు నోములెల్ల నో
చెదరుగదా నిరంతరముఁ జిత్రము దుగ్ధతిపాలు గాక నం
చెదరుగదా వినిశ్చలత జేసి మనంబును సాగనిక కా
చెదరుగదా మదం బాచి చిక్కెడు బత్ విషయేచ్ఛ లెల్లందుం
చెదరుగదా గృహస్థులయి చెన్నగు సజ్జనవృత్తితో జరిం
చెదరుగదా యపాయముగ జిహ్వను గోసిన సత్యమే నచిం
చెదరుగదా యశాశ్చతము జీవనమున్ భన మంచునుం దలం
చెదరుగదా నిరంతరము నేవకు లందరితోఁపముతో తుమిం
చెదరుగదా ప్రజానశికి శ్రేయము గల్గెగ జేవునిన్ స్మరిం
చెదరుగదా మతంబులను జెడ్డయు మంచియు నెల్ల నెంచి తూ
చెదరుగదా సనాతనులు చెప్పిన నాటినిజంబు నే గ్రహిం
చెదరుగదా మహామహిమ జెందు మహాత్ములకున్ నమస్కరిం
చెదరుగదా మదిన్ విషయసింహాసనమున నెప్పుడున్ వధిం
చెదరుగదా సదుత్తముల శిష్యుల దూరెనువారి పెం పడం
చెదరుగదా యసత్యమును జెప్పెడువారల మోముపైని యూ
చెదరుగదా పలాశుల చెట్ల గాంచుమఁ జాల కోపనిం
చెదరుగదా దురాత్ములను జీవవిఘాతకులన్ దిరస్కరిం
చెదరుగదా శుచిత్వమును జెంది దురాచరంబు మానిసిం
చెదరుగదా పరోపకృతియే మహాత్ముల నెల్ల బ్రస్తుతిం
చెదరుగదా తుమాప్తిని చేసిన వైరులనైన బల్కరిం
చెదరుగదా పరుతో సిరులు చెంది సుఖింపంగఁ దాము సంతసిం
చెదరుగదా సుప్రభాములు చేసినతొండ్రుల పుత్రు లై జనిం
చెదరుగదా యతొండ్రులను జేరినస్వాముల నెత్తు గావించి
చెదరుగదా కులంబులను చెడ్డయు మంచియుఁ గాంచి సంస్కరిం
చెదరుగదా శరీర మది చేసిన తన్న నపాపమెల్ల నుం
చెదరుగదా పురాకృతిని శేషితకర్మను చాశలీల ప్రెం
చెదరుగదా గభీరతను జెల్వగుమోహనముద్రమున్ గలం
చెదరుగదా పరాత్పరనిస్పృహకై గర్తగ దివ్యవృష్టిఁ జూ
చెదరుగదా నిరంతరతిఁ జెందగ ముక్తిసమీపిన్ వరిం
చెదరుగదా చరాచరవిశేషత మానవతన్ బహుళాకరిం
చెదరుగదా జనంబులకుఁ జెప్పగ తత్త్వము కీర్తనతో రచిం
చెదరుగదా నరుతో సుఖముఁ జెందుటకై కులధర్మముతో విధిం
చెదరుగదా దయాశ్రమ శిష్యులపై నిరంతరం జిల్కరిం
చెదరుగదా జనావళులు చేసినపుణ్యత దారు దారసిం
చెదరుగదా భవంబునను జేసెను కర్మములన్ నిరాకరిం
చెదరుగదా దరిం దిరుగు శిష్యులకున్ దగునీతి గ్రమ్మరిం
చెదరుగదా విచారమును జెందెనుసాధులఁ గాంచి యూహిం
చెదరుగదా దరిద్రతను జెందుకుటుంబము లెంచి యుద్ధరిం
చెదరుగదా మయుక్తులగ జేసిన శంకలనెల్ల ప్రక్కలిం
చెదరుగదా సదా తెలివిచే విషయంబుల నెల్ల నిగ్రహిం
చెదరుగదా మనంబునను జెల్వగుతాపము నెల్ల సహరిం
చెదరుగదా భవంబుగొని చేయక మోక్షము నొందఁ బంతగిం
చెదరుగదా సుఖునిగొని జీవునియాత్మకు బోధఁ జేసి కే
చెదరుగదా జగం బసృతిలము బ్రహ్మమై సత్యమంచు నెం
చెదరుగదా మనంబు నటం జేరిచి బ్రహ్మమునందె దృష్టి నిం
చెదరుగదా నిరంతరముఁ జిన్మయరూపము నాత్మయందుఁ గాం
చెదరుగదా మనంబునను జిత్కిలఁ జూచి తిమింబు మాయఁ బం

చెదరుగదా శ్రుతుల్ దపులఁజేయుమఁ దత్త్వవంబు నాలకిం
చెదరుగదా విముక్తిని జీవుని బ్రహ్మము వైకృతన్ ఘటిం
చెదరుగదా మహేశ్వరతఁ జెందియు మానవరూపులొ నటిం
చెదరుగదా విరించిగతి స్పృహి వేలుగ లోకముల్ స్మరిం
చెదరుగదా ప్రజానశికి జేటానగూర్చెడు శిష్టులన్ శపిం
చెదరుగదా మహాత్ము లయి చేరిక నీశ్వరునైన నిట్టై మిం
చెదరుగదా నరుతో సుఖముఁ జెందగ జ్ఞానరహస్యమెల్ల దాఁ
చెదరుగదా ముదంబుగొని చెన్నగు ముక్తిపదంబు నొందఁ బొం
చెదరుగదా భవాత్మిం గల చేటును మేలును గాంచి సస్మరిం
చెదరుగదా భవంబు విడి జీవితనాటక మంతయున్ ముగిం
చెదరుగదా విరాగతను జెంది ముదాన భవాంబుధిన్ వరిం
చెదరుగదా సతీమతివిచిత్రధనాదుల నాస నీపడిం
చెదరుగదా మునీంద్రులన శిర్షము గడ్డము లెల్ల మాయఁ బెం
చెదరుగదా మృతిన్ భయముఁ జెందక దేహము విడఁగాలుచాఁ
చెదరుగదా యింకెప్పుడు నశించునో యందు సుపాధిఁ బూని మో
చెదరుగదా విరాగులయి చెన్నగునట్టి వనంబులన్ వసిం
చెదరుగదా నిరాశనతఁ జెంది జలంబునై శ్రోలుమన్ గృశిం
చెదరుగదా సతీమతివిశేషధనాదుల నన్నిటిం దృశిం
చెదరుగదా పురాకృతముఁ జెల్లెడునంతకు దేహమున్ భరిం
చెదరుగదా వనంబులకుఁ జేరుచు వానల నెండలన్ దపిం
చెదరుగదా త్సుధన్ దరల చెల్లెడునాదులమాత్రమే భుజిం
చెదరుగదా భయంపడక స్నేహముగా మృగపాతితో భ్రమిం
చెదరుగదా వనంబుల వసింపుచు వేమునివేషముతో భరిం
చెదరుగదా జపించుచును శీతము వాతము నెండయున్ సహిం
చెదరుగదా పవిత్రతను జెందుచు మానవపాపముతో దహిం
చెదరుగదా ముదంబునను క్రికరమోక్షమునే యలంకరిం
చెదరుగదా మునీంద్రులయి సిద్ధిగ ముక్తిసమీపిన్ రమిం
చెదరుగదా త్రికాలములఁ జెప్పుచు దైవతత్త్వే చే మదిం
చెదరుగదా సురేంద్ర సరసిజభవాదులనుం దృశింకరిం
చెదరుగదా పితాచతతిఁ జేరగ మంత్రముచేత హంకరిం
చెదరుగదా నదీతలుముచెంతను గానలలోన విశ్రమిం
చెదరుగదా దిగంబరతఁ జెందుచు కట్టినగుడ్డలెల్లఁ జిం
చెదరుగదా సుఖునిగొని జేలము లేకయె నేలఁ బక్కలిం
చెదరుగదా యెట్లైన బలుచిక్కులు ద్రోలి తపంబు నిర్వహిం
చెదరుగదా మహామహిమచే పరకాయములందు సంత్రమిం
చెదరుగదా సుఖంబుగను జీవము క్తిని దుర్యతన్ శపిం
చెదరుగదా సుయోగమున సిద్ధిని బొంది మనంబునున్ లయిం
చెదరుగదా విదేశాతను జెంది విముక్తిని సర్వదా సుఖిం
చెదరుగదా యుగాంతములఁ జెల్వగు ధర్మము నిల్చి సంభవిం
చెదరుగదా మహాత్ములిటు శ్రేయము లొందుచు నుండురే కాదా? ము
సకలప్రాణులు పండితుల్ బహువిమర్శజ్ఞానధీమంతులన్
సుకవుల్ గాంచిన మెచ్చుకొండ్రుగద యందున్ వేలుగోపా
లమూర్తికి నర్పించితి మంచినత్కృతిగ భక్తిజ్ఞానవై రాగ్యమా
లిక దీసిన్ రచియించి, వేడ్కఁదగులాల్మిత్యులుగా మోక్షసా
ధక మానట్టులు సత్యవోలులుండ రాధామూర్తవాభిఖ్యుండన్

ఆంధ్రపత్రిక చందా ఏర్పాటు

దినపత్రిక సంవత్సర చందా రూ	24	0	0
అర్ధసంవత్సరము ,, ,,	12	0	0
మూడుమాసములు ,, ,,	6	4	0
మాసమునకు ,, ,,	2	2	0
వారపత్రిక సంవత్సరము 1-కి ,, ,,	4	0	0

వారపత్రిక సంవత్సరమునకు తక్కువ చందాకు పంపబడదు.
నూతన సంవత్సరాది సంచిక వెలులు
దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు 1 0 0
దినపత్రిక సంవత్సరపు తక్కువ చందాదారులకు 1 4 0
వారపత్రిక చందాదారులకు ... 1 4 0
ఇతరులకు ... 2 0 0
ప్రస్తుతము పోస్టు రూల్సు ప్రకారము 0 8 0
రిజిస్టరు చార్జి అధిక మగుచున్నది. మిశ్ర ముందుగ మజి
యార్ద్ర పుష్య శుక్ల తర్దను. పి. పి. లు పంపినచో సొమ్ము
మాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ చేరుతుండు పత్రికలు
పంపుట ఆలస్య మగుటయు సంభవించును. సంచికలు తపాబులో
పంపుటకు 0-8-0 తపాబులర్ప ప్రత్యేకముగాచార్జి చేయబడును.
చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
మేనేజరు.
7. తంబుకెట్టిపేటి, మద్రాసు.

మేఘసందేశము

బులును వేంకటరమణయ్యగారు
మేఘసందేశము నీయోకావ్యమును గవులలో నగ
గణ్యుండగు కాలిదాసమహాకవి రచించెను. ఈ కావ్యమున మేఘు
నినేఁ బ్రియుండు ప్రియురాలికి సందేశమంపినట్లు వర్ణింపఁబడి
బడియుండుటచే నీయోకావ్యమున కీ నామము గలిగెను. ఈ మేఘ
సందేశమువిషయమై రావు వేంకటరావుగారు రొక్కవ్యాసమున్న
ప్రాసి ఆంధ్రపత్రికా సంవత్సరాదిసంచిక క్రోధనయందు బ్రక
టించియున్నారు. రావుగారి యుపన్యాసము చాలవఱకు సమం
జసమైయున్నదే గాని వా రభిప్రాయపడిన రెండువిషయాలు
యుక్తముగాఁ దోచుటలేదు. అవిన్నయంశములను రెండింటిని
దెలియఁజేయుమఁ బండితసమృతము లగుసిద్ధాంతములను బ్రక
టించుచున్నాను.
మేఘసందేశము ఖండకావ్యమని వేంకటరావుగారు
ప్రాసిరి. కాని యాలోచించినచో నియ్యది యుక్తముగాలేదని
తోచవలెనదు. కావ్యము చిన్నదైనంతమాత్రమున ఖండకావ్య
మనఁదగినా! అచిన్న కావ్యము మహాకావ్యలక్షణయుక్తమై
(సాధితమై) యున్నచో మహాకావ్య మని యనుట కభ్యంతర
ముండదుగదా! మహాపండితు డగువిద్యానాథకశింధ్రుండు దాను
ప్రాసినయలంకారశాస్త్రములోఁ బ్రతాపరుద్రీయముతో జిట్టు
మహాకావ్యలక్షణమును బేర్కొనియున్నాడు:—
“నగరార్ణవ వైలద్ధ చంద్రాశ్శృంగయ వర్ణనం
ఉద్యాన సలిలక్రీడా మధుపాన రతోత్సవాః
విప్రలంభో వివాహశ్చ కుమారోదయ వర్ణనం
మంలేహ్యుతే ప్రయాణాశ్చ నాయకాన్యూపయా అపి
ఏతాని యత్ర వర్ణ్యంతే త స్యహాకావ్య ముచ్యతే.”
ప్రాచీనాలంకారికుఁ డగు చంద్రాచార్యమహాకవి తాను
ప్రాసిన కావ్యాదర్శమును నలంకారశాస్త్రమునఁ బైలక్షణమున
పేర్కొనియున్నాడు. పైని జెప్పబడిన పదునెనిమిది వర్ణనము
లన్నియుఁ బూర్తిగ నుండకపోయినను (గొన్ని తక్కువైనను)
మహాకావ్య మగునని చెప్పుచు విద్యానాథుండు మహాకావ్యలక్ష
ణములోఁ నే:—
“ఏషా మష్టదశానాం యైః కైశ్చిదాన మపీవ్యతే.”
అని చెప్పియున్నాడు. ఈమహాకావ్యములో నలకా
నగర, ఆప్రమాటవర్ణన, వదృతు, ఉద్యాన, సలిలక్రీడా,
మధుపాన, రతోత్సవ, విప్రలంభ, ప్రయాణ, వర్ణనములు నింకం
గొన్ని వర్ణనములు వర్ణింపఁబడియుండుటచేఁ గొన్ని సముద్రాదివర్ణ
నములు లేకపోయిన నియ్యది మహాకావ్యమగును. వాడుకంబట్టి
చూచినను, బుద్ధకములంబట్టి చూచినను మేఘసందేశము మహా
కావ్యమేయని సుస్పష్టముగఁ దెలియగలదు. కాన వేంకటరావు
గారు ప్రాసిన “.....కావ్యలక్షణముల లక్ష్యమునం
దంచి.....” అనుచోటఁ గూడ “మహాకావ్యలక్షణ
ములను లక్ష్యమునం దంచి” అని చెప్పవలెను.
2. “.....సర్వశాస్త్రపారంగతుండగు మల్లినాథ
మారి “మాఘే మేఘే వయోగతః” అనుటచే “దీనిభావగాంభీ
ర్యము ప్రకటింపఁబడుచుండెను.” అని వేంకటరావుగారు ప్రాసి
యున్నారు. కాని మల్లినాథమారి “మాఘే మేఘే వయోగతః”
అని యనెనను ప్రతీతిఁ యశ్రుతపూర్వ మైనది. మఱియు నన
న్యయమాలమైనది. సూరియే యిట్లనెనా! ఏవిషయమై యెవనిఁ
గూర్చి యనెను? అను ప్రశ్నలను దర్శించినచో నాధారలేకా
భావమున నయ్యది స్వకపోలకల్పితమని తోచుచున్నయది.
కాని “మాఘే మేఘే గతం వయః” అను నీయంశము
ప్రసిద్ధమైయున్నది. మల్లినాథమారిగారి వయస్సు మాఘకావ్య
మేఘసందేశకావ్యవ్యాఖ్యానరచనతోఁ బూర్తి యై న ని
యర్థము. అనఁగా నీగ్రంథ వ్యాఖ్యానము లత్యంతవిపులమని
యర్థము. విద్యదాపదమని ప్రసిద్ధినందిన నైషధకావ్యవ్యాఖ్యా
నము మిక్కిలి శ్వల్పముగా లిఖింపఁబడి యుండుటం జూచి
కొందఱు పండితులు విపులమగు వ్యాఖ్యానము మేఘసూత
మాఘ (శిశుపాలవధ) కావ్యములకుఁ జేయుటలో సూరిగారి
వయసు చాలె ననియు, ముదుసలివయసు నచ్చుటచే నైషధ
కావ్యమునకు విపులమగు వ్యాఖ్యానము చేయలేకపోయి రనియుఁ
దలఁచిరి. ఈగ్రంథ నమ్మందగినదో కాదో అను విషయము నిలఁ
జర్పింపఁ బనిలేదు; కాని మాఘ మేఘసూత వ్యాఖ్యానముతో
కంటె నైషధకావ్యవ్యాఖ్య మాత్మ్యముగ ప్రాయఃకాండల గమ
నింపవలెను.
కాన సూరిగారు “మాఘే మేఘే వయో గతః” అని అన
లేదనియుఁ బైకారణములంబట్టి కొందఱు పండితులు మల్లినాథ
సూరింగూర్చి “మాఘే మేఘే గతం వయః” అని యనినయుం
దెలిసికొనవలెను. కాన మల్లినాథమారిగారు “మాఘే మేఘే
వయోగతః” అనిరి అను సభిపాయము మారుకొనఁదగదు.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసభ

కార్యనిర్వాహకవర్గమువారి రాజీనామా లామోదినబడుట

ప్రకాశంగా రధ్యతులుగను, గోపాలకృష్ణయ్యగారు కార్యదర్శిగ నెన్నుకొనబడిరి

ఆంధ్ర ఖద్దరుబోర్డు సమావేశము

కొన్ని ముఖ్యమగు నిర్ణయములు

(ప్రత్యేక విలేఖరి)

బందరు అక్టోబరు 22:—

బందరు, అక్టోబరు 22:— ఆంధ్ర ఖద్దరు బోర్డు నిన్న సమావేశమయ్యెను. మహాసభ లీవారమున నిన్నటి నుండియే ప్రారంభమయ్యెనని చెప్పవచ్చును. దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య, దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, బులుసు సాంబమూర్తి, గొల్లపూడి శీతారామశాస్త్రి, ఉన్నవ రామలింగం గారులు మున్నగు గల ఆంధ్రనాయకులు నిన్నే దిగిరి. పీఠములై స్టేషనునంద స్వాగత మియ్యబడెను. భోజన వసతులు తాడేపల్లివారి ప్రభుమనందు జేయబడెను. నాయకులే గాక చాలమంది ప్రతినిధులు గూడ వచ్చిరి.

ఖద్దరు బోర్డు సమావేశము

ఆంధ్ర ఖద్దరుబోర్డు 10 గంటలకు జిల్లా ఖద్దరు కార్యాలయమున దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను. బోర్డు నిర్వాహమునుగూర్చి చలాలి నివేదికను ప్రస్తుత మంగీకరింపవలసిన యవసరము లేదని బోర్డు వారు తలచిరి. ఆడిటు రిపోర్టును, తూర్పు కృష్ణా ఖద్దరు బోర్డు తూర్పు కృష్ణా కాంగ్రెసు సంఘముల తగాదా దీర్చుటకు నియమింపబడిన ఉపసంఘనివేదికయు అంగీకరింపబడెను. బోర్డువారి ఆద్యక్షయములను అఖిలభారత తంతకారక సంఘమున కిచ్చివేయుట కంగీకరింపబడెను. చాల జిల్లాలలో ఖద్దరు వ్యాపారమువలన గల్గిన లోటును పూడ్చుటకుగాను జిల్లా ఖద్దరు బోర్డులనుండి 10 వేల రూపాయల పేరులున్న, నూటికి 6 శాతం వడ్డీనిచ్చే మరతుమీద ఒప్పుకొన్నవారి వద్దనుండి 10 వేల రూపాయల పేరులున్న వనూలు జేయుటకు బోర్డువారు తీర్మానించిరి. నాగలాపురం ఖద్దరు నెంటరుకు యిచ్చిన మగ్గముల ఖరీదుపై వడ్డీ నియ్యకుండ జేయుటకు అది బోర్డుకింద నొక కాఖగ నుండిన గాని అట్లు చేయ వీలులేదని తలంపబడెను. రాష్ట్రీయ ఖద్దరుబోర్డు మ్యానేజింగు కమిటీలో క. రాజగోపాలచారి, యస్. కొండారెడ్డి, యస్. నుబ్బారావుగారు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

బులుసు సాంబమూర్తి వారి దిగరనుండి రాబట్టుకొనుటకు కోర్టులలో దావాలు చేపట్టినని బోర్డువారు తీర్మానించిరి.

రాష్ట్రీయ కార్యనిర్వాహకసంఘము నేడు 12 గంటలకును, రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము 1 గంటకును సమావేశమగును. ఖద్దరు ప్రదర్శనము జాతీయకళాశాలయందు 4 గంటలకు దేశభక్త వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు ప్రారంభించెదరు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ 25 వ తేదీన జరుపునటులు నిశ్చయింపబడెను.

*** **

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘ సభాసమావేశము నేటి మధ్యాహ్నము 22 వ తేదీ 2-30 గంటలకు మచిలీపట్నామందు సమావేశమైనది. సుమారు 80 మంది సభ్యులు సభ కరుదెంచిరి. శ్రీయుతులు దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు, దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు, బులుసు సాంబమూర్తి, అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావు, గొల్లపూడి శీతారామ శాస్త్రి, గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య గారులు ముఖ్యులందుగలరు. దేశ బాంధవి దువ్వూరి సుబ్బమ్మగారును సభ కరుదెంచిరి.

కార్యనిర్వాహకవర్గసమావేశము

రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘమునకు ముందుగ 1-30 గంటలకు ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కార్యనిర్వాహక వర్గము సమావేశమైనది. రాష్ట్రీయ సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారి యొక్కయు, కార్యదర్శి కోశాధికారియొక్క రాజీనామాలను గురించి చర్చ జరిగెను. దేశమందు కాననసభలను స్వరాజ్యపక్షము వశపరచుకొన దలచినందునను కాంగ్రెసు

ప్రతిష్ఠాపన లన్నియు స్వరాజ్యపక్షమువారికి వశపరచవలయునని మహాత్మునియాదేశ మైనందునను స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు కాని వారు కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకవర్గములందు బాధ్యతాయుత పదవులందుండుట సక్రమముగాదను కారణముచేతను రాజీనామా సంగీకరింప వలసినదని శ్రీ సాంబమూర్తి గారు చెప్పిరి. ఆంధ్రరాష్ట్ర స్వరాజ్యపక్ష అధ్యక్షు లగు శ్రీ అయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుగారు భిన్నాభిప్రాయమును వెలిబుచ్చిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారును తదితర కాంగ్రెసువాదులును ఒక కాననసభా ప్రవేశ సమన్వయందు తప్ప మిగిలిన నిర్వాహకార్యక్రమ మందంతను కలిసి పనిజేయవలసియున్నా రనియు, ప్రస్తుతము ఉద్యోగనిర్వహణము గావించుచున్నవారు కార్యనిర్వాహకపదవులను వీడిన ఐక్యతకు భంగము పాటిల్లునుగాన రాజీనామా లుపసంహరించుకొని కాననసభా కార్యక్రమమును నిర్వహించుట కొక ఉపసంఘమును ప్రత్యేకముగ నియమింప వలసినదిగ కోరిరి.

దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు ప్రప్రథమమున కాన్పూరు కాంగ్రెసు జరుగువరకు ప్రస్తుత ముండువారే కార్యనిర్వాహకోద్యోగులుగ నుండుట వాంఛనీయుమనియు, ఈ లోగ జరుగగల విపరీతమార్పులేమియు నుండబోవని పల్కిరి. పిదప విషయముపై సమ్మతులు గైకొనబడగ దేశభక్త వెంకటప్పయ్య, శీతారామశాస్త్రి, దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు మున్నగు వారైరు రాజీనామా నొసంగుట కామోదించిరి. అి కాశీశ్వరరావుగా రొక్కరుమాత్రము భిన్నాభిప్రాయులైరి.

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘము

ప్రారంభింపబడిన పిదప ప్రప్రథమమున 'ఆంధ్రరాష్ట్ర' కార్యనిర్వాహక సంఘాధ్యక్షుడు, కార్యదర్శి, కోశాధికారి, తదితరసభ్యులు రాజీనామా లాసంగుటను గూర్చి కార్యనిర్వాహకవర్గ సమావేశమువారు గావించిన తీర్మానము ప్రవేశపెట్టబడి తీవ్రమగు చర్చ జరుపబడెను. శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు పాట్నా తీర్మానములు, మహాత్మాగాంధీగారి యభిప్రాయములను సభ్యులకు వివరించి కార్యనిర్వాహక వర్గమందు స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు అందు ముఖ్యముగ కాననసభ్యులైవరైన నుండుట త్యంతావశ్యకమును, వాంఛనీయుమని పల్కిరి. పిదప రాజీనామాలు అత్యధికసంఖ్యాకులచే సంగీకరింపబడెను.

ఈ సాయంత్రము 4 గంటలకు దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్యపంతులుగారిచే జాతీయ కళాశాలభవనమందు ఖద్దరు ప్రదర్శన ప్రారంభోత్సవము జరుపబడును.

* * * *

నూతన కార్యనిర్వాహకులు

(ప్రత్యేకవిలేఖరి తంతి)

బందరు, అక్టో 23:—ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము క్రిందటి రాత్రి హరిసర్వోత్తమరావుగారి అధ్యక్షతన సమావేశ మయ్యెను. కార్యనిర్వాహక వర్గ మంతయును రాజీనామాల నీయగా దానిపై కార్యనిర్వాహక సంఘ తీర్మానము గావించిన తీర్మానము సంగీకరించెను.

శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారు అధ్యక్షులుగను, ఆంధ్రరాష్ట్ర దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు కార్యదర్శిగ యెన్నుకొనబడిరి.

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులు పదముగ్గురు సభ్యులు వివిధమండలములనుండియు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి. ఇందు పట్టాభిసేతారామయ్యగారును, వి. రామదాసుగారును, హరి

సర్వోత్తమ రావుగారును గలరు. దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావుగారును, దేశభక్త వెంకటప్పయ్యగారును, ఆంధ్రరాష్ట్ర గోపాలకృష్ణయ్యగారును, కాశీశ్వరరావుగారును, ప్రకాశంగారును, సాంబమూర్తిగారును గూడ యెన్నుకొనబడిరి.

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘమునకు యెన్నుకొనబడిన వారందరను స్వరాజ్యపక్షమువారే. శ్రీత్రియ పక్షమునందు జేరియున్న పట్టాభిసేతారామయ్యగారు, దేశభక్త దేశోద్ధారకులవంటి వారలనుగూడ జేర్చుకొనుటకు కారణము వారి సాక్షాత్తు బడయుటకై యుండెను. ధన్వాడ రామచంద్ర రావుగారును, కుసుమ ధర్మన్నగారును, పొణకా కనకమ్మగారును సభ్యులుగ జేర్చబడిరి.

దక్షిణాఫ్రికా నుండి భారతీయులు

తిరిగి వచ్చుట

సామ్రాజ్య పౌరసంఘమునకు ప్రత్యుత్తరము బొంబాయి, అక్టోబరు 22:— బొంబాయి సామ్రాజ్య పౌరసంఘముయొక్క టెలిగ్రామునకు ప్రత్యుత్తరముగ వారి క్రింది ప్రత్యుత్తరము బంపిరి:—

మీరు సెప్టెంబరు 24 వ తేదీ నిచ్చిన టెలిగ్రాములో దక్షిణాఫ్రికా నుండి తిరిగి వచ్చుచున్న భారతీయులవిషయమును వదలివేసిరిని చెప్పినమాటలలో భావము పరిగా తెలియలేదని నన్ను చెలియచెయు మనిరి. 1920 నుండియు దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయులు తమంతట దామే తిరిగివచ్చుచున్న సంగతి మీసంఘమునకు చెలిసియే యుండును. ఆప్రకార మీ దేశమునకు 10 వేలమంది భారతీయులు తిరిగి వచ్చిరి. నిర్బంధముగ వెడలిపోవలెనను నూచన వారి కెక్కడను గాన్పించలేదు. అట్టి నూచన యెప్పుడైనను జేసియుండిన యెడల ప్రభుత్వమువారందు యేకము గాజాలని మాత్రము సేను గట్టిగ జెప్పగలను. నిర్బంధముగ తిప్పి పంపి వేయు విధానమును మాత్రము యెప్పుడును అంగీకరింపజాలరు.

(సం) జి. యస్. బాజిపాయి, అఫిషియేటింగు డెప్యూటీ సెక్రటరీ గవర్న మెంటుఅఫ్ ఇండియా (అ. ప్రె.)

రంగూనులో ఉపైనవలకలిగిన నవ్వుము రంగూను, అక్టోబరు 21:— రంగూనులో మొన్న వచ్చిన ఉపైనవలన కలిగిన నవ్వుమును గూర్చి కలెక్టరు బర్మా గవర్న మెంటు ప్రధానకార్యదర్శికిట్లు తలచిచేయుచున్నాడు:— 27 సరకుల బోటు 2 స్టీములాంచీలు నవ్వుమెనవి. మార్గమును చూపుటకై నీటిపై తేలుచున్న బోయిలు లముఖులు దప్పినవి. యస్. యస్. బర్మాకు ప్రక్కగా ఒక సరకులపడవ మునిగి పోయినది. థామస్సున జెట్టికి దూరముగా చెండు సరకుల పడవలు మునిగిపోయినవి. 60 తేక 60 కలపదూలములు హార్బరులో చెల్లాచెదరుగా కొట్టుకొనిపోయెను. పల్లెవాండ బోటు ఎక్కువగా మునిగిపోయెను. హార్బరులో నున్న లాంచీలకు బాగా నవ్వుము తగిలెను.

బియ్యపుసందులను వేసికొనిన చిన్నపడవలు కొన్ని మునిగిపోయినను. యు. పోచాకు చెందిన లాంచీ "రూబీ" ఫ్లముదప్పి దీబ్బును పట్టెను. ఒక పల్లెవాని బోటు మునిగి అందులోవాడు చనిపోయెను. 4 గుడిసెలు కొట్టుకొనిపోయెను. వృక్షములు వ్రేళ్లతో పెకలినపబడి త్రోవ కడ్డలుగా పడెను. (అ. ప్రె.)

శ్రీ మైలవరం బాలభారతి

సమాజము వారు

బందరు మినర్వ సినిమాహాలులో

25-10-25 ఆదివారంరాత్రి

సావిత్రి నాటకమును

ప్రదర్శించెదరు

ముఖ్యపాత్రలు

సర్వేపంతుడు:—యడవల్లి మూర్యనారాయణగారు.

సావిత్రి:—పుష్పలూరి సంజీవనాపుగారు.

యముడు:—గూడపాటి నరసింహారావుగారు.

వైసమాజంవారు ప్రదర్శించు నాటకములలో సావిత్రి

ద్రౌపది ప్రహ్లాదకీర్తనల పుస్తకములు విడివిడిగా ఒక్కొక్కపుస్తకం 1కి రు 0-12-0. వీపిపాణి ప్రత్యేకము. చుయనవారు

కే. పున్నయ్యగారు మైలవరంహాల్ లెజవాడ అని వ్రాయుడు, షాకర్ కె. పట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

గ్రీను - బల్లెరియా

యూరపునం దొకచోట తగ్గిన, మరియొక చోట కలహము బలిగొన్నచున్నది. లోకంలో ఒకంబడిక గుదిరి నందులకు ధన్యవాదము లింకను ముగియకముందే, బాల్కనులలో మేఘ మావరించినది. ఇది ఏతీరున పరిణమించునో జెప్ప వీలులేకున్నది. యూరపు కంతకును బాల్కనులు ఆయువు పట్టువంటివి. రాజ్యములు చిన్నవయినను, అంతఃకలహములు మిక్కుటము. ఇవి యొకమారు ప్రజ్వలించుచో బాల్కనులను సంక్షోభమున ముంచుటయ గాక, యూరపు సంతను కలవరపెట్టుట సహజము. గత ప్రపంచసంగ్రామమునకు బాల్కనులలోనే కలవర కారణ ముదయించెను. నానా రాష్ట్రసంఘ మేమిజేయుచున్నదో దెలియదు గాని, ఒక దేశ మింకొక దేశమునకు అంత్య సందేశ మంపుట యాచారమయినది. ఏ కొంచెము కారణ మున్నను చాలును. ఇట్టి గ్రీనువైనను, ఆస్ట్రేలియా నముపైనను జూపిన వేగిరపాటు ఇందుకు నిదర్శనము. నేడు గ్రీను బల్లెరియా కంత్యసందేశ మంపుచున్నది. ఇరువదిలక్షల ప్రాంతులను నష్టపరిచారముక్తింద గోరుచున్నది. రెండురోజులుమాత్రము గడువిచ్చుచున్నది. తానుజేసిన తప్పిదమునకు బల్లెరియా వశ్యాత్వాపము జూపి, దోషకారులను శిక్షింపవలె నని, గ్రీను బలవంత బెట్టుచున్నది.

దీనికంతకును కారణము సరిహద్దు ప్రాంతములందు ఉభయసైనికులకును జరిగిన స్వల్పతగాదాయే. తాము పొరబడితిమనియు ఊహించవలసినదనియు, బల్లెరియనులు వేడినను, గ్రీకులు సమ్మతింపక ముందుకుబోయి కొన్నిస్థానముల నాక్రమించిరి. తమ యిచ్చను నెఱవేర్చుకొనుటకు గ్రీకు సైనికు లిటులజేసెరట. బల్లెరియాలో గ్రీకు సైనికులు ప్రవేశించుటచే, తీవ్రపరిస్థితులుదయించె ననుటను నిశ్చయము. ఈ సమయముననే తుర్కీకిని బల్లెరియాకును సంధిగూదిరెనని తెలియుచున్నది. గ్రీను బల్లెరియాకలవరము త్వరలో సమసిబోయినదప్పు, మరికొన్ని దేశములుగూడ యీ సంకులమున ప్రవేశించి, ఏదియో నొకక్షమనుజేరుట తటస్థింపవచ్చును. నానారాష్ట్రసంఘముగాని, మరి యేసంఘముగాని కలహముల సంతరింపజేయుటకుగాని, వాని నుదయింప జేయకుండుటకుగాని ప్రయత్నించుటలేదు. ప్రాన్యసయితము రిఫసంకులమునందు స్పృహనుతో చేతులగలిపియుండ, చిన్నజాతులు నిగ్రహము జూపగలుగునా? యూరపునందు యుద్ధ వాతావరణ మింకను తగలేదు. పోరాటములు సమయ లేదు. హృదయపరివర్తనము గలిగిన ఘోషన లింకను గానరాలేదు.

తాంబీగారి నియామకము: ప్రతిష్ఠాపథము

తాంబీగారు ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహక సభ్యులయినందులకు, స్వరాజ్యపక్షసభ్యులు అసమ్మతి తీర్మానముల గావించుటయ గాక, దానిని కార్యరూపము దాల్చజేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. రాబోవు మధ్యరాష్ట్రముల శాసనసభలో, ప్రభుత్వమువారు తాంబీగారిని కార్యనిర్వాహకసభ్యులుగ నియమించుటచే అక్రమసాంప్రదాయము నెలకొల్పబడె ననియు, అధ్యక్ష స్వాతంత్ర్యమునకు భంగముకలిగె ననియు దిలిపెడితీర్మానము నొకదానిని శాసనసభ్యు లొకరు ప్రతిపాదించెదరు. తీర్మానమును ప్రతిపాదించుటతో నూరుకొనక, తాంబీగారు కొన్నిలుపని జేయకుండ స్వరాజ్యపక్ష సభ్యు లడ్డుపెట్టెదరని, హితవాదపత్రిక దెలుపుచున్నది. తాంబీగారు ప్రభుత్వముపక్షమున నేరని జేయదలచినను స్వరాజ్యపక్షమువారు అడ్డరన్ మెంటు తీర్మానమును ప్రతిపాదించెదరట. అడ్డరన్ మెంటు నంగీకరించుట అధ్యక్షుని పనియగుటచే, వారు వలనుపడదనుచో, చేయదగిన దేమి గలదో తెలియదు. ఆ విషయమెటులున్నను, తాంబీగారు రధ్యక్షపదవి నంగీకరించుట కన్నను, ప్రభుత్వము వారు వారి నాపదవికి నియమించుట మరింత యక్రమము. పార్లమెంటుసభలో స్పీకరుపదవిని వహించినవారిని మంత్రిగ నియమించుట ఎక్కడను గానము. శాసనసభ్యులచే నెన్నుకొనబడి బాధ్యత గలస్థానము నాక్రమించిన అధ్యక్షునికి అన్యాయమును ప్రభుత్వమువారు చూపుటచే, అధ్యక్షు లెవరయినను నిష్పక్షపాతముగను స్వతంత్రముగను నెటుల మెలగగలుగుదురు? ప్రభుత్వము, ప్రజాప్రతినిధులను భేదము జూపక, నియమబద్ధముగ మనస్సాక్షికి దోచిన నిర్ణయము నెటుల గావించగలుగుదురు? మితవాద పత్రిక యయినను, ఉద్యోగపద స్వీకారమునకు ప్రతికూలము గాకున్నను, తాంబీగారి నియామకము క్రమసాంప్రదాయములకు విరుద్ధమని లీడరు పత్రిక అనందిగముగ చాటుచున్నది. ప్రభుత్వ నియామకమును ఏక్షమమువారును ఆమోదింపజాలరు. ప్రస్తుత స్థితిలో నే మార్గము నవలంబించినను యిబ్బంది లేదని మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు భావింపవచ్చును. కాని, దేశస్వాతంత్ర్యమును గోరువా రెల్లరును యిట్టి చర్యను ఖండింపక తప్పదు. అందుచే మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభలో ప్రతిపాదింప నున్న తీర్మానము సభ్యు లెల్లర యామోదము బడయు ననియు, ఇక ముందటి యక్రమములు జరుగకుండ కాపాడుననియు, నమ్మెదము.

క్రష్ణయంత్ర విభవసంసము

శతఘ్నులను నిర్మించెడి క్రష్ణయంత్రములను నాశనము జేయుటకు జర్మను ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించుట, ప్రపంచచారిత్రమునందెంచదగిన విషయము. ఇదివరకు మిత్రమండలి విచారణసంఘమువారు రెంత వేడినను, జర్మను లిందుకంగీకరింపక బోయిరి. లోకంలో ఒకంబడిక వలన, వారిందుకు సమ్మతింపవలసివచ్చెను. క్రష్ణ కర్మాగారము ప్రపంచమునందెల్ల గొప్పదని పేర్కొనెను. యుద్ధమునకు పూర్వము క్రష్ణకర్మాగారము

ప్రపంచమున కంతకును పలురకముల ఆయుధములను సప్లయిజేయుచు, వివరీత లాభములను గడించుచుండెను. యుద్ధ జ్వరపీడితు లగు యూరపియను జాతులవారు క్రష్ణ కర్మాగారమునకు ఎడతెగని ఆర్డరులను బంపుచుండిరి. క్రష్ణ కర్మాగారము ప్రపంచమునకు మామూలు రకపు ఆయుధములను సప్లయిజేయుచుండ, జర్మను ప్రభుత్వము నకు మాత్రము ప్రత్యేకాయుధములను తయారు జేయుచుండెను. ఈ రహస్యము కొంత వరకు బయల్పడినను నిజస్థితి బాగుగ తెలియక బోయెను. దుర్భేద్యము లని యెంచిన బెల్జియం కోటలను సయితము భేదించుకొని పోవు గుండ్లను ప్రయోగింప గల శతఘ్నుల సంగతి తెలియగనే, ప్రపంచ మాశ్చర్య నిమగ్న మయ్యెను. నలువది మైళ్లదూరమునుండి శతఘ్నులను కాల్పుట వివరీతముగ నుండెను. ప్రకృతిశాస్త్రమునకు అసాధ్యమగు నదేమియులేదని తోచెను. ప్రకృతిశాస్త్రము మానవవినాశమున కెంతవరకు పయోగపడగలదో క్రష్ణ కర్మాగారము ప్రపంచమునకు విశదపరచెను. ఇట్టి కర్మాగారము అంతరించు నని వినుటకు ప్రపంచము విచారపడదు. క్రష్ణకర్మాగారము తోబాటు, జననాశనమునకు తోడ్పడెడి ఇతర కర్మాగారములుగూడ ఎంత త్వరలోగూలిన సంతమేలు. జర్మనీ మిలిటరీ విధానమునందతిశయము జూపినను, యుద్ధానంతరము పెక్కుదేశములు జర్మనుపద్ధతుల నవలంబించుటలో ముందడుగువైచెను. ఇట్టి దేశములన్నియు ఆయుధములను చాలవరకు తగ్గించుకొనవలసిన కట్టి ఏర్పడిన గాని, ప్రస్తుతోపద్రవము తొలగిపోదు.

కూలీలను వెడలగొట్టుట

దక్షిణాఫ్రికానుండి యిప్పపడెడి హిందూ దేశపు కూలీలను బంపివైచుచున్నటుల, అక్కడి ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. కాని, లేనిపోనిసంగతులను కల్పించి కూలీలను నెట్టివైచుచున్నటుల, నిదర్శనము లనేకములు బయల్పడినవి. సి. ఆర్. నాయుడుగారు నిజస్థితి ననేకమారు లెరిగించిరి. ఐచ్చికనిర్గమనముపట్ల మోహపడిన ఆంధ్రాసు గారుగూడ, యిది వట్టిబూటకమనిపిమ్మట గ్రహించిరి. ఐచ్చికనిర్గమనము బలవన్నిర్గమనమే యగుచున్నది. హిందూ దేశము సర్వసాఖ్యములతో తులదూగుచున్నదనియు, ఆహారపదార్థములు మిగుల చౌకగ నున్నవనియు, అందరకు ఉద్యోగములును మంచివేతనములును లభించుననియు, మున్నగు మోసపుమాటలను జెప్పటచే భ్రాంతిజేంది యీ దేశమునకు వచ్చిన దక్షిణాఫ్రికాభారతీయులు, ఏమియు దొరకక అల్లాడినసంగతి సర్వజనవిదితమే. వీరు మరల దక్షిణాఫ్రికాకు బోయెదమనిన, వారిని రాసీయలేదు. భారతీయుల నందరను నెట్టివైచుటకు తెల్లవారు సంకల్పించి రనుటకు, యిటీవల నిర్మించిన కూరచట్టములే నిదర్శనములు. ఇవిగూడ నిష్ఫలములగుచో, భారతీయులను బలవంతముగ బంపివేయవలయునని, శ్రేతప్రముఖులు చాటుచుండిరి. ఇట్టి సందర్భములలో ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ధైర్యముతో నిలువబడి భారతీయుల హక్కులను రక్షించుట ముఖ్యము. ఐచ్చికనిర్గమనమును గూర్చి నిజ సందర్భములు తెలియక ఇండియా ప్రభుత్వమువారు పొరబడి

యుండవచ్చును. కాని నిజము చెలిసిన పిమ్మట గూడ, విచ్చికినిర్గమనము నింకను ఆమోదించుట భావ్యము గాదు. భారతీయులను బలవంతముగ పెడలగొట్ట దలచినటుల తమకు చెలియలేదనియు, అందుకు తాము సమ్మతించి మనియు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు చాటుచున్నారు. కాని, నేడవ లంబించెడి పద్ధతి బలవంతమునకు దారి జూపు చున్నది. ఆ సంగతిని ప్రభుత్వమువారు గుర్తింప కుండుట, సమంజసముగ దోషదు.

మొరార్కొయ్యధ్యము

మొరార్కొలో నిటీవల ఫ్రెంచిసైనికులకు విజయము గలిగినటుల ప్రకటింపబడినను, మరల వీరు వెనుకకు మరలవలసివచ్చెనని వార్తలు దెలుపుచున్నవి. ఏ కారణముచే నయిననీమి, ఫ్రెంచి విజృంభణము తలచినరీతిని కొనసాగలేదు. వర్ష పాతముగూడ ప్రతికూలముగనుండెను. ప్రాన్సు ఆధునికయంత్ర సామగ్రి నుపయోగించి నేడు గాకున్న రేపయినను రిఫ్లను జయించుటకు వీలయినను, యుద్ధము చాలకాలము జరిగిన కొలదియు ఇరుపక్షములకును మిగుల నష్టము గలుగకమానదు. పైయినలీపిగారు : చెలిసిన వివరముల ప్రకారము, ఫ్రెంచినష్టములు సామాన్యముగావని తేటపడును. జూలై 31 వ తేదీవరకు 1235 మంది ఫ్రెంచిసైనికులు చనిపోయిరి. వీరిలో ఎనిమిదిమంది ఫ్రెంచి ఆఫీసరులు, 300 మంది ఫ్రెంచిసైనికులు గలరు. 5306 మందికి గాయములు తగిలెనట. వీరిలో 160 మంది ఫ్రెంచిఆఫీసరులు 1350 మంది సైనికులు గలరట. ఆగస్టు 1 వ తేదీ నుండి అక్టోబరు 15 వ తేదీవరకు 891 మంది నిహతులయిరి. వీరిలో 31 మంది ఫ్రెంచి ఆఫీసరులు, 293 మంది సైనికులు గలరట. 2091 మందికి గాయములు తగిలెనట. సిరియాలో 639 మంది చనిపోయిరట. మొరార్కొయ్యధ్యమువలన ప్రాన్సుకు 95 కోట్ల ఫ్రాంకులు వ్యయ మయ్యెనని, ప్రకటింపబడినది. ఫ్రెంచి ప్రభుత్వప్రకటన మీతరున నుండ, అసలు నష్ట మెంతయుండునో యూహింపవచ్చును. ప్రాన్సు డబ్బులేక బాధపడుచు యంత ధననష్టమునకును ప్రాణనష్టమునకును లోనగుట, ఎంత యనభ్యమో దెలుప నక్కరలేదు. కాని ప్రతిష్ఠ కొర కెంతటి దురవస్థయినను లోన గుటకు ప్రాన్సు వెనుదీయుటలేదు. ఏ లాయడు జార్జిగారో మొరార్కొయ్యధ్యమును నిరసించినను, యూరపియను ప్రముఖు లెవరును గట్టిగ మందలించుట కయినను వెనుదీయుచున్నారు.

స్వరాజ్యపక్షము: బొంబాయి శాసనసభ

బొంబాయి శాసనసభ కార్యక్రమమునందు స్వరాజ్యపక్షమువారు పాల్గొనక, తమ ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనిరి. బిల్లుల ప్రవేశము విషయమై సిరనిర్ణయ మేర్పడువరకు, తాము శాసనసభలో పాల్గొనుట సరి గాదని, స్వరాజ్య పక్షము వారు దలచిరి. ఇందువలన స్వల్పనష్టము గలుగక పోలేదు. ప్రభుత్వమువారి పంతము సులభముగ నెగ్గెను. ప్రశ్నితరము లతిత్వరతముగ జరిగి పోయెను. చట్టములు విశేషచర్చ లేకుండ అంగీకరింపబడెను. స్వరాజ్యపక్షమువారు మృగనిపలు బిల్లుకు ప్రతిపాదించిన సవరణలను పెక్కింటిని ప్రతిపాదించువారు లేకపోయిరి. స్థూలదృష్టి

తో జూచిన, ప్రజల సౌకర్యములకు కొంతవరకాటంకము గలిగె నని జెప్పవచ్చును. ఇట్లులే శాసనసభలను బహిష్కరించినపుడు గూడ కొన్ని యిబ్బందులు గలిగెను. కాని, సూక్ష్మదృష్టితో జూచిన, సత్వర స్వరాజ్య సిద్ధికొరకు కొన్ని సౌకర్యములను కోల్పోవలసివచ్చును. నిర్బంధముల ననుభవింపవలసి వచ్చును. ఆత్మగౌరవమును కాపాడుకొనుట అన్నిటికన్న నవసరము గావచ్చును. శాసనసభ ప్రవేశ, బహిష్కార తారతమ్యముల నిట వివరించుటకు మేము పూనుకొనలేదు. కాని, బొంబాయి స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు శాసనసభా బహిష్కారము గావించి అందువలన గలిగెడి నష్టము ననుభవింప నంగీకరించి, ధర్మము కొరకు పోరాడ నిశ్చయించిరి. వీరి నిశ్చయము నెఱవేఱుగాక యని కోరెదము.

ఆకస్మికమరణము

వానరాకడ ప్రాణపోకడ చెలియవను సామెత నిన్నటిదినము సార్థకమయ్యెను. సినేటుసభ ప్రారంభము గాకముందు, ఎ. మాధవయ్యగారు పూర్ణారోగ్యవంతులుగ నుండిరి. సప్లి మెంటరీ శ్రేణి ను వీరడుగుటయు, ఉపాధ్యక్షులు జవాబిచ్చుటయు గూడ జరిగెను. ఇంతలో మాధవయ్యగారికి మృత్యువానన్నమగునని ఏరును భావించియుండలేదు. యుద్ధముమధ్య ననువుల గోల్పోయిన వీరునివలె, మాధవయ్యగారు తమ ధర్మము నొనర్చుచు ప్రాణముల నర్పించిరి. మాధవయ్యగారి జన్మ సార్థకమయినది. వీరు ఎక్సైజు శాఖలో అసిస్టెంటు కమిషనరు పదవిని నిర్వహించి రిటైరగుటయ గాక, తమ తీరికకాలమునంతను సాహిత్యాభివృద్ధికి ధారబోసిరి. చక్కని తమిళ మాన ప్రతికను నిర్వహించుచుండిరి. తమిళభాషయందు వీరికి గల పరిజ్ఞానము ఎల్లర మెప్పుబడయు చుండెను. హిందువుల సాంఘికాచారములను వివరించుచు వీరు తమిళభాషలో రచించిన సుప్రసిద్ధ మగు నవలలు, మిగుల రంజకముగ నుండెను. వీరి శైలి కడు మార్దవమని, తమిళ భాషాపరిచయులు చెలువుచున్నారు. వీరికి సంఘసంస్కరణమునందు మిక్కిలి క్షీతిగలదు. వీరి మరణమువలన తమిళదేశమునకు తీరనినష్టము వాటిల్లె ననుటకు సందియములేదు. వీరి ఆత్మకు శాంతిగలుగు గాక యని భగవంతుని వేడెదము.

ఈ జిల్లా

ఈజిల్లాలో సర్ జార్జి లాయడుగారు ప్రవేశించిన సమయమున, నిర్బంధములను విధించుట శుభచిహ్నము గా నేరదు. వాటాపాట్లవారి సభలన్నియు నిషేధింపబడుట శోచనీయము. జాతీయవాదుల అభిప్రాయమును తెలిసికొనుటకు, క్రొత్త హైకమిషనరుగారి కవకాశముండనేరదు. సర్ జార్జి లాయడుగారు బొంబాయి గవర్నరుగ బని చేసిరి. గాంధీ, ఆలీషాదరులు మున్నగువారి నిర్బంధములకు వీరే కారకులు. ఇట్టివారు, జన్మస్వాతంత్ర్య రక్షణపట్ల ఆదరణజూపెదరని తలంచుట దుర్లభము. ప్రస్తుత సందిగ్ధసమయమున, ఈజిల్లాను సమాధాన పరుడగల పాలకు డవసరము. నిర్బంధవిధానముపట్ల కుతూహలము జూపెడి సర్ జార్జి లాయడుగారి పరిపాలనమువలన, పరిస్థితులు మరింత యభ్యాన్నమగుట దప్ప వేరు లాభముండు నని దోచదు.

ఛానల్ దీవులు

జర్నీ, జరన్జీ, ఆర్జిర్జీ మున్నగు బ్రిటిషు ఛానల్ దీవులు, బ్రిటిషు కోశమునకు కప్పము చెల్లింపవలయునని కోరగ, తమకట్టి ప్రసక్తి లేదని యీద్యోషములవారు చెలిపిరి. బ్రిటి కౌన్సిలువారిక విచారణసంఘమును పంపగ, యీసంఘముతో తాము సంప్రతింపమనిగూడ ఖండితముగ చెలిపిరి. ఇప్పుడు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి రేమి జేసెదరు? ఛానల్ దీవులను వీరు నిర్బంధింపబోరని దెలుప నక్కరలేదు. ఇట్టి నిరాకరణము ప్రాచ్యఖండసముద్ర నెక్కడనయిన జరుగునెడల, పాలకు లెంతటికాఠిన్య మూనెడివారో యూహింపవచ్చును. ఛానల్ దీవుల నింతటితో వదలిపెట్టి వానిజోలి కిక బ్రిటిషువారు పోరని, నమ్మవచ్చును.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

బెజవాడ ముఖ్య కేంద్రస్థానము

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయపు బిల్లును గూర్చి రిపోర్టు తయారుచేసిన ముప్పదిమంది సెలెక్టు కమిటీ సభ్యులలో పదునాగ్గురు సభ్యులు భిన్నాభిప్రాయములను ప్రకటించిరి. నలుగురు సభ్యులు తమ అభిప్రాయములను ప్రకటించలేదు గనుక ఇట్టి సందర్భములో సెలెక్టు కమిటీ రిపోర్టును ఆధారపరుచుకొని కేంద్రముల సేర్పాటుచేయుట యెంతమాత్రము సమంజసముకాదు. స్థాభాగారి స్క్రీములో బెజవాడ నొక కేంద్రముగా సేర్పాటుచేసి యుండిరి. ప్రస్తుతము రాజమండ్రి కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ గారును విజయనగరం కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ గారును బెజవాడ కేంద్రస్థానముగా నుడుటకు ఆమోదమును చూపియున్నారు.

బెజవాడ ఆంధ్రదేశమునకు కేంద్రస్థానము. ఆంధ్రదేశమున గల వర్తక పారిశ్రామిక విషయములందు ప్రాముఖ్యము వహించినది. అనేక రైళ్ళకు కాలనలకు కూడో స్థానము. ఇందువలన ఇంజనీయరింగు టెక్నాలజీ కావచ్చు ఇంజిన్యీరింగు, అగ్రికల్చరు శాస్త్రములను బోధించుటకు బెజవాడచక్కని ప్రదేశము. విశ్వవిద్యాలయమునకు బెజవాడ ముఖ్యస్థానము చేసిన బెజవాడ పురపాలక సంఘమువారు ఐదులక్షలున్ను, బెజవాడ పౌరులు రెండులక్షలున్ను, కృష్ణాజిల్లా బోర్డువారు తొలకాబోర్డుల వారు కలసి ఎనిమిది లక్షలున్ను విషనరీలు పదిలక్షలున్ను విరాళము లిప్పించుటకు సిద్ధముగానున్నారు. మరియు విషనరీలు ఐరోపా అమెరికా ఖండములలో ప్రఖ్యాతిగాంచిన ఎనిమిదిమంది పండిత శ్రేష్టులను ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు ఒప్పజెప్పుదుమని చెప్పియున్నారు. ఈవిరాళములన్నియు విరువది యైదులక్ష లగుచున్నవి. ఇట్టి ధనసహాయము మరి యెంతర పట్టణములకును నింతవఱకు కనుపించలేదు.

నిజాంరాష్ట్రమున నివసించు అరువదిలక్షల ఆంధ్రులు బెజవాడను ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయస్థానములలో చేర్చుటకు తమ ఆమోదమును సభలమాలముగా తెలిపియున్నారు.

ఇట్టి సందర్భముల నన్నిటిని సెలెక్టు కమిటీవారు పూర్ణముగా విచారించక కేంద్రస్థానములలో బెజవాడను చేర్చక యే కొలదినుండినో సంతృప్తిపరచుటకుగాను రాజమండ్రిని ముఖ్యస్థానముగా చేయుటలో మిక్కిలి పొరబడినారని వ్రాయవలసి వచ్చినందుకు విచారణీయము.

కొద్దికోజులలో మదరాసు శాసనసభయందు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు సంపూర్ణామోదము నొందుటకు రానున్నది. కనుక శాసనసభ్యులు ఆంధ్రదేశపటము చెడుటనుచు కొని నిజాంరాష్ట్ర ఆంధ్రులకు దత్తమండలములవారికి నుంటూరు, నెల్లూరు జిల్లాలవారికి గంజాం, విశాఖపట్నం, గోదావరి జిల్లాలవారికి అందరికి సమానదూరములో నుండు బెజవాడను ముఖ్యకేంద్రస్థానముగా చేసి ఆంధ్రులమన్ననలకు ప్రాచుర్యమురని కోరుచున్నాను. పక్షపాతములకు అభిమానములను తా వియ్యవండుదుగాక.

ఆంధ్ర-౧౦-౨౫
బెజవాడ.

మ. వ. గోపాలరావు.

సప్తమ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభ

బందరులో నేడు (23-10-25) సమావేశమగుట

ఆ హ్వ న స ం ఘా ధ్య త్, అ ధ్య త్ ప న్యా స ము లు

అ ధ్య త్ ను ని స ం కే శ ము

సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమే పరమావధి

స్వాగతోపన్యాసము

నేడు బందరులో సమావేశమైన సప్తమ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభాహ్వన సంఘా ధ్య త్ లకు చిట్టా సుందరరామయ్య పంతులుగారి స్వాగతోపన్యాసమునుండి యీక్రింది భాగములు ముద్రితములు:—

రాజకీయవాతావరణము

రాజకీయవాతావరణము అతిసందిగ్ధముగ నున్నది. పంజాబు ఘోరకృత్యములు, తుర్కీయెడల పశ్చిమదేశములు చేసిన యచరములు, పొందు మహమ్మదీయ భారతీయులను పట్టు రాని కోపాగ్ని జ్వాలలందు యావృతముచేయ ఆరాజసమీపిని బహిరార్పణ కారక గా కయం తగ్గతముచేసి, స్వరాజ్యకాంక్షగా మార్చి, సామాన్యదేశీయుల తెంతటి కష్టనష్టముల కైనను నోర్రుకోను వీరులనుగాజేసి దేశ మెల్లడలను నిర్భయత, సోదరభావము వెదజల్లిన గాంధీమహాత్ముని అసహాయోద్యమము కాలపరిస్థితులను బట్టి ఆయనచేతనే ఉపసంహరించబడినది. భిల్సాభతుసమస్య తురుష్కుల వీర్యసంపదమననే పరిష్కరింపబడినది. పంజాబు ఘోరకృత్యములకు తగిన సమాధానముగాని నివారణోపాయముగాని పాలకుల మూఠే లేకపోయినను తృణజ్వాలవంటి భారతీయుల కోపము కాలక్రమమున చల్లారింది. స్వరాజ్యకాంక్ష మాత్రము తీవ్రరూపము దాల్చికపోయినను భారతీయులలో నున్న రాజకీయ కక్షల వారిని ప్రేరేపించుచున్నది. జాతీయోద్యమ తీవ్రము తగ్గగనే, జాతిమతకలహములు తిరిగి తలయెత్తి ఏపున యెదుగుచున్నవి. నాయకులలోగాని వారి రాజకీయనుచరలందుగాని అసోన్య మైతిభావము పెంపొందుటకు బదులు గవర్న మెంటువారియెడ మూపనెంచిన యసహాయభావము వారిలో వారియెడనే ప్రయోగ ముచున్నది. అందరిలక్ష్య మొక్కటియేయైనను, భారతీయులవంటి దాస్యములోనున్న ప్రజలకు మార్గభేదమున కంతగా యనకాశము లేకపోయినను, యుదారస్వభావులగు నాయకులైనను జాతిమత భేదములు లేక అనూయ అసహాయభావములు లేక యొక కార్యక్రమమును నిర్వచింపలేక యున్నారు. మన ప్రభుత్వానమకు ఆంగ్లదేశములో భారతవ్యవహారములు పాలించు వారు మాంఛెనవంటి యుదారాశయులు కారు. ప్రభుత్వము వెలుపల నున్నపుడైనను స్వాతంత్ర్య భావముల నామోదించు కార్మికకక్ష దారులును గారు. మన నిపు డేలనది లోకములోని కెల్ల కృతనిశ్చయాలగు ఆంగ్లజాతిలోని కెల్ల పామెనిశ్చయములు గలకన్నర్యేటివు పక్షమువారు. వారు తాము నిర్ణయించిన రాజ్యవిధానము జనుల కొంత కంటకమైనను, నిర్వహించువారి కెంత దుస్సాధ్యమైనను అమలులో పెట్టినగాని మార్పులమాట వివరమును ఘంటాపథముగా జెప్పుచున్నారు. మన దేశమందున్న రాజప్రతినిధియు, పైవారి తాబేదారికముగా జేయువాడేగాని, హోరింజుప్రభువువలె స్వతంత్ర వ్యక్తిత్వముగలిగి పైవారిని తనమార్గమునకు దెచ్చు నిచ్చగాని శక్తిగాని కలవాడుకాదు.

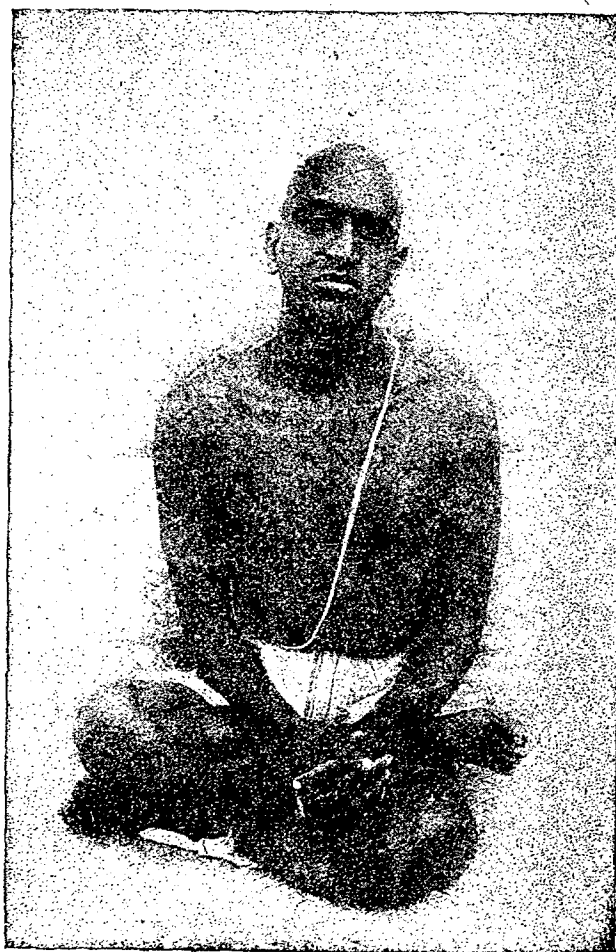
పాట్నా తీర్మానములు

కలకత్తా, నాగపూరు, గయాకాంగ్రెసుసభలలో శాసన తిరస్కారము శాసించెను. రాజకీయ సంస్కరణల విమర్శలు మొదటి శాసనసభ్యులలో జాతీయవాదులు కాంగ్రెసు సభాదేశము ప్రకారము చేరకపోయినను మితవాదులు, గవర్న మెంటు వారి రాజనీతి యామోదకులు ఎక్కువగ చేరినందువలనను, వారి సహాయముతో గవర్న మెంటువారు జాతీయనాయకులను వేసవేలువారి యను బారులకు దేశాగ్రస్థ దాయకముగ కారాగృహ వాసులు చేయగల్గిరిని చెప్పగలుగుట విచారకరముగ నున్నందు మనము కాంగ్రెసు నాయకులలో కొందరు శాసనసభా ప్రవేశ వాదమును వెలకొల్పి అందుకు కాంగ్రెసు సభాంగీకారమును బడయ విశ్వప్రయత్నములు చేయమొదలిడిరి. తత్ఫలితముగ,

ధిల్లీకాంగ్రెసు ప్రత్యేకముగ సమావేశపరచబడి, శాసనప్రవేశము నెడ మహాభావము వహించబడి శాసనసభా బహిష్కారాదోళనము నిలిపివేయబడినది. కాకినాడ కాంగ్రెసులో ధిల్లీసభా తీర్మానమువలన శాసనసభా ప్రవేశమునకు తా వొసంగబడినను సభా బహిష్కారము మాత్రము కాంగ్రెసు వారి కార్యవిధాన మని నొక్కి వక్కాణించబడినది. బెల్గాము కాంగ్రెసులో గాంధీమహాత్ముని సభాధిపత్యముక్రింద, స్వరా

శాసనసభా కార్యచరణ స్వరాజ్య పార్టీవారి కార్యవిధాన సాధనముగా జరుగవలెననియు తీర్మానింపబడినది.

కాంగ్రెసు సభ యిప్పుడు రాజకీయ వ్యవహార నిర్ణేతగ పూర్వరూపము దాల్చినది. శాసనసభాప్రవేశము బహిరంగముగా నంగీకరింపబడినది. బెల్గాముతో స్వరాజ్య పార్టీవారివలన నిర్వర్తింపబడవలె నని వనలివేయబడిన శాసనసభా వ్యవహారములు ఇకముందు స్వరాజ్య పార్టీవారి కార్య విధాన ప్రకారము కాంగ్రెసువారివలన నిర్వర్తింపబడును. కావున స్వరాజ్య పార్టీవారు వారి శాసన సభా కార్యక్రమము మార్పుకొనినగాని కాంగ్రెసులోని యితరుల ఆ కార్యక్రమము మార్పు పీలులేదు. రేపు స్వరాజ్య పార్టీవారు నుల్లిపదవులు స్వీకరించుచున్న కాంగ్రెసు అడ్డుము రాపీలులేదు. మితవాదులు కాంగ్రెసు వారామోదించు శాసనసభా కార్యక్రమములో ఏమైన మార్పులు చేయవలెనన్న స్వరాజ్యపార్టీవారి నొప్పించిన చాలును. సం త్సరముధ్యమందు కాంగ్రెసువారు శాసనసభా కార్యక్రమముతో సంబంధము కలుగజేసికొన్నందున, కాంగ్రెసుసభ్యులలోని కెల్ల శాసన సభా కార్యములం దిదివరకు జోక్యము కలుగజేసి కొనుచుండిన స్వరాజ్యపార్టీవారి కార్య క్రమమునే కాంగ్రెసు కమిటీవారు రాబోవు కాంగ్రెసువరకు నవలంబించుటలో నా

శ్రీ యుత బులుసు సాంబమూర్తిగారు

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ మహాసభాధ్యక్షులు

జ్యమే దేశములోని రాజకీయ కక్షల నన్నిటికి లక్ష్యమై నను కక్షల కార్యాచరణము మాత్రము పరస్పర విరుద్ధమై దేశమునకు ఫలరాహిత్యదాయిగా నుండెననియు, అందువలన ఏకలక్ష్యము గల అన్ని రాజకీయ కక్షలను కాంగ్రెసులోనికి దీసికొనివచ్చి ఏక కార్యాచరణమునకు గడింగించుట మనవిధియనియు, కావున విదేశేస్త్రుబహిష్కారము తప్ప మిగిలిన అసహాయోద్యమకార్య విధానము వదలివేయబడినదియు, నిర్మాణ కార్యక్రమము తప్ప కాంగ్రెసు సమాహముమీద నిర్వర్తింపవలసిన కార్యమేమి లేదనియు, ధిల్లీ శాసనసభ, రాజధాని శాసనసభల సంబంధమైన పనులు కాంగ్రెసు తరపున స్వరాజ్యపార్టీ వారివలన నిర్వర్తించబడవలెననియు తీర్మానింపబడినది. అప్పుడే కాంగ్రెసు చందాపడుకు నూలు రూపమున మండవలెననియు, కాంగ్రెసు సభల సభ్యత్వమునకు కాంగ్రెసు కార్యముల నిర్వర్తించు సమయముల ఖద్దరుధారణమే సర్వ తలగజేయుననియు శాసించబడినది. గత మాసమున జరిగిన ఆఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ సమావేశములో కాంగ్రెసుసభ్యత్వావ్వత్తులకు సాలుకుసాలాగృహ రూపమునగాని 2000 గజముల వడుక మూలుగాని చందాయెంపగిన చాలననియు ఖద్దరు ధారణము సభా కార్యనిర్వహణమునందుండవలెననియు సభ్యత్వమున కవసరము లేదనియు, కాంగ్రెసు సభ అవసరముగ రాజకీయవ్యవహారముల నడపవలెననియు,

శ్చ్యమేమియు లేదు. ఇప్పుడు మనము ముఖ్యముగా నాలాచింపవలసినది కాన్పూరుకాంగ్రెసువారు తాత్కాలికముగా జేయబడిన పాట్నా తీర్మానములనే యామోదించవలెనా లేక విశాలమును స్వరాజ్యలక్ష్యము కల అన్ని రాజకీయ పక్షములచే నామోదించబడు కార్యక్రమము నేమైన మార్పువలెనాయను సంశయము.

శాసనసభలలో చేయు పనిని గురించి ఇప్పుడు స్వరాజ్య పార్టీవారికిని ఇతర స్వరాజ్యవాదులకును భేద మేమియు నున్నట్లు కనుపడదు. కాని యిప్పటి శాసనసభలకు అతిసంకుచితమైన యధికారము లుండుటవలన, కేవలము అమలులో నున్న నియమములనుబట్టి ఆసభలలో చర్చలు జరుపుటవలనగాని, సమ్యక్తుల నిచ్చుటవలన గాని ప్రయోజనము గాన్పించదు. మన యావచ్చక్రియు సరియైన రాజ్యాంగమును సంపాదించుటయందు వినియోగపడవలసి యుండగా, రాజ్యాంగ మెడమిచ్చినంత కృషి సల్పద మనుటలో సర్థములేదు. వెనుక భారతీయగవర్నరును తిరిగి నియమించు మని కోరిన తీర్మానము చర్చకు రాబడనీయలేదు. ఈమధ్య ముడ్డిమను రిపోర్టును గురించి చర్చించుటకు రాజధాని సభల కవకాశము లేదనిరి. పరిపాలనలో ఏదైన అంతమునకు సభవారి దృష్టి వెంటనే మరల్చవలె నన్న, సభాకార్యక్రమము నిలుపుటకు చేయు తీర్మానమునకు గవర్నరుగారు సమ్మతి

నిమగ్నము. కొన్ని సమయముల దీయకాశ మియ్యబడుట లేదు. చర్మ జరుగుట కవకాశము నిరాకరించబడినపుడు కాసన సభ్యులు అంతటితో తృప్తిచెందక కాసనసభాభవనమునెలుపల సభవేసి చర్మ జరిపి తీర్మానములు చేయుచుండవలెను.

మరియు కాంగ్రెసువారు ఎన్నిక ఖర్చులు పెట్టి కాసన సభ్యులను నిలువ ట్టి ప్రత్యక్షముగా ఎన్నికలందు పాల్గొనగూడదు. అట్టిచో కాంగ్రెసువారు జాతీయవాదులకు రాజకీయ కక్షలలో చేరినో యొకదానిని తమదిగా నిర్వచించి మిగిలిన వారిని కాంగ్రెసు బాహ్యులుగా చేయవలసి యుండును. కాంగ్రెసు ఆమోదము కోరిన కాసనసభ్యు లొనర్చు విధులను సాధ్యమైనంతవరకు సర్వజాతీయపక్ష సమృద్ధిముగా నుండులాగున కాంగ్రెసువారు నిర్వచించిన చాలును. అప్పుడు కాంగ్రెసులో చేరిన రాజకీయపక్షములకు చేరిన కాసనసభా సభ్యత్వాభ్యర్థులు కాంగ్రెసులో చేరక కేవలము అధికారవర్గమువారికి చేయూత యొసగుదు అభ్యర్థులకు సభలలో ప్రవేశము గలుగకుండ చూచుటకే ప్రయత్నింతురు.

మంత్రపదస్వీకారము

ఇప్పుడు స్వరాజ్య పార్టీవారికిని ఇతర స్వరాజ్యవాదులకును యున్న భేదము రాజధాని సభలలో మంత్రపదపులు స్వీకరింపవలయునా లేదా యను సందేహము. ఈసమస్య దేశము యొక్క పరిస్థితులను ఏకపక్షత యవలంబించిన దేశముయొక్క రాజ్యాంగము స్వపరిపాలనా పద్ధతిగనో మారునా యను విషయమును విచారించి కాంగ్రెసు నాయకులు పరిష్కరించవలెను. ఇది కాన్పూరు కాంగ్రెసునందు పాట్నా తీర్మానములు తాత్కాలికములని వెల్లడిచేసి అన్ని విశాలదృష్టిగల రాజకీయకక్షలవారిని సమావేశపర్చి వారిలో పెక్కుమందినమ్మతి గల పద్ధతి నే స్థిరపర్చవలయును. ఇప్పుడు మన నాయకులు గవర్నర్లయొక్కయు వైస్రాయిగారి యొక్కయు కార్యనిర్వాహకసభలలో చేరి వారి పాలనాపద్ధతి మాద్రుట లేదు. వారును ఆంగ్లేయ, దేశమునందున్న ఇండియా మంత్రగారి నాకర్ణగా పనిచేయుచున్నారని వారి గొప్పయుద్యోగములను దున్నును, స్వతంత్రులుగాగని భారతదేశమునకు బాధ్యులుగాగని ప్రవర్తించు సవకాశము కలుగుటలేదు. మనమంత్రులన్నను కార్యనిర్వాహక సభ్యులతోపాటు జేతముల పుచ్చుకొనుచు కాలము జరుపుకొనుచు వచ్చి రే గాని వారికి దేశాభ్యుదయమునకు స్వేచ్ఛగా త్వరితముగా తోడ్పడవలెనని ఈ మధ్య జరిగిన రాజ్యాంగ సంస్కారముల కమిటీ విచారణమున లేచినది. భారతీయులు బాహ్యతగల పనులు నిర్వహించజుండుచున్నారని ఇంగ్లాండువారపవాద వేయుచేకాని మాంటేగు సంస్కరణముల యుద్దేశము ఏపాలనాశాఖయందును బాధ్యతాయుతపాలన నెలకొల్పట కాదని పార్లమెంటువారి జాయింటు కమిటీ రిపోర్టులనను ఈ మధ్య మద్రాసు మెయిలు పత్రికలో వ్రాయబడుచున్న ప్రత్యేక విలేఖరి వ్యాసములవలనను స్పష్టపడగలను. కావున స్వపరిపాలన కనుగుణ రాజ్యాంగముకొరకు పోరాట మంతయును కార్యనిర్వాహకకాసన వర్గము బయటనే జరుపవలసియున్నది. లోపలచేయదగినదేశసేవ స్వల్పము. జాతీయోద్యమమును నడిపించుముఖ్యనాయకులు పాలకుల కార్యనిర్వాహకవర్గముబయటనే యుండవలయును. లోపలకు జనిన అక్కడనుండి పోరాటమును కాసింపవలనుపడదు గనుక దేశంబరు నెలలో జాతీయపోరాటము నడిపించు నాయకులు స్వరాజ్యముయొక్క పునాదిసూత్రములైన అంగీకృతమునవరకు కార్యనిర్వాహకసభలలోగాని మంత్ర పర్వములలోగాని ప్రవేశించకూడదనిగాని, దేశహితముకొరకు వానియందు ప్రవేశించి ట యనసరమని ఎంచినను (1) సామాన్య నాయకులు మాత్రమే చట ప్రవేశించి ముఖ్యనాయకులు బయటనే యుండవలయుననియు (2) వారు దేశీయలకనువగురు 2000, 1500 కు మించని నెలజీతములనే స్వీకరింపవలయుననియు (3) అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము కాసింపవలయు ప్రవేశించినవారు బయటకు రావలెననియు కాంగ్రెసు సభానాయకులందరు జేరి తీర్మానించవలెను.

కాసనసభల వెలుపలిపని

ఇంతవరకు నూతనపరిణామము గాన కాసన సభలను గూర్చియే చర్చింపబడినది. కాసన సభల నెలుపల సామాన్య ప్రజలలో జేయవలసినపనియే మనము చేయవలసినపనిలో 15 వీసములని మనము గ్రహించవలెను. మితవాదులు ప్రబలి ఈ సకాలమున కాంగ్రెసు అంగవిధానమందును జాతీయోద్యమము, జాతీయపటాభ్యుదయము బెంపొందవలెనని నిర్వచించబడినది. బాక్స్లీ తీర్మానాంతరము కాంగ్రెసు ఈపనినే నిర్వాహకార్యక్రమముని ప్రోత్సహించెను. ఇప్పుడు జాతీయవాదులు కాసనసభాసమస్య పైవ కేవలము రాజకీయ కార్యక్రమమందే నిమగ్నులు గాక,

జాత్యుద్ధరణ కార్యములందు ఏమరగూడదు. బాగదూకతతో నిర్వర్తించవలసిన పని వివిధములముల వారికిని, సంఘములవారికిని పాండిక సహకారము వృద్ధిచేయుటయే హిందుమహమ్మదీయ రాజకీయవిభేదములను నాయకలందరు ఏకగ్రబుద్ధితో సమయింపజేసి సమస్య కుదుర్చవలెను. హిందూసంఘము తనలోని బలవత్ భాగమును నిమ్నజాతులను అగ్రజాతులవంటి మావపులవలె నే చూడవలెను. కాని యితరసాంఘికములకంటె చురుకైనగా చూచుట శోచనీయము. అస్పృశ్యతాభవమునలన వారిని సమీపించకూడని నా నాగములుగా నెంచుట వెర్రిగా తోచకమానదు. భగవంతుడు సర్వవ్యాపకమనయిన ప్రతి సరస్వతీ నారాయణస్వరూపమనియు నమ్ము వేదాంతులు ఇంతకాలము నిమ్నజాతులను దూరములుగా నెంచుటవలన భగవద్దైక్యస్వానుభవమును ఒక ముఖ్యముగ మోక్షసాధనను చేబడుదుట గొప్పనిత. సిద్ధాంతమునకును అవభవమునకును గల భేదమునకు మనీషవలొకము చెప్పినపుడు దానికి శంకరుని నడవడియే సాక్షి.

శ్రీయుత
బులుసు సాంబమూర్తిగారి
అభ్యుద్యోపన్యాసము

సోదరి, సోదరులారా!
ఈ మాహాజనసభకు నన్ను గృహింపగ ఎన్నుకొని నందులకు సన్మాన సంఘమువారికిని తమకును అనేకవందనములు. రాజకీయ విజ్ఞానమునందును, లోకానభవము నందును నాకంటె పెద్దలనేకులు ఆంగ్రదేశమునందున్నను నాయొక్క అభిప్రాయములను వ్యక్తీకరించుటకు అవకాశము లభించుటచే ఈస్థానమును నేనంగీకరించుచున్నాను.

కీర్తి కేవుల ప్రస్తావన
కీర్తి కేవులకు దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారి అకాల మరణమువలన దేశమునకు వాటిల్లిన విపత్తు ఎన్నటికివీ తీరనిదై యున్నది. వారి మాతృభాగము, దేశాభిమానము, కార్యదీక్ష భారతీయులకు ఆదర్శప్రాయములై యున్నవి. భారత జాతీయోద్యమము యొక్క స్థాపకులలో నొకరుగ సర్ గురేంద్ర నాథ బెనర్జీగారియొక్క మరణమునకు గూడ మనము చింతింపవలెను. వారు భారతీయ వక్తలలో సగ్రగణ్యులు. వారు మాతృదేశమునకు గావించిన సేవ యపారము. సంస్కృత భాషకును సంఘ సంస్కరణమునకును వృద్ధాప్యమువరకును నిరుపమానముగ సేవ గావించి గతించిన సర్ భాండార్ గారియొక్క సేవను మన మెన్నటికిని మరువజాలము. ఆంగ్రచిత్రకళా వికారదులకు దామెల్ల రామరావుగారు చిన్నతనమందే ప్రఖ్యాతిని గాంచి దేశీయుల గౌరవమునకును ప్రేమకును పాత్రుడై యాకస్మికముగ పరలోకగతు డైనందులకు ఆంగ్రదేశ మెంతయు వాపోవుచున్నది. దక్షిణ ఇండియా బ్రాహ్మదేశతర సంఘముల యభివృద్ధికొరకు తన శక్తికొలది భగవంతుడు తనకు ప్రసాదించిన దృష్టితోపాటుబడిన సర్ పి. త్యాగరాయ తెట్టిగారి యత్యుక్త ఈశ్వరుడు కాంతి ననుగ్రహించుగాత!

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము

నేనిష్టగల నూతనసంజాత మేదియును లేదు. ప్రపంచకాంతి విశ్వమానవ సౌభ్రాతృత్వము, ఐహోపారాష్ట్రముల సఖ్యత, ఆసియాఖండ సమైక్యతము, పూర్వపశ్చిమ నాగరికతా సంఘటనము, రాబోవు ప్రపంచయుద్ధమునందు భారతదేశము పాల్గొనునట్టి పరిమితి ఈమున్నగు సమస్యలకు గూర్చి నే నేమియును చూచింపజలమకొనలేదు. భారతదేశముయొక్క రాజకీయస్థితిని గూర్చియే చెప్పవలమకొని యున్నాను.

భారతదేశముయొక్క సంపూర్ణ రాజ్యాధికారము భారతదేశప్రజలే యను ముఖ్య సిద్ధాంతమే ఈవ్యాసమునకు ప్రధానాంశము. ఏ విధముగ విదేశాధికారమునకు లోబడని భారతదేశపు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము భారతీయుల రాజకీయతత్వమని సిద్ధాంతీకరించి స్పష్టపరచుటలో భారత జాతీయవాదులు కొంచెము సంగోచమును పొందియున్నారు. ఈవిషయమై తిరిగి విచులముగ చెప్పగలరుచున్నాను. కాని ప్రథమమున బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున మనయొక్క బానిసత్వపు యాధార్యమును గూర్చి ఆలోచింపవలసియున్నది. బ్రిటిషువారు వర్తకులుగ ఆరంభమున నిలుచుకొని విచ్చేసి విదేశస్థులగ్రాహించి, దప్పి నర్తకులలో వ్యాపారసంబంధముగ కలహములను పొంది యుద్ధములలోనికి దిగి భారతస్వేచ్ఛముల సహాయమున కంపెనీ వర్తకులు జయమును

పొందియున్నారు. రాజ్యాభివృద్ధియందు కంపెనీ ప్రభువులు బయోగించిన రాజనీతి మిక్కిలి అల్పపద్ధతుల ననుసరించియున్నది. కంపెనీ పరిపాలనయొక్క దౌర్జన్యము, ధనాపహరణమును విచులముగ ప్రభువుల సభలలో వారన్ హెస్టింగ్సు పరిపాలనను గూర్చి జరిగిన వ్యాజ్యములో బర్క్, పెరిషన్ గార్ల యొక్క గంభీరోపన్యాసములు ప్రపంచమునకు చాటివచ్చి. సిపాయిల కలహముని చరిత్రలందు తెప్పబడు 1857 సం॥ లోని భారతదేశపు స్వాతంత్ర్యముకొరకు ప్రథమ సమరము ఈ దుష్పరిపాలన యొక్క పరిపాకమైయున్నది. ఈయుద్ధ మంతమొందిన పిదప కంపెనీ పరిపాలనము విరమించి బ్రిటీరియా రాజ్య బ్రిటిషు ఇండియా పరిపాలనను స్వీకరించి 1858 వ సం॥ లో భారతీయుల సహకారమును గోరుచు, సామ్రాజ్యసంజాతమును ప్రకటించియుండిరి. ఈసమయముననే భారతీయులను నిరాయధులనుజేసి 32 కోట్లరూపలను పౌరవశహినులుగ జేసిన ఆయుధ కాసనము గావించబడినది. విద్యాధిపతులను, ప్రజాసామాన్యమునకును విదేశపరిపాలన యందలి అసంతృప్తిని నివారించుటకై అప్పుడప్పుడు స్వల్పరాజకీయ సంస్కరణములను చేయుచు వచ్చుచునే యుండిరి. భారతీయుల మతభేదములను, జాతిభేదములను అవసర మగునప్పుడెల్ల పెంపొందింపుచు, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును కాశ్యతముగ భారతదేశమందు నెలకొల్పట కుపయోగింపబడి యున్నది. కాని అట్టి అంతరములను నివారించి భారతీయుల యొక్క జాత్యైక్యతను స్థాపించుటకు బ్రిటిషువారు ఎంతమాత్రమును తోడ్పడియుండలేదు. ఐహోపా మాహాసంగ్రామమున ఇంగ్లాండు దేశమునకు తటస్థించిన మహావిపత్తును తొలగించుటకు భారతదేశము జేసిన అసమానసహాయమునకు బ్రిటిషురాజ్య మంత్రులు, ప్రజలు గావించిన సంస్తుతులు, వాగ్దానములవలన బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున సమానభాగస్వాములుగ భారతీయులు పరిగణింపబడుదురను ఆశ హెచ్చుగ కలిగినమాట యథార్థము. యుద్ధానంతరమున భారతదేశీయులకు గుణపాఠమును చెప్పుననిమిత్తమై డయ్యరు నేనాని యొనర్చిన పంజాబు దురంతములు భారతీయులెన్నటికిని మరువజాలరు. మహమ్మదీయులకు ఖిలాఫత్ విషయమున జరిగిన ద్రోహమునకు వారు చాల ఆగ్రహమును జెందిరి. భారతదేశముపై ప్రయోగింపబడిన ఆతిక్రూరముగు నిర్బంధవిధానముతో బాటు 1919 సం॥లో మాంటాగ్యు చార్టుపర్ల ప్రభువుల సంస్కరణకాసనము బ్రిటిషు పార్లమెంటువారు తీర్మానించియుండిరి. భారతదేశపు రాజ్య పరిపాలనమున భారతీయుల స్వయంనియర్ణయాధికారసూత్రమును పాటించక బ్రిటిషు పార్లమెంటుయొక్క అధికారమును కాశ్యతపరచుటయే యీచట్టముయొక్క ముఖ్యోద్దేశమని పీఠికనుండి స్పష్టపడుచున్నది. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు మారుగ ద్వంద్వప్రభుత్వము దేశమునకు దెచ్చిన యీచట్టమును దేశీయమహాజనసభ బహిష్కరించుచు స్వరాజ్య సంస్థాపన నిమిత్తమై అసహాయోద్యమము, కాసనోల్లంఘనములను ప్రజాసామాన్యమున ప్రయోగించినది. కాంగ్రెసు సభ్యులు నూతన కాసన సభలను బహిష్కరించియుండిరి. గాంధీ మహాత్ముని నాయకత్వమున జరిగిన కాంతిసమరము ఫలప్రదమగుటకు సిద్ధముగ నున్న సమయమున చారీచారాయొక్క దౌర్జన్యమువలన ఉద్యమమంతయు నాపుతేయమి నేటివరకును రాజకీయ సమరమున భారతీయులకు దౌర్బల్యము గలిగించియున్నది.

స్వరాజ్యపక్షము

1921, 1922 సంవత్సరములలో భారతదేశ మొనర్చిన త్యాగమును పడిన కష్టమును సమార్పమైనది. ముప్పదివేల మంది దేశసేవకులు దేశ విముక్తి సర్ధించి కారాగృహమున బ్రవేశించిరి. కాని లాభములేకపోయెను. దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారును పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారును కాసనోల్లంఘనమునకై క్రొత్త మార్గముల గనిపెట్టి యత్నించుచిరి. కాని దేశముయొక్క పరిస్థితులనుబట్టి కాసనసభల యెన్నికలకు నిలువ వలయుననియు, సభ్యస్థానముల నాక్రమించి కాసన సభల ద్వారానే సంపూర్ణ మైన ప్రతిఫలమును సలిపి దాని మూలమున దేశములో కాసనోల్లంఘన చీజముల నాటవలయునని తీర్మానించిరి.

దేశబంధుని నాయకత్వమున బయలుదేరిన స్వరాజ్య పక్షమువారి ప్రధానాదర్శ మిదియే. కాసనసభా బహిష్కార నియమును ఢిల్లీలో పరిహరింపబడి కాకినాడలో సంపూర్ణముగా ప్రోత్సహింపబడినది. స్వరాజ్యవాదులు కాసనసభలలో ప్రవేశించిరి. ఎక్కడ దాహధికసంఖ్యలున్న నక్కడెల్ల ద్వంద్వ పరిపాలనావిధానము నున్నూలింప గడంగిరి. మ్యూరాష్ట్రములలోని స్వరాజ్యవాదులు గడు ధీరత్వహింపించి మంత్రత్వ స్వీకరణము నిరాకరించి యారాష్ట్రములో ద్వంద్వప్రభుత్వమును మూలముట్టుగ ఛేదించి నైచిరి. దేశబంధుడు లిట్టుప్రభువుతో

దీక్షాని ప్రజాపక్ష శాఖలను మరల ప్రభుత్వము వారి వశము చేసికొనునట్లు గావించెను. సమర మింకను ముగియలేదు. కాని దేశముయొక్క దురదృష్టవశాత్తూ సంగర మధ్యమనందు ప్రధాన సేనాపతి వాలగతుడయ్యెను. దేశబంధుడు ఖరీదుపురములో గౌరవప్రదమైన సహాయమును నిర్వచించియున్నాడు. బెంగాలు అర్థి నెన్నుకొంద నరెట్లు చేయబడినవారలు విముక్తులై ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము రద్దుచేయబడి శాసనసభలకు ప్రభుత్వము వారు బాధ్యతనిహించి, జొమియను ప్లేటును నిర్మించుటకై స్వతంత్రమైన మార్గము నిర్మింపటకు పార్లమెంటువా, రొకబహిరంగ ప్రకటనను గావించినచో ప్రభుత్వమువారికి ప్రజలు సహాయపడెదరని చెప్పెను. ఇట్టి సామాన్యపు కోరికలకే ప్రభుత్వమువారి రంగీకరింపనిచో తీవ్రమైన శాసనోల్లంఘనమునకు గడంపెద మని నిరాశాపాటుగ బ్రకటించెను. ఇది వట్టి బెదిరింపు కాదు. దేశబంధు నెటంగిన దేశీయులెల్లరు నాయన తన జీవిత సర్వస్వమును దేశమాత పాదపద్మముల సన్నిధి నర్పించెనని యెఱుంగుదురు. కాని కట్టడియైన మానిధి యాయన నీవధుర స్వస్థము పూర్తికాకుండగనే యెత్తుకొనిపోయినది. స్వరాజ్యవాదుల నాయకత్వము పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారిపై బడెను. స్వరాజ్యవాదు లీయనను నాయకునిగా స్వీకరించి 1924 ఫిబ్రవరి 18 తేదీనాడు సామ్రాజ్యశాసనసభలో, భారత దేశమునకు సంపూర్ణ బాధ్యతాయుత పరిపాలనావిధానము నిర్మించుటకై యొక రాజులు కమిషనును గోరిరి. అసెంబ్లీవారు ఇంపీరియలు బడ్జెట్టును నిరాకరించిరి. ప్రభుత్వమువారిని సందర్భములందో యోడిపోయిరి. తుదకు మడ్డిమను కమిటీ స్థాపితమైనది. మెజారిటీ రిపోర్టు చాల యల్పపద్ధతిని తీర్మానించెను. మైనారిటీవారు రాష్ట్రములలో సంపూర్ణ బాధ్యతను కేంద్ర శాసనసభలో కొలిదిగ బాధ్యతను నెలకొల్పి ననెడించిరి. గాంధీదాసు, నెహ్రూలు ముఖ్యులగు గలసి బెల్గాములో చేసిన యొడంబడిక ప్రభుత్వమునకు భయకారకమయ్యెను. రీడింగుగారు ఇంగ్లండు దేశమునకు వెడలిరి. బర్మెనుపాడు—రీడింగుప్రభువులు సంప్రదించుకొనియు తుద కేమియు చేయకుండుటకు దేశబంధుని మరణమే ప్రధాన కారణము. తుదకు క్రిందటి సెప్టెంబరు 7 తేదీనాడు సామ్రాజ్య శాసనసభలో సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ గౌండ్రు మడ్డిమనుగారు మొండికెనము వహించి మెజారిటీ తీర్మానము నామోదించు తీర్మానమును బ్రతిపాదించిరి. కాని సామ్రాజ్యశాసనసభవారి తీర్మానమును ద్రోసిపుచ్చి యంతకంటె నెక్కువ ఫలితమును గలంగజేయు నొక తీర్మానము నామోదించిరి. ఈతీర్మానము నామోదించిన వారు 73 మంది యుండగా నిరాకరించినవారు 45 మందియే యుండిరి. లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీవారి యభిప్రాయము తెలియు వరకును పార్లమెంటువారిండ్రియనుగూర్చి యెట్టి తీర్మానమును జేయుటకు పట్టపడదని బర్మెనుపాడుగారు ప్రభువుల సభలో వాక్కుచెప్పెను. భారతదేశములోని ప్రజావాహుళ్యముం తయు సమృద్ధిచెడి యొక రాజ్యాంగవిధానమును నిర్మించి తెంచని యాతడు భారతీయుల కొక సవాలువేసెను. అట్టి విధానమును తాను, తన గవర్నమెంటు, ఇండియాగవర్నమెంటు, ఇంకను ముందు నియమింపబడు కమిషనువారును బాగ్రత్తతో బరికీరచెయ్యవలసి చెప్పెను.

ఈ ప్రకటనను బ్రిటిషుజాతి యంతటి తరపునను జేయు చుంటిననెను. లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీవారి యభిప్రాయము నెటంగిన తరువాత ఇండియా గవర్నమెంటువారు చెప్పిన సంస్కరణములను మేముచేయుటకు సిద్ధముగా నుంటిమనిచెప్పెను. బర్మెనుపాడు ప్రభువు, బహుళ లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీవారు మెజారిటీ రిపోర్టు కనుకలముగ వోట్లెచ్చరని తలచియుండును. ఆతడు లిబరలు పార్టీవారిని చేరదీయ యత్నించెను. కాని విఫలమయ్యెను. స్వరాజ్యవాదులు, లిబరలు, ఇండి పెండెంటులు, సేవనరెడ్డులు నందఱునుగలసి యొకగ్రీనుముగా సర్వసామాన్యములైన సంస్కరణములను గోరిరి. కిరితో ప్రభుత్వ సభ్యులుగూడ కిరిరి.

ఆ తీర్మానమునం దిప్పటి రాజ్యాంగ విధానమునందు కొన్ని ముఖ్యములైన మార్పులను చేయవలెనై యొక పార్లమెంటరీ కమిషనును నియోగించుటకై బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారిని కోరవలయునని ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని కోరిరి. ఆ మార్పులివి. (1) ఇండియా ప్రభుత్వమునకు సంబంధించిన సర్వసామాన్యము, భవము, నెక్రెటరీ ఆఫ్ స్టేటుగారి యొద్దమండి, గవర్నరు జేసరలు ఆఫ్ కాన్సిలు, గారికి మార్పులయును. (2) గవర్నరు జేసరలు సామ్రాజ్య శాసనసభవారికి బాధ్యుడైయుండవలయును. (3) నెక్రెటరీ ఆఫ్ స్టేటుయొక్క కాన్సిలును రద్దుచేసి యావనిని కలలోనియును నెక్రెటరీవారిలో సమానముచేయవలయును. (4) సాధ్యమైనంత స్వల్పకాలములో భారతదేశ

వైస్రాయలులో భారతీయులను జేర్చవలయును. ఆకాలవ్యవధిని స్పష్టముగా నిర్ణయింపవలయును. (5) సామ్రాజ్య శాసనసభయందు, రాష్ట్రీయ శాసనసభయందును సంపూర్ణముగా ప్రజలచే నెన్నుకొనబడినవారినే చేర్చుకొనవలయును. (6) ఏవోకొన్ని సందర్భములందు దక్క కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు సర్వ విషయములందును సామ్రాజ్య శాసనసభకు బాధ్యులుగా నుండవలయును. (7) రాష్ట్రములలో ద్వంద్వపరిపాలనా విధానమును రద్దుచేసి స్వతంత్రమైన ప్రభుత్వములను స్థాపింపవలయును. (8) భారత రాజ్యాంగవిధానములో నవసరమైన మార్పులనుచేయుటకు సామ్రాజ్య శాసనసభవారికి సంపూర్ణాధికార మొసంగవలయును.

ఇవిగాక యొక గొన్నివిషయములను జేయవలయునని గవర్నరు జేసరలుగారిని గోరిరి. (ఎ) ప్రజాప్రతినిధులను, గూర్చి యొక కాండుటేషన్ సమావేశము నేర్పరచివారిచే భారత రాజ్యాంగ ప్రజాళికను క్రొత్తగా నిర్మింపజేయవలయును. (బి) అప్రజాళికను లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీవారి నామోదించిన తరువాత దానిని శాసనముగా జేయుటకు పార్లమెంటువారికి బంపవలయును. మెజారిటీ రిపోర్టును కాన్సిలు ఆఫ్ స్టేటుసభలో సభిక సంఖ్య లామోదించిన విచారణ్యత్రాంతమును మరల నిచ్చుట చెప్పనక్కరలేదు. ఇప్పుడు బర్మెనుపాడు ప్రభువు, తనమాటల నెంతవరకు పాటిలోనికి బెర్మెను చూడవలయున్నది. రీడింగు క్రభ-విడివరకై లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీవారి తీర్మానము ద్రోసిపుచ్చినాడు. అంత ప్రధానముని బర్మెనుపాడు ప్రభువు, మున్ను స్వయముగా వాక్కుచిన్న సామ్రాజ్యసభవారి తీర్మానముయొక్క ప్రాధాన్యమును బర్మెనుపాడు ప్రభువుగూడ పాటించు చున్నట్లు గనపడదు. లిబరలు పార్టీవారును, ఇండి పెండెంటులును గూడ స్వరాజ్యవాదులలో గలియుటంజేసి యాయన చాల విచారపడుచుండవలెను. గవర్నరు జేసరలుగారు సర్వసత్కములవారును గలసి కోరిన యాకోర్మెను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి బెప్పి దానిని నెరవేర్చ బ్రయత్నింతురా?

అసెంబ్లీ సలహాలు

జొమినియను ప్లేటును రాకలయుననియు, నందులకు మొదటి మెట్టు సామ్రాజ్యశాసనసభయందును రాష్ట్రీయ సభలయందును ప్రభుత్వమువారు సంపూర్ణమైన బాధ్యత వహించుట యనియు సామ్రాజ్య శాసనసభ్యుల యభిప్రాయము ఏకమిష నువారు నిర్మించిన రాజ్యాంగ ప్రజాళిక యైనను ముందు లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీవారిచే నామోదించబడి యటుతరువాత పార్లమెంటువారిచే శాసనముగా జేయబడవలెను. స్వతంత్రపరిపాలనము గలిగిన బ్రిటిషు అధినివేశ రాజ్యములవారిందరును నీపద్ధతి నె యవలంబింతురు. “శాసనోల్లంఘనమునకై సన్నిధపడుటకు భారతదేశాధిపతి యొకను పరిపూర్ణత నందక పోయినను, నా మార్గ మెంత దీర్ఘమై దుర్గమముగా నున్నను, నింక నొకటి లేనందున భారతీయులు దానినే యనుగమింపవలెను. శాసనోల్లంఘనము కొన్ని సంవత్సరములవరకును రాకపోవచ్చును. కాని యెప్పటికైనను నది వచ్చి తీరవలయును. అందులకు దగిన ప్రయత్నము లెంత తొందరగా జేసిన నంత యుత్తమును.” ఈ వాక్యములు దాసుగారి ఖరీదుపురోపన్యాసములోనివి. మోతీలాలు నెహ్రూగారి వాక్యములతో గూడిన దాసుగారి ప్రకటనమును సంపూర్ణముగా నంగీకరించెను. దేశబంధు దాసుగారి పద్ధతులయందే తనకార్యక్రమము నుపక్రమించుచున్న స్వరాజ్య నాయకుడైన మోతీలాలు నెహ్రూగారి విశ్వాస వట్టిది. లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీవారి సలహా క్రియారూపమున బెట్టుటకు, కాన్సిరు కాంగ్రెసు లోపుగనే బ్రిటిషు గవర్నమెంటువారిదయొక్క మార్పు చేయవచ్చును. లేనిచో సేమిరాగలరా? శాసనోల్లంఘనమునకు సన్నదులగుట పాట్నాలో కాంగ్రెసును సంపూర్ణముగా రాజకీయ సంస్థను గావించిరి. ఇకముందు కాంగ్రెసు స్వరాజ్యవాదుల ప్రజాళిక ప్రకారముగా శాసనసభలయందు ప్రతినిధులనాది కార్యముల నొనర్చుచుండును. బడ్జెట్టులను నిరాకరింపు పద్ధతి ప్రాతనిబిహించినది. గవర్నమెంటు వారు దానికి బాంగరు. శాసన సభలను వెలుపల సేదని నిర్వక్రమైన కార్యతంత్రమునకు గడంగినగాని, శాసనసభలలో శాంత ప్రతినిధులను జేసినను నావంతయేయియు బ్రయోజనీ ముండదు. అట్టి కార్యతంత్ర ప్రయోగమునకు దగినసమయ మేలేమనుచున్నది. రీడింగు బర్మెనుపాడు ప్రభువులు సహకారమును గూర్చి యతిగా ప్రసంగించుచున్నారు. ప్రజలందరును గలసి కోరిన కోర్కెలను సన్నిటిని ద్రోసి పుచ్చిన ప్రభుత్వముతో ప్రజలెట్టి సహకారము గావించగలరు? కొలిదికాలముక్రిందు స్వరాజ్య నాయకులు, ప్లేటు స్వముచే, కంటెనుబెట్టుకమిట్ల తరపు ప్రాజ్టి కెన్సు బిల్లు కమిటీ మొదలగు సంఘములయందు సభి

త్వమును స్వీకరిండుట సంపూర్ణసహాయముగా నెంచుచున్నార. దానికి తోడుగా టాంబీగారు మధ్యరాష్ట్రములలో ఎక్కికట్టపు కాన్సిలుల పదవిని స్వీకరించెను. కేల్కూరుగారును, మహారాష్ట్ర స్వరాజ్యవాదులును, మొదలునుండియు ‘రెస్పాన్సివు’ కో ఆపరేషను కొఱుకు ప్రయత్నించుచున్నారు. అయినను మంత్రిత్య స్వీకరణము వారి రెస్పాన్సివు కో ఆపరేషనుకు విరోధముగా దోచలేదు. ఈమాటు శాసనసభలో సభికసంఖ్యకులు స్వరాజ్యవాదులే చేరి, ప్రభుత్వవిధానమును సంపూర్ణముగా ప్రతిఘటింప నెఱుకని బర్మెనుపాడు ప్రభువు తన ప్రకటనములో నిదివరకే సూచించియున్నాడు. స్వరాజ్యవాదు లట్టిపద్ధతి నవలంబించుటకు చలించిరా? ఇప్పుడు వార్ష మెంటులో బర్మెనుపాడు ప్రభువు తానుగోరిన కో ఆపరేషనుకు స్వరాజ్యవాదు లొగ్గి రనియెంచి, రాజకీయబంధితుల నందరను విడుదలచేసి రాయలు కమిషనును విడుదలచేసి పంపినచో స్వరాజ్యవాదులు మారుపడి యుద్ధోగములను స్వీకరించెదరా? స్వాతంత్ర్యమార్గ మది కాదు.

పాట్నా తీర్మానములు: తత్ఫలము

పాట్నా తీర్మానములవలన కాంగ్రెసు స్వరాజ్యవాదుల యాధిపత్యములో నుంచబడి శాసనసభలలో కాంగ్రెసువారి వలంబించు పద్ధతి స్వరాజ్యవాదులచేయై యుండవలయు ననియు, నప్పుడప్పుడు కాంగ్రెసువారు గొన్నిమార్పులను చేయవచ్చుననియు నిశ్చయింపబడినది. కాని కాంగ్రెసువారి శాసనసభలలో చేయదగిన కార్యవిధానమును నిర్వచింపవలయునని యీ తీర్మానమునం దుండవలసినది. శాసనసభలలోని విరోధము వచ్చినన్ని నిలచిపోయినది గాన కాంగ్రెసువారు దానికి జేపట్టి నునిశ్చితమైన యొకపద్ధతిని నిర్వచింపవలసి యుండెను. ఉద్యోగములు, చిత్రము లున్నవిగాని, స్వీకరింపగూడనిచో కాంగ్రెసువారి విషయమును నిర్ధారణగా చెప్పవలయును. ఏ సెలెక్షుకమిటీలయందును కాంగ్రెసు సభ్యులను మెంబరుగా నుండుటకు దేశమొప్పుకొనజాలదు. అయినచో మారక బడ్జెట్టులను ద్రోసిపుచ్చి శాసనసభలలో ప్రతిఘటించి మాత్రము లాభమేమి? బర్లండులోని సిస్ ఫీసువారివలె సభ్యసాసములను స్వాధీనము దీసికొని తరువాత వదిలివేయు పద్ధతి నవలంబించి దేశమును శాసనోల్లంఘనమునకు తయారు చేయవలయునని కాంగ్రెసువారిని గోరుచున్నాను. ఇది గాకపోయినచో నన్ని యుద్ధోగములను స్వీకరించి శాస్త్రప్రకారముగా లోపలనుండియే ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించి బయటగూడ దానికితోడు శాసనోల్లంఘనమున కానుత్తపడునట్లు జేయవలయును.

ఈకార్యము చాలకష్టమైనది. ఎప్పటి కప్పుడు కాంగ్రెసువారు సంపూర్ణాపజయము నందునట్లుండును. ఏది యెటులున్నను నికముందు, సర్వసత్కములవారిని నెవ రధికసంఖ్యాకులుగానున్న వారికెల్ల వశమనచు, కాంగ్రెసు, ఒక జాతీయమైన పార్లమెంటువలె నుండునో, లేక స్వతంత్రమైన యొక పద్ధతి నవలంబించి, కాంగ్రెసు తరపున సభ్యులను నిలుపుచు, శాసనోల్లంఘనమున కుద్ద్యక్తమునకు, పరప్రభుత్వముతో దౌర్జన్యరహితమైన సమరము నేయుచుండునో రేపు కాన్సిరు నందు నిశ్చయింపబడవలయును. మొన్న లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీలో గావించబడిన తీర్మానము పార్లమెంటు పద్ధతి నే నిశ్చయించినదిగాని భారతప్రజల యభిరుచులను, నాచారములను ననుగుణ్యమైన యే సూతన రాజ్యాంగప్రజాళికను నిశ్చయింపలేదని రీడింగు, బర్మెనుపాడు ప్రభువులు సంతోషించు చుండవలయును. ప్రజాప్రతినిధిసంస్థ లన్నియు పార్లమెంటు పద్ధతి నే యవలంబించిన సక్రమ లేదనియు, నింకను భారతదేశములో సభునాతన రాజకీయాభి మతానుసారముగ రిపబ్లికను, కమ్యూనిస్టు సంఘము నిర్మించవలసి యున్నదనియు స్పష్టముగా తెలియజేయవలయును. పార్లమెంటరీ పద్ధతిలో సేవప్రమాణ్యమింకను నిలచియున్నది. ఇది ప్రపంచ మంతటను నేడు గర్వింపబడుచున్నది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో భారతదేశము సముచితముగను, సప్రయోజనముగను, నొక భాగము వహించి యుండవలెనని బర్మెనుపాడు ప్రభువు చెప్పచున్నాడు. ఇంతకు పూర్వము చెప్పబడుచుండిన ‘సమానభాగము’ పోయిననుచిత సప్రయోజనభాగము వచ్చినది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని క్రాసు కాలనీలను, మన దేశమునకును గల సంబంధ బాంధవ్యముల బరిశీలించినచో నీసమానభాగ మనుమాట గాఢకిబోవును. యూరపు సంక్రమానంతరము పుట్టిన బ్రిటిషు సామ్రాజ్యైక్యభావము విస్మరింపబడినది. స్వపరిపాలనాయుతములైన కేనడా, న్యూజిలాండ్, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండ్, దేశములు తమ స్వాతంత్ర్యము సభికముచేయ బాటుపడుచున్నవిగాని సామ్రాజ్యమునం దొక భాగములుగా నుండగోరుటలేను. కేనడాదేశమువారికి ఇంగ్లండును నాశ్రయించుకొని ప్రేలాడుచుండుట కే మాత్రము నివశులేదని సుధీంద్రబోసుగారు వ్రాసియున్నారు. ఇంగ్లండుతో సంబంధము కలిగియున్నందున పీకి గలను గొప్పలాభము లెవ్వయును గానరావు. న్యూజిలాండ్ వారు గూడ త్వరలో విడివిడ జాచుచున్నారు. కేనడాదేశ మింగ్లండువారిలో సంబంధములేమంట అమెరికా, బెర్మెను ప్రభుత్వముల వారితో వర్తకపు యొడంబడికలను జేసికొన్నది. కనడాదేశము నారా

జ్యోతిషములో నొక స్వతంత్రమైన మెంబరుగా జేరినది. నారాజ్య సమితియొక్క అసెంబ్లీ యందు కనడా ప్రభుత్వమువారికి మాత్రమే బాధ్యుడైన యొక ప్రతినిధి యున్నాడు. దక్షిణాఫ్రికాలో, నాదేశము నిండు నుండి విడదీయవలయునను వారల మొన్నటి యొన్ని కలలో విజయములైరి. దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వమువారి క్షణిక భారతీయుల యాత్మగౌరవమునకును, సంపద్యుక్తికిని భంగకరములైన కొన్ని కాసనములను గావించుచున్నారు. వర్త ప్రత్యేకకాసనములను సెంత నిభులులై భారతీయులైనను వర్తకమునందును దదితర కార్యములందును బ్రవేశింపకుండ నిషేధించబడుచున్నారు. ప్రత్యేక భూమి కాసనము భారతీయులను దేశములోని యంతర్భాగములకు దరిమివేయజూచుచున్నది. ఆదేశమున విధించబడుచున్న ఆశియావ్యతిరేక కాసనము లన్నియు భారతీయుల సుద్దేశించియే చేయబడుచున్నవి. వీటిమూలమున భారతీయులు దక్షిణాఫ్రికాలో నిలుచుట కైన పిలువబడు. ఇండియా గవర్నమెంటువారి రిట్టి దుష్టకాసనములకు ప్రతికారముచేయవలయుననిగా, బ్రిటిషు గవర్నమెంటువారికి విన్నవించి యీకాసనముల నంగీకరింపకుండ నైన గావించజాలరు. ఒక వంక దొమియనులవారు క్రానుకాల నీలును, భారతీయులను నీచాతీనీయులుగా నెంచి వారిని బాగద్రోల నెంచుచున్నప్పు డింకను భారతదేశము సామ్రాజ్యములో నుండి యేమి బాపుకొనును? ఎన్నియో సంవత్సరముల క్రింద బ్రిటిషువారి కిచ్చుచేతముపై బూనిన ధర్మకర్తృత్వమును నిర్వహించుటయంద సమర్థత జూపలేదనియు, నెప్పుటి కైనను వారికిగాని, భారతీయులకుగాని లాభము గలుగవలయునన్నచో నాధర్మకర్తృత్వమును వీడకుండుటయే శ్రేయస్కరమని బర్మనుపాడుప్రభువు వెల్లడించెను. బర్మనుపాడుప్రభు వెంతగా తన బ్రిటిషువారి కత్తి మొనపై భారతదేశము సరిగా దారికి వచ్చుచున్న దని చెప్పుకొన్నను నీ వాక్యము మాత్రము శుంకస్యముగాదు. ధర్మకర్తృత్వ మేమి? మఱియుక వంక భాగస్వామిత్వ మేమి? ఈ రెంటికిని సామంజస్య మేకడు? ఈ ధర్మకర్తృత్వ మేమి? మేనాడంతమగునో భగవంతునకు దెలియవలయును. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము సర్వనాశన మగు సమయమునగాని భారతదేశము ను గోల్పోవదని స్టేటు సెక్రటరీ కన్న బలము చున్నాడు అటులనే గావచ్చును. ఏనాడు భారతదేశము స్వతంత్రమైన సామ్రాజ్యాధికారము గలిగి ప్రత్యేక ప్రభుత్వ వహించునో యానాడు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము చీలికలై విడిపోవలెను. కాని స్వతంత్రమైన భారతదేశము తక్కినవారితో పలకే ఇంగ్లండుతోగూడ సమానస్నేహభావమున మెలంగుట యసంభవమా? భారతదేశపౌరవంశమునకు సంపూర్ణముగా న స్తంభము చేయబడినది గావున నేడు బర్మనుపాడుప్రభువు, బ్రిటిషుపై న్యాయము గూడత్యర్థంబు వెడలిపోవలసినదనియే నా మియభిప్రాయ మనుచున్నాడు. ప్రపంచమంతయు నాయుధ విస్తరణమనేయు నిక్కాలంబున భారతదేశముపై నీ బ్రిటిషు పైన్యభార మేల! బ్రిటిషుపైన్య మిచ్చటనుండునది భారతీయులను రక్షించుటకుగాదు; బ్రిటిషువారి యధికారమును భారతదేశములో వేర్లుప్రాకించి కాత్వతమొనర్చుటకు వీలొత్తినను తనపై తిరబలుచేత నభివృద్ధి పొందునగాని పశుబు మొందునకు ను బనికిరాదు. గాంధీహామీతుడు దౌర్జన్యసహితములైన సంక్రామములను బదులు సత్యాగ్రహమును నెలకొల్పియున్నాడు. ఆయన, కాంతినిరోధముచే భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిప్పించగలడు. స్వరాజ్యమనగా సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మని కాంగ్రెసువారు స్పష్టముగా నిర్వచించవలయును. అట్టి ప్రకటనము చేయుటలన నెన్నికష్టములు వచ్చినను లెక్క నేయకూడదు. ప్రభుత్వము వారు దేశీయులకు సంపూర్ణమైన వాక్స్వాతంత్ర్య మిచ్చినచో మంచిదియే. లేనిచో కాసనోల్లంఘనమే గత్యంతరము. రాష్ట్రములకు రాష్ట్రములు కాసనోల్లంఘనమునకు గడంగుట మనపరిసితులకు వ్యతిరేకమని చెప్పుచేత వ్యక్తికాసనములంఘనమునే బాహుటముగా గొనసాగింపవచ్చును. ఇప్పుడు దేశములో ప్రబలుచున్న బహిష్కరణాపకర్త కాసనోల్లంఘనమునకు సహాయకారి యగును. ఆత్మగౌరవకాసనమునకును, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము నుండి విడిపడుటను గోరు నన్ని దేశములవారిని తాము సహాయము జేసెదమని స్కార్ట్ బరోయందు గూడిన ప్రేమయుని యీ కార్యమువారు తీర్చువించిరి.

క్రైడు యూనియను కాంగ్రెసు 40 లక్షల 25 వేల మంది కార్యకలకు ప్రాతినిధ్యము వహించుచున్నది. అనగా ఆంగ్ల జనసంఖ్యలో సగముమందికి ప్రాతినిధ్యము గల్గియున్నది. కార్యక పక్షమువారు భారతస్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు యేమియు జేయకున్నను జేయలేకున్నను భారతస్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు కార్యక పక్షములు గలము. ఈ యాద్యమునందు బ్రిటిషువారిపై ద్వేషములేదు. దీనివలన ఇంగ్లండు భారత

శత్రువును మాటయులేదు. ఇంగ్లండును యితర నాగరక దేశములవలెనే మేము భారతదేశమునందు స్వాతంత్ర్యమును గోరెదము. కాంగ్రెసు సంఘములు న్యాయవిభజనములని ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించుటని కాంగ్రెసు భయపడ నక్కరలేదు. ఆపని జేసినవెంటనే కాసనోల్లంఘనమునకు తగిన వాతావరణము గలుగును. భారతదేశము నందు కాంగ్రెసు బలము సత్ఫలసంఖ్యపైగాక అత్యున్నతాదర్శములమీద నుండును. ప్రభుత్వమువారు జోక్యము గలుగజేసికొనగానే ఉద్యమము వెంటనే విజయముగాంచును లేకున్నయెడల దేశమంతటను రాజకీయ ప్రచారము తీవ్రముగ జరుపుట కవకాశముండును. అప్పుడు మాతృదేశమునకు రాజకీయ స్వాతంత్ర్య విధానముకన్న బోక ఉత్సాహకరకార్య ముండబోదు. దీనివలన నిర్భాగకార్యము నిర్భాగపాలుగుగాడ చాలమంది చేరగలరు.

ఖద్దరే దేశమునకు ప్రాణము
భారతదేశములో జనమంతయు గ్రామములలోనే యుండును. వ్యవసాయమే వారికి ముఖ్యమగుపని. గాంధీ హామీతుకు నచించినటుల ఖద్దరే భారతదేశమునకు ప్రాణము ఒక్కొక్కరకు వచ్చే 80 రూ॥ల ఆదాయమునకు తోడు 24 రూ॥లు యొక్క వచ్చును. సంవత్సరములో తీరికయున్న నాలుగుమాసములను రాటుము దిప్పినయెడల విదేశీపుగుడ్డను రానీయకుండ భాగ్యమును వృద్ధిజేసినవారగుదురు. ఖద్దరును విశ్వవ్యాప్తము జేయటయే స్వరాజ్యము. దానివలన భారతదేశ మంతటను చక్కని సంస్కరణ వచ్చును. అట్టి నిర్భాగము ఆస్థానవిభావన సహకారములనల్ల చేయవలెగలదు. ఖద్దరు నిర్భాగముల పనివల్లనే సాత్విక నిరోధమునకు తగిన వాతావరణ మేర్పడునని గాంధీ హామీతుకు అనేక సారులు జెప్పెను. కాని పాట్నానిర్మయములతో ఖద్దరుయొక్క రాజకీయప్రాముఖ్యమును, భారతీయుల ఆర్థికమోక్షమును తొలగిపోయెను. గాంధీహామీతుకు రాటుమునకు మూలపురుషుడై యున్నాడు. అనతికాలములోనే భారతదేశము ఖద్దరు, మచ్చనిషేషము, సాత్విక నిరోధమువల్ల స్వాతంత్ర్యమును జేరగలదు.

కాంగ్రెసు క్రిమ
జాతీయ మానసమునకు తగిన ప్రోత్సాహము కాంగ్రెసు నుండియే రావలయును. కాంగ్రెసు భారతీయులకు మాండేటు నీయవలయును. అహమ్మదాబాదులోను, గయ లోను, కాకినాడలోను కాంగ్రెసు క్రిమను సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముగ మార్చవలెనని అనేక ప్రయత్నములు జేయబడెను. కాని యవి జయముగావలేదు. 1920లో కాంగ్రెసు క్రిమను మార్చినపుడు గాంధీహామీతుకు తీర్మానము నుపపాదించుచు బ్రిటిషు సంబంధమును తెంపుకొనుటలేదనియు, బ్రిటిషువారు భారతాభివృద్ధిని గోరునెడల ఆసంబంధమును తెంచుకొనగోరవనియు, జాతీయాత్మగౌరవమునకు భంగకరమున నెడల పోగొట్టుకొనవచ్చుననియు జెప్పిరి. అప్పుటి నుండియు మహాత్ముడు స్వరాజ్యమును సాధ్యమైన సామ్రాజ్యములోనులంప సరమైన ఆవలను అని చెప్పుచుండిరి.

ఇప్పుడు స్వరాజ్యా దర్శము సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమనియు, భారతదేశాభివృద్ధికి బ్రిటిషుసంబంధ మేమాక్రమము అ

క్కరలేదనియు ఆత్మగౌరవమునుబట్టియు, అత్యంతావసరమును బట్టియుమాడ వచ్చే కార్యక్రమంలో క్రిమను మార్చవలెననియు నేను విన్నవించుచున్నాను. ఇందులకు భగవంతుడు తోడ్పడుగాక. భగవంతుని ప్రసాదమున్న నే యేదైనను తుపకు నేగి విజయము గాంచును.

ఓం కాంతి శాంతి శాంతి:
శ్రీ శ్రీ జామినీమోహన బెనర్జీగారు
(ప్రత్యేక విలేగిరి రెంటి)
సర్ పి. సి. బెనర్జీగారి కుమారుడు జామినీమోహన బెనర్జీగారు లండనులో న్యాయవానియవలన చనిపోయి రని 'లీడరు' లండను విలేగిరి కేబిలు బంపెను.

తెనాలి జిల్లా మునసబు కోర్టులో
స్కాల్ కాసు నెం 168/1925
Between.
వాది:—కొమ్మూరు వెంకట్రామయ్యగారు, ప్రొవై
టరు రజిత ప్రింటింగు వర్క్సు, తెనాలి.
ప్రతివాది:—అంజనేయ సి. ఎస్. నరేశ్వరన్.
పైన తెలుపబడిన వాది ఎస్. సి. నెం 168/1925 దావాను తెనాలి మునసబుకోర్టులో పైన తెలుపబడిన ప్రతివాది వద్దనుండి అచ్చుపని చేయించుకొని బాకీపడిన మొత్తము రూ. 56-8-0 లును వసూలుచేయు నిమిత్తమై దాఖల చేసెయున్నాడు. సదరు దావా 26-10-25 లేడికి వాయిదా వేయబడినది. సదరుకోజున కోర్టులో హాజరై ప్రతివాది తనకుగల ఆక్షేపణలు తెలుపుకోవలెను. లేనిచో ఎక్సుపార్టీ చేసి డిక్రీ చెప్పబడును.
పి. వి. చలపతిరావు బి. ఏ., బి. ఎల్.
తెనాలి 28-10-25 వైకోష్ట న కీ గ్క లు.

ఆయుర్వేద భూషణ
నోరి రామశాస్త్రి ఎ. కె. ఏ. సి. గారి
క్రిరవధకాని
అను అవృత తుల్యమైన బౌద్ధమును తల్లులకిచ్చిన చనుబాలు యధేచ్ఛగా అభివృద్ధియగునగాన పిల్లలకు హాళిక్కు మొదలగు కృత్రిమఆహారము నివ్వవసరములేదు. ఇది అద్భుతమగు పసిబిడ్డలపాలిటి అమృతము. గుణము అత్యద్భుతము. నెల ఆతిసరము. బుడ్డి 1 కి వి. పి ఖర్చులకోర్పు 2-0-0.
ఆయుర్వేద నిలయము, బెజవాడ.

ఆయుర్వేద భూషణ నోరి రామశాస్త్రి
ఎ. కె. ఏ. సి గారి దివ్యావధములు
తీరిన యీర్ష్యాధులన్నిటికిని అనపాన భేదముతో వాడిన వాటిని ఇండించి నరములతో క్లిని స్పెషియల్ ట్రి ప్రదర్శింపవై బౌద్ధరాజము. 20 మోతాదులుగల బుడ్డి 1 కి ధర రూ 5-0-0

వనంతకుసుమాకరము
భృంగామలకతైలము
సకల కిరోరోగములను, శీత్రణ గములను నివారించును. 61 బెన్సులబుడ్డి 1-కి ధర రూ 1-4-0

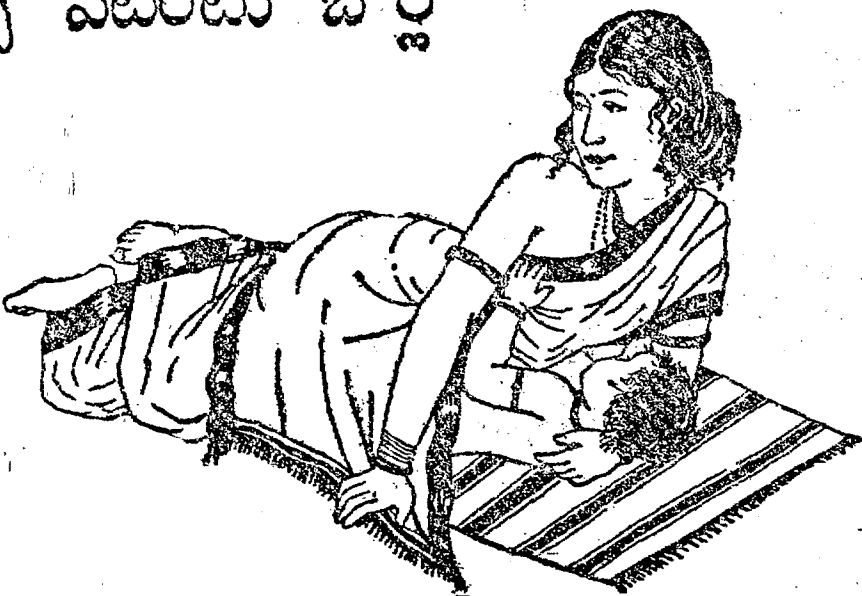
మేహారి
విషాచి నివారిణి:
సవినముగ వచ్చినటువంటి, చిరకాలముగ బానించుచున్నటువంటి సవా మేహవ్యాధులను నిర్మూలించుటలో ఆమోఘమైనది వెల బుడ్డి 1-కి రూ 2-8-0

అను కలరా బౌద్ధముయొక్క అద్భుత గుణము మొదటి మాతాదుతోనే తెలియును. ప్రతి ఒక గృహవంశమునకు ఒక బుడ్డిని తీసియుంచుటవలసిది. బుడ్డి 1 కి ధర రూ 1-0-0

పూర్తి క్యాటలాగునకు వ్రాసిన పంపెదము,
ఆయుర్వేద నిలయము, బెజవాడ.

రాబిన్సన్స్ "వేటెంటు" బార్లీ

ప్రతి విడ్డరల్లి

ఈ ఆరోగ్యమును, శిష్ట ఆరోగ్యమును చక్కగా కాపాడుకొనవలెను. లేనిచో విడ్డరల్లియన్న ఆహారమువలన గొప్ప కష్టములు, చిక్కలు గలుగును. విడ్డరల్లి టాటో పై ఆధారపడినప్పుడు

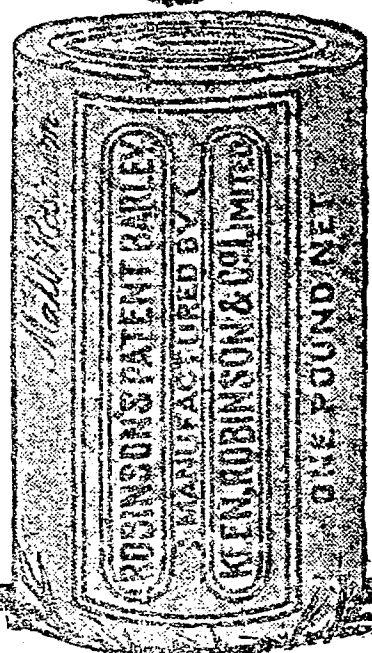
రాబిన్సన్స్ "వేటెంటు" బార్లీతో

తయారు చేయబడిన గొప్ప శిష్ట ఆహారమును తల్లి పుచ్చుకొనిన తనకు నుంచి బిల్లును గలుగుచున్నట్లు తెలియను, మరియు విడ్డరల్లి పాలు భారతముగా యిప్పుడు పుట్ట పిలగును. తల్లి తన విడ్డరల్లి పాలు యివ్వజాలనప్పుడు

రాబిన్సన్స్ "వేటెంటు" బార్లీతో

తయారు చేయబడిన గొప్ప శిష్ట ఆహారమును తల్లి పుచ్చుకొనిన తనకు నుంచి బిల్లును గలుగుచున్నట్లు తెలియను, మరియు విడ్డరల్లి పాలు భారతముగా యిప్పుడు పుట్ట పిలగును. తల్లి తన విడ్డరల్లి పాలు యివ్వజాలనప్పుడు

No. 3.

బొంబాయి శాసనసభ

ప్రభుత్వపు బిల్లులు - స్వరాజ్యపక్ష ప్రతినిధులు

బొంబాయి శాసనసభ నేడు 2 గంటలకు సర్ ఇబ్రహీం రహీంజీగారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను. మామూలుగనే స్వరాజ్య పక్ష సభ్యులు తాము పంపిన ప్రశ్నలకు ప్రభుత్వము వారు ప్రత్యుత్తరముల నచ్చువేసి పంపినను యేమియు నడుగక యూరకుండిరి. అందుచేత ఆ అచ్చుకట్టిన జాడ ఆసల్య మగు ననుకొన్నను త్వరలో తేరిపోయెను.

బొంబాయి పట్టణములో సెహ్మారీటీలను కొనటము అమ్మటము విషయమును కొన్ని కంట్రాక్టులను సరిజేయుటకు దెచ్చినట్లు మొదటిసారి చదువవలెనని ఆర్థికసభ్యుడగు గౌ. హెచ్. యస్. లారెన్సుగారు దాఖలుచేసిరి. బిల్లు యొక్క యుద్దేశ్యము ప్రభుత్వమువారు ప్రజాక్షేమమున కవసరమని తలచిన నిబంధన లాచరణలో బెట్టుట కధికారము గల్గియుండునని నని యే. ఈ బిల్లు స్టాఫ్ ఎక్సెక్యూటివ్ కమిటీలవలన ననుసరించి యుండును. గవర్నరు సమాలోచక కర్మ ప్రతి ఆంగీకారమును బడయు నటుల ఒక స్టాఫ్ ఎక్సెక్యూటివ్ కమిటీను నిర్దేశించి కాంట్రాక్టుల విషయమున గాక సెహ్మారీటీల మారకము విషయమున నిబంధనలను జేయవచ్చును. ఈ బిల్లు గవర్నరు సమాలోచక కర్మను నకు నిబంధనలను వేటిని గాని మార్పుటకును చేర్చుటకును సవరించుటకును, కొట్టివేయుటకును సంపూర్ణాధికార మిచ్చుచున్నది. గ్రంథంగారు ప్రభుత్వమున కీ బిల్లులో నూచింపబడినన్ని కేంద్రకేంద్ర అధికారము లుండుట బాగుండలేదని చెప్పిరి.

సరియైన సమయమునకు మంచిపని జేసినందులకు సి. యచ్. బాడియాగారు ప్రభుత్వము నభినందించిరి. బిల్లు మొదటిసారి చదువుట పూర్తయ్యెను. బిల్లును సెలెక్షన్మిటికి బంపవలెనని ఆర్థికసభ్యుడు దుపాదించెను. సెలెక్షన్ కమిటీ సభ్యులలో శాసనసభయందు స్వరాజ్యపక్ష వాయవ్యుడగు యం. ఆర్. జయకరుగారి పేరు చేర్చబడినది. బిల్లును సెలెక్షన్మిటికి బంపునూచన ఆంగీకరింపబడినది.

హోం మెంబరు సర్ మారీసు పేషన్లుగారు 1924

బొంబాయి శిశువుల చట్టము సవరణబిల్లు రెండవసారి చదువవలెనని యుపదాదించిరి. ఉపపాదించిన సవరణలన్నియు పోయెను. ఒక సవరణమొక వోట్లు డివిజనుగావలెనని కోరబడినది. అప్పుడు ప్రభుత్వమునకు రెండు వోట్లు ఎక్కువ వచ్చెను. సవరణ పోయెను. ఏ సవరణ మోతము దానిని బలపరచిరి. వోటింగులో స్వరాజ్యపక్షమువారు పాల్గొనలేదు. బిల్లు మూడవసారి చదువబడి ఆంగీకరింపబడినది.

1879 బొంబాయి పోస్టుట్రస్టు అక్టు సవరణబిల్లు మూడవసారి చదువబడి ఆంగీకరింపబడినది.

మ్యూనిసిపల్ బిల్లు

కొన్ని పట్టణములందు మ్యూనిసిపల్ వ్యవహారముల పరిపాలనమునం దెక్కువ హక్కు లీమవలెననుబిల్లు రెండవసారి చదువబడినది. ఈ బిల్లు యొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము బొంబాయి రాష్ట్రములోని పెద్దపెద్ద పట్టణములలో మ్యూనిసిపల్ పరిపాలనము నందు ఎక్కువ హక్కులను చేయదలంపబడినది. 1901 బొంబాయి జిల్లా మ్యూనిసిపాలిటీల చట్టము బొంబాయి కార్పొరేషనుకు తప్ప యితర మ్యూనిసిపాలిటీల కన్నిటికిని వర్తించును. అదేచట్టము చిన్న మ్యూనిసిపాలిటీలకును పెద్దవానికినిగూడ సరిగవర్తించజాలనని చాల వత్సరములనుండి భావించబడినది. ఈ చట్టము ప్రకారము చీఫ్ ఆఫీసర్ లేక మ్యూనిసిపల్ కమిషనరీనియమింపబడిన దప్ప పరిపాలనానిర్వహణము మ్యానేజింగ్ కమిటీలమీదను యితర కమిటీలమీదను నుండును. ఇది యింకను చిన్న మ్యూనిసిపాలిటీలలో సాధ్యము గావచ్చును. ఇందు అధ్యక్షుడు మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసు నిబ్బందిపై లినిఖీ జేయవలయు మ్యూనిసిపల్ కమిటీ కార్పొరేషన్ నిర్వాహక సంఘ కార్యముల నిర్వహింపవచ్చును. కాని పెద్దపట్టణములందు మ్యూనిసిపాలిటీ కార్యవిధానమును నిర్ణయించుటకున్న యెక్కువ యేమియు జేయజాలదు. కమిటీలు మ్యూనిసిపల్ నిబ్బందిపై అధికారముమాత్రము గల్గియుండునప్పుడు, కాబట్టి కార్పొరేషన్లు

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధ మైనది

అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యుడేశ మూలికల సంపుటిచే హిందూ దేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోకప్రఖ్యాతమైన మందు. ఇది ఇప్పుడెప్పుడు తయారగుచున్న కొత్తమందు గాదు. ఇరువదేండ్లుగా దేశమునం దంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన దివ్యమృతము. నొప్పులు, వాపులు, గాయములు, బిళ్లలు, పోట్లు, డెబుకులు పెండులగుబాధలకు అమృతాంజనము ప్రథమ సహాయముగా వెంటనే పనిచేయును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము పోగలవు. పెక్కురు ప్రతిక్షణమునందును శరీరాంగములకు ఆహారపదార్థములను గొనిపోయి అచ్చటి కిక్కిలపదార్థములను గ్రహించి ప్రాణరక్షణము జేయుచున్నది.

అన్ని పాపులలో దొరకును

తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జికి మంచిది.

దంతచూర్ణము

పండ్లపోటుకు తీపులకు మంచిపొడుము

మోహినీ తైలము

వెండ్రుకలను పెంచి నిగనిగలాడించును

కండ్లకు చలువచేయును

స్త్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి.

కాధికారియొక్క అధికారములను స్పష్టముగ వివరించి, మ్యూనిసిపల్ సిబ్బందిపై సభికారము గల్గియుండునటుల లోక కార్య నిర్వాహకాధికారిని నియమించుట అవసరమైయున్నది. సవరణలుపంపియున్నవి చాల ఉపపాదించబడలేదు. కొన్ని స్వరాజ్య పక్షసభ్యులచేత నుండెను. మిగిలినవారు రానేలేదు.

ఆర్. జి. ప్రధానుగారు నిమ్మజాతులకు ప్రత్యేకము వారుండునటుల వాగలినిర్వాహ ముండవలెనని యొక సవరణ దెచ్చిరి. జాతి ప్రాతినిధ్య సిద్ధాంతాచారములపై చక్కని చర్చ జరిగెను. సభ్యులందఱు సవరణ నుపపాదించినవారి దృష్టి మారినందులకు సంతోషమును దెలిపిరి.

మాల్వీస్థానియడ్లనుగారు కీ|| శే|| గొక్లేగారును తమ రోజులలో మహమ్మదీయులను కాంతపరచి హిందూ వహమ్మదీయమైత్రి చేపూరుట కేమిచెప్పిరో యేమిచేసిరో గమనింపవలసినదని తీర్మానోపపాదనని గోరిరి.

నిమ్మజాతులకు జేసిన సౌకర్యము యితర స్వల్పసంఖ్యాక జాతులకు జేసినవో పోవునదేమియు లేదని నూరుమహమ్మదుగారు గట్టిగ జెప్పిరి.

ప్రస్తుతము ఆ సవరణలో డెలుపబడిన ఆచర్యప్రాయ విషయము నాచరణలో బెట్టుటకు సమయముగాదు గాన దాని నుపసంహరించుకొనవలెనని పిండేగారు కోరిరి.

ప్రధాను గారు చర్చ తంతకును ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సర్. పి. మెహతా గారి కీ|| శే|| గొక్లేగారు గాని జాతిమత విభేదములను స్థానిక సంఘములలోని కష్టపడెన దెచ్చిరేమో తెలుపవలసినదిగ మాల్వీస్థానియడ్లనుగారిని కోరిరి. ప్రధానుగారింకను మాట్లాడుచు స్థానిక సంఘములలోనికి జాతిమత సిద్ధాంతములను దెచ్చుట వలన దుష్టమును జాతీయైక్యమునకు హానికరము నని గట్టిగ జెప్పిరి.

మంత్రియగు గులాం హుసేను హిదయతుల్లాగారు సవరణ ప్రతిఫుటించుచు నిమ్మజాతులకు వర్తింప జేయగోరిన ధర్మము మహమ్మదీయులకు గూడ వర్తింపజేయ గోరునప్పటికెటుల దుష్టమునకో డెలుపవలయునని గోరిరి.

సవరణకు పోటుపట్ట గావించును.

దక్షిణ హైదరాబాదు

(రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు)

ఆర్యా! మీరు ౨౦ తేదీన ప్రకటించిన 'స్వకీయ విలేజింగ్' ప్రాంతకు బ్రత్యవాది మొదలవచ్చినందులకు శంకించుచున్నాను. ప్రాంతకు వెనుక దుర్బింత వొంగి నూచుచున్నది. విలేజింగును నాశనము చేసిన మొదటి దివి. వ్యక్తులకు వికారప్రపంచ ములోపించుట గర్హము. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును గూర్చి ఆలోచించుట కొక సమాజము జరుగునని నా కొక సాధారణాచార్యుని ముదిరింది. పిదప నొక ప్రత్యేకాచార్యుని ముదిరింది. సమాజము మారితే మునుటకు ముందు చిత్తుతీర్మానము లొకమిత్రులు నాకు జూపిరి. తీర్మానములు అసమగ్రజ్ఞులచేతగా నున్న పనియై, అత్యుపాధ్యక్షములుగా నున్న పనియై, నూచించితిని. తరువాత కార్యక్రమ మారితే మయ్యెను. శ్రీయంత సూర్యప్రకాశరావు ఎం. ఎ. ఎల్. టి. గారు విశ్వవిద్యాలయముల యోగ్యవరణమును గూర్చి భావబంధురముగ నుపన్యసించిరి. పిదప శ్రీ బూర్గుల రామ కృష్ణారావు బి. ఏ. టి. ఎల్. గారు తీర్మానములు ప్రతిపాదించిరి. శ్రీ వకీల్ వెంకటరామారావుగారు బలపరిచిరి. వీరి యుపన్యాసము దీర్ఘముగ నుండెను. విషయములు వివాద నీయములుగను, పూర్వపక్ష ప్రకోపములుగ బయలుపడలేను. వీరి యుపన్యాస సారాంశములు మూడు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమున ఉరుదు ప్రాధాన్య ముందుచే ఆంధ్రులకు ప్రయోజనకారి కాదు. పోనీ ౬౦ లక్షల ఆంధ్రుల కొక ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడ గూడదా యన ఆ ఆశకు అసలు పునాదియేలేదు. బెజవాడ అయిదు రైలుమార్గములకు గూడలి యగుటచే ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు దగిన స్థానము. నా యుపన్యాసము మొదటి రెండు నిర్ణయములకును బ్రత్యుత్తరము. వీరికి విముఖుల శ్రీ భానుమూర్తి బి. ఏ. ఎల్. టి. గారు పన్యసించుచు, ఆంధ్రులు విశ్వవిద్యాలయ రాష్ట్రసంస్థాపనకై సలిపిన కృషియందు నైజా మాంధ్రులు ఏమూలకముగా దోడు పడిరని ప్రశ్నించిరి. నైజా మాంధ్రులు మహారాష్ట్రసంఘము వలె తమ వైలక్షణ్య చిహ్నముల నేమియుఁ బ్రతిష్ఠింప లేదని యు, విశ్వవిద్యాలయవాంఛకు ఇవి యన్నియు ప్రథమ సోపానము లనియు హెచ్చరించిరి. అనంతరము శ్రీ మా. హనుమంత రావుగారు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమును పొగడి ఓరుగల్లు నిజమైన సహజమయిన ఆంధ్రకేంద్రస్థాన మని వక్కాణించిరి. శ్రీ రామమూర్తిగారు బి. ఏ. తీర్మానము లప్రస్తుతములని వాదించిరి. శ్రీ సోమనాథరావుగారు ఆంధ్రులు నైజా మాంధ్రులను శేధభావము క్రేయస్ఫూర్తమైనది కాదని పలికిరి. ఈ సందర్భమున అధ్యక్షునితో నేను ప్రసంగింపఁ దలచి యున్నా నని పలికితిని. వారు కాలాతితమైన దనిరి. ఇంతలో వకీలు వెంకటరామారావుగారు సుబ్బారావుగారు చెప్పినది విన దలచి యున్నా మని అధ్యక్షునితో ననిరి. వకీలు రామకృష్ణ రావుగారు గూడ అధ్యక్షునితో నేమో జనాంతికముగఁ జెప్పిరి. తరువాత నెందులకో అధ్యక్షుండు తమ నిర్ణయమును మార్చి కొని నన్ను ఉపన్యసింపఁగోరిరి. నేను చె యి చా చి అనలక్షణ మనిపించుకొనుట నా మతము కాదనియు, అధ్యక్షుంఁ డిచ్చిన అయిదుమిషములలో నేను ముగింప లేకుండవచ్చు ననియు, అట్టి నిర్బంధముతోఁ బ్రసంగించునవసరము గానరా దనియు, సభ్యులకు విన్నవించితిని. కాని పలువురు మాట్లాడక తీరదని నూచించిరి. తరువాత నే నుపన్యసించితిని. నా యుపన్యాససారాంశ మిక్రింద క్లుప్తీకరించుచున్నాను.

“నే జేవో కొన్ని ముఖ్యమయిన తీర్మానములు మాత్రమే చేయఁబడు నని ఊహించితిని. కాని ప్రచండమైన చర్చ సాగి నది. అందు ఉపన్యాసములు వాదప్రకోపములుగా నున్నవి. కొన్ని విషయములు స్పష్టీకరించి అందలి ఆభాసఁ బ్రకటించ వలయున్నది. మా మిత్రు లగు భానుమూర్తిగారి యుపన్యాస ము మీరు చక్కగా నవలోకనముఁ జేయఁదగినది. ఇంటి గెలిచి రచ్చ గెలుపు మని మన జనోక్తి. నైజామరాష్ట్ర మొక స్వదేశసంస్థానము. ఇచ్చట ప్రజలకు ప్రత్యేక మొక గవర్నమెం టున్నది. రాష్ట్రప్రజలకై ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము స్థాపితమైనది. దాని ఆధ్యాత్మికదూరాదర్శముల నే నివలంఁ జర్చింపఁ దలచలేదు. ప్రయోజనవృద్ధితోఁ జూచుచున్నాను. ఈసంస్థానరాజ్యాంగమునకు ఉరుదు ప్రధానభావ. కాబట్టి ఆ రాజ్యాంగమందు పాలుగొనవలెనన్న ఉరుదువచ్చి తీరవలెను. ఉరుదువచ్చిన ప్రభుత్వోద్యోగియులు ఉత్తర హిందూస్థానము నుండి వచ్చినప్పుడు స్థానికులకు అవకాశ సంకోచము గలుగు చున్న దనివిమర్శించితిరి. ఫలాంతరులకు బ్రసక్తి లేకుండచేయుటకై విశ్వవిద్యాలయము స్థాపింపఁబడిన దని మీరు భావించుదు. అపు డేసంస్థాపన మీ దృష్టి యెట్లుండవలెను? సంస్థాన విశ్వవిద్యాలయ మిచ్చు తరీఖెనుండి మీ హక్కులను మీరు గుర్తించి రక్షించి అనుభవింప నుద్యమింపవలెను. అలహాబాదునుండి

వకీళ్ళును, మదరాసునుండి ఇంజనీర్లును వచ్చుచున్నారు. రాష్ట్ర గర్భ మంతయు పింఛని పొడి పొదుగునలె మన్నది. ఈవరీధికు లో సమీపభరితమును విడిచి, మారతీర్థముల కారాలవడుటలో జైవితీ కావరాదు. అది యటులుండదు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ మందు ఉరుదు ఫారసీభాషం ప్రాధాన్యముచే ఆంధ్రుల కంతగా ప్రయోజనకారి కాలేదని మా మిత్రు లనిరి. ఇంగ్లీషు ప్రధానముగా గల నైజాము కాలేజీ కలదు గదా! దాని ప్రయోజనము నెంతవఱకు నైజామాంధ్రులు పడసిరి? అందు మొదలియార్డును అయ్యంగార్డును బహుళ సంఖ్యాకులై యున్నారని స్థానికవిమర్శనము కలదు. ఈరెండును గాక రాజోపు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము రాష్ట్రాంధ్రుల కేమి మహా జరములు ప్రసాదింపగలదో చూతము. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము కొన్ని ముఖ్యోద్దేశములతో నవతరించుచున్నట్లు దాని పీఠిక చదివినవారికి గోచరింపకపోదు. వానిలో మొదటిది విద్యా వంతుల నిరుద్యోగసమస్య. ఇదివఱకు మనము పనిలేని పాటక జన సమస్య నెఱుగుదుము. ఇప్పుడు ఉద్యోగోపాధులు లేని విద్యావంతులసమస్య ప్రజలను ప్రభుత్వములనుగూడ నెదు రొందుచున్నది. ఆంధ్రదేశముందు తీవరించుచున్న యీ సమస్యను బరిష్కరించుటకు విద్యాంగమంత్రి సంకల్పించుచున్నాడు. విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించి, తనూలమున వృత్తి విద్యాభ యనము సుధర్మించవలెనని వారి యాశయము. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యా లయము ఆంధ్రదేశపరిస్థితులకు సన్నిహితానుకూలముగా నడువ బడుట విస్తృతము. విశ్వవిద్యాలయ సంప్రదాయములకు విరుద్ధ మగు కేంద్రబహుత్వ మొప్పకొనుటకుగూడ ఈ యంతర్భావమే కారణము కానోపు.

ఇక రెండవది. నైజాము రాష్ట్రముందలి తెలంగాణమున కొక విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడగూడదా? తప్పక యేర్పడవచ్చు నని నాయాశయము. మా మిత్రు లట్టి స్వప్న ము న కు గూడ పునాది లేదనిరి. ఈ శాస్త్రదృష్టి ఎంతవఱకు ఉపేక్షింపఁ దగినదో చూతము. నైజాము ప్రభుత్వము ఎన్నటికిని ఇట్టి విద్యాసౌకర్యమున కనుకూలించదని. వాదములోని తత్వము. ఈద్రష్టే పూర్ణముగా విచారింపఁదగి యున్నది. ఇప్పుడు నైజాము సర్కారువారు విద్యాకాళకై 7800000 యిచ్చుచున్నారు. సంస్థానాదాయమునకును విద్యాంగవ్యయమునకును బ్రమాణ స్థాయిఁ బరిశీలించినచో నిజము లేలును. ఏరాష్ట్రముగాని సంస్థానముగాని ఈ ప్రమాణ స్థాయికిరాలేదు. ఆసందర్భమున సర్కారువారు పేదరికము నఱయుటలేదు. కాని పౌర విద్యావిధాన మెప్పుడును ఆయా ప్రాంతములయందలి ఉత్పాదకశక్తి ప్రదర్శనల ననుసరించు చుండును. ప్రభుత్వ విద్యావిధానమునకు మహారాష్ట్రయును మరాట్టాయు నధికోత్సాహము జూపుచున్నారు. విశ్వ విద్యాలయ మేర్పడిన రెండేండ్లకే మరాట్టాదా యందు పరిష్కాసాన మేర్పిటుప లలినవచ్చినది. అచిరకాలమునకే జౌరంగాబాదునుండి ఉన్నత పాఠశాల కాలేజీ చేయవలసి వచ్చినది. ఆకాలమునందు మహారాష్ట్ర భాషాధ్యయనమునకు దోహదము దొరుకు నూచనల వచ్చుచున్నవి. ఇక తెలంగాణముం దు నానాబ విద్యామరత్తి కృతీంపక పోయినను పరిల్లుచున్న నూచనలు కావరావు. ఆంధ్ర జీవితమునకు బ్రాణస్థానమునంటి ఒరంగల్లు హైస్కూలునందలి విద్యార్థులను ప్రేక్షింప గణింప నచ్చును. నేటికి ఆవిశ్వవిద్యాలయము ప్రసాదింతుమని చేయె త్తిన ఆంధ్రదేశముందలి పరిస్థితులు చూడుడు. మదరాసునుండి ఉత్తర సర్కారుల చివరకుఁబోదము. వెంకటగిరి సంస్థానము వెంకటగిరిలో నొక హైస్కూలును, నెల్లూరునం దొక కాలే జీని పోషించుచున్నారు. నూజివీడునం దొక ఉన్నత పాఠశాల భరింపఁబడుచున్నది. పితాపురమువారు ఒక హైస్కూలును ఒక కాలేజీని నిర్వహించుచున్నారు. తునిరాణి హైస్కూలు నకూత విచ్చుచున్నది. పల్నాకిమిడి సంస్థాన మందొక కాలేజీ కలదు. విజయనగర ప్రభువులు గొప్ప కళాశాలను సంస్కృత విద్యాలయమును ప్రవర్ధమానముగా సాగించుచున్నారు. ఇక ముందు పోనె? సంస్థానపాలకు లందఱును విద్యావ్యాప్తనము తమ కవశ్యక ర్తవ్యములలో నొకదానినిగా నంగీకరించి తమ యాదాయమందొక వ్యయంశమిచ్చియున్నారు. కమిటీ విద్యా లయము లెన్నియొకలవు. ప్రజాపక్షమునుండి యితవిద్యావ్యా పనోత్సాహ ముదయించి, పెరిగి, పొరుగట్టి ప్రబలినది. ఇప్పుడు మద్రాసుగవర్నమెంటువారు బహుముఖములుగానున్న ఈవిద్యా సంస్థలకు సంయోగస్థాయి నిచ్చు విశ్వవిద్యాలయమును దలపెట్టి యారు. అదిగూడ ధనసంపాదనము పౌరమండలము మీదనే వేసి నారు. మన తెలంగాణపరిస్థితు లెట్లున్నవి? ఉన్నమాటన్న ఊరచ్చిరాదందఱు. కాని చల్లకువచ్చి ముంతదాచుట కృత్రిమ మగును. తెలంగాణముందు బహుశాదాయముగల సంస్థానములు పెక్కులున్నవి. బ్రిటిషిండియానందలి జమీందారులను సడ

మందిని కొనగల కొదోవురులు కలరు. కాని సంస్థానములు తమ ప్రజలపట్ల విద్యాదానకార్యుల గుర్తించినట్లు కనపడదు. విశ్వ ర్థవంతులు తమ విద్యాలయత్యయము కార్యరూపమునఁ బ్రదర్శించినవాడెవ్వరు. ఇక ప్రభుత్వమునే నిందింపవలెనో ఊహింప నలవిగాకున్నది. అంతము రిట్లున్నవి. సంప్రదాయములు పరిణ మించిన మార్గమిది. మనవాదములయందు దృష్టి సాంకర్యమిట్లు కమ్ముచున్నది.

నేడు సభయెదుటనున్న తీర్మానములు అర్థవంతములు గా లేవు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ ప్రకాశికయందు ప్రాణ సూత్రము దుర్బలముగా నున్నది. అధ్యయన అధ్యాపకములకు ఆంధ్రభాషను సంసాధనగా నంగీకరింతుటకు సర్ పాత్రో గారు చెనుకముం దాడుచున్నారు. ౬౪ లక్షల ఆంధ్రులు తమ కన్నులయెదుట దేశభాషామఖముగా నిర్వహింపఁ బడుచున్న విశ్వ విద్యాలయము నెఱుఁగుదురు. మీరందఱును ఆంధ్రభాష ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయముందు అధ్యయన సంసాధనగా తప్పక నిర్ణయించుటకు కోరుదురని తలచితిని. ఈ ప్రధానాంశ మెందో సురిగిపోయినది. రాకపోకలకు బెజవాడ దగ్గరగా నుండును గనుక విశ్వవిద్యాలయ కేంద్ర మొకటి యందుండ వలెనని నేడు తీర్మానించుచున్నారు. ఇది చాల సంకోచ భావము” పాఠకులు అర్థశేషము నూహించుకొఁ గలరని యెఱుంగుదును.

* * *
తా. క. నేనీ దీర్ఘ ప్రసంగమును త్రవ్వక దలచలేదు. కాని నలుగురు మిత్రులు 'స్వకీయ విలేజింగ్' ప్రాంతవలన నన్యధా భావించి మిత్రభావముతో న న్ను మందలించుచు వ్రాసిరి. అ దువలన నీపునఃకలాపము అవసరమైనదని విన్న వించుచున్నాను.

కౌన్ థియేటరులో 2253
ప్రతిదినము ప్రదర్శనము మార్చబడును
మదన్ థియేటరు లిమిటెడ్ ప్రదర్శించెదరు.
శుక్రవారము 23-10-25, 6-15, 9-30 గంటలకు
దిరెక్టు ఇన్ గ్రాం ప్రొడక్షన్
“లైట్ ది పేవ్ మెంటు ఎన్ డ్యు”
7 అద్భుతమైన రీల్సుగలది

వెల్లింగ్టన్ సినిమా 953
20-10-25 మంగళవారము నుండి 23-10-25 శుక్రవారమువరకు
పలేడి టెక్స్ట్ పోలీసు ఆట
ఇన్ టూ ది నెట్ 2 వభాగము
స్వాయాదుర్గ కమాషనరు పోలీసుగారైన రిచర్డు ఇ. ఎన్. రైట్ గారిచే వ్రాయబడినది.

ప్రైయి ట్ త్రా
5 భాగములు డ్రామాకూడ ప్రదర్శించబడును.

రాయల్ థియేటరు అమకము
సి. ఎస్. నెం 451/1925 లో 20-10-25 తేదీన హైకోర్టువారు జారీచేసిన ఉత్తరువు ననుసరించి మద్రాసు, పాల్ఘాటార్డుకు ఎదురుగా పీ పి ల్యూ పార్కు లో నున్న “రాయల్ థియేటరు” ఈదినన సంతకము చేయబడినవారిచే అమ్ముబడును. కొన దలచుకొన్నవారు దరఖాస్తులను ఈదినన విలాసమునకు పంపుకొనవలెను. దరఖాస్తులు 31-10-1925 తేదీ వరకు అంగీకరించబడును.
C. VENKATASUBBARAMIAH,
High Court Vakils, and Receiver
in C S. No. 451 of 1925.
No. 10 Vakils' Chambers' High Court Buildings, 21-10-25. Madras.
)2395

ప్రకటన
బాంబాయి ప్రెసిడెంసీలోనున్న డిక్రి ఎక్స్ క్యూవను లును నడిపించుట, ఋణములను, రావలసినబాకీలను నమూనా చేయుట మొదలగునవి మేము తీసుకొని పనిచేసెదము. మర త్తులు మిక్కిలి న్యాయమైనవి. వివరములతో సహా నేడే ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.
Mr. A. P. Patwardhan
434, Thakurdwar, Bombay NO

దీ డక్లన్ మిల్లుస్టోర్స్ కంపెనీ

లిమిటెడ్, బెజవాడ.

సోల్ పర్వజింగు ఏజంటు, ది మర్కంటైల్ ఏజెన్సీ
7/3 ఓల్డ్ కోర్టు హాసుకార్నరు, కలకత్తా

స్టీయింజనులు, బాయలరులు, ఆయిల్ యింజనులు, రైసు మిల్లులకు కావలసిన చెపిండిగ్గు, హుల్లరులు వగైరాలు, మెషినులు. మోటారుకారులు, పోస్టోగ్రాఫులు, వాచెస్, ఎలక్ట్రిక్ డైన్ మోలు, స్టేషనరీ మొదలైన యేసామానులు కావలసిన యున్నను సరసమైన ధరలకు సప్లయిచేయబడును. ఒకే బ్రయలు ఆర్డరు యిచ్చి మానవ్యకము చూడగోరొనాము.

మా న స్టోల్లా సి సి మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (నది అణాలు)

వెలసులభము! (హాస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము) గుణవర్ధకము! శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగెడి వైశ్యకాల కీమాత్రలు దివ్యాప్యము. అశీర్వము, అరుచి, ఆవులించులు, అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలతయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు, వేళ్లు, అస్థులు మొదలగునానియందు గలిగెడి వోప్యలను బోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు చేర్చును.

ఈమాత్రలు మేహవాతసోప్యలను వెంటనే మాన్పును. ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడినచేత నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:— (1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా

యునానీ శరీరారోగ్యసంజీవి

సర్వకాలములందు ఉపయోగింపదగిన లేహ్యము ఇది రక్తమును శుద్ధిపరచును. క్రొత్త రక్తమును పుట్టించి మనోయుల్లాసము గలిగించును. దారుణమైన ఆకలిపుట్టించి కాయసిద్ధి చేయును. ఆశీర్వపెత్త్యోగములను, సర్వమేహము లను, పెగ్గ, సవాయి దుర్బలములు, రసపట్టు, వీర్యనష్టమువలన కలుగు సర్వవ్యాధులను, తయ, క్యాస్, శ్లేష్మ రోగము లను, పదివిధముల మూలశంకలు జేంపజేయును. కుల్లాసాగ కాలవిరోచనము చేయించును. స్త్రీల శ్వేత రక్త మనుమలు ప్రదర్శోగములనున్న సర్వవిహిష్టరుగ్గుతులను అదుపుచేయును. కుదుర్చును. ఇది మెదడు ననుసరించియుండు సర్వవ్యాధులగు నివారణజేసి జ్ఞాపకశక్తిని శేత్రోగములను బాగుజేయును. ఈలేహ్యము పనమూలకలతో తయారుచేయబడినది. ఇందులో రస విష గంధకాదులు వున్నట్లు యెవరైన రుజువుపరిచేయెడల రు 500 లు బహుమతి యివ్వబడును. అందరకు ఉపయోపడు నటుల తక్కువధరకు యిచ్చుచున్నాము. ఈలేహ్యము నేపించిన ప్రతివారును దీని గుణములు తెలిసికొనినపిమ్మట 24 తుల ముల బంగారము ఖరీదు చేయగల దని దృఢముగా నమ్ముగలరు. ప్రతిబడిపిల్లలకు మిక్కిలి ఆనందమైనదని నమ్మవలయును. ఇది వాడేటప్పుడు ఏవిధమైన వత్సములేదు. 24 తులముల లేహ్యము వెల ఖర్చులు సహా రు 2-8-0.)

యం. అజీజుద్దీన్, వితాపురము, గోదావరిజిల్లా.

రత్న పురుష లేహ్యం

శుక్లనవమును పోగొట్టి బలముగలుగజేయు అద్భుతలే హ్యం. ఏకాదశముచే సంభవించిన శుక్లనష్టమైనను పారదోలు నని అనేకులు కొనియాడినారు. మేహమువల్ల వచ్చినదగ్గు, మూత్రరోగములుమాడా తగ్గును. డబ్బీ రు 3-4-0.

(క్రవ్యాధి)

1963

అశీర్వమునాగొట్టి అన్న మరుగునట్లు చేయుటయే గాక మంచిజరాగ్ని కలుగజేయును. తులం 1 కి రు 1-0-0. పట్టాభిరామ వైద్యశాల గోదావరిజిల్లా (రాయవరం)

అంగవస్తుములు

పాడవు	నిడివి	పాడవు	నిడివి
1½ గజముల	27 అం పట్టుగుడ్డ ధర రు 6.	2 గజముల	35 అం బట్టుగుడ్డ ధర రు 7.
2½ ,,	44 ,, ,, 10.	3 ,,	44 ,, ,, 12.

Annapurna Stores, Dasasumedh, Benares City.

ది లక్ష్మి ఇన్సురెన్సుకంపెనీ లిమిటెడ్, లాహోరు

చే రెన్:- లాలా లజపతిరాయి

మొదటి సంవత్సరమునకు తరువాత అత్యద్భుతమైన అభివృద్ధి
17 మాసములలో అంగీకరించబడిన ప్రపోజల్సు రు 60,000,000
17 మాసములలో పూర్తియైన ప్రపోజల్సు రు 36,000,000

ది లక్ష్మి గోల్డెన్ పాలి సి నం పూర్ణ మైన స్క్రీము

పూచీయైనఫలితము, పూచీయైనబోనసు జీవించవలసినదితప్ప తతిమనీమము అసత్యములేదు. మీరు త్వరలో చని పోయినను లేక ఓర్వ కాలము జీవించినను మీకు లాభమేగలదు. వివరములకు ఈడిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

Pandit K. Santanam, Managing Director, Lahore
or, 16, Sunkurama Chetty Street, Madras.

వై రెక్సు

మలేరియా, ఇతర జ్వరము ను

ఒక్కటియే తక్షణమే కుదుర్చును. దీనిని ఉపయోగించిన రోగులు ఆ గృహమును పుష్టిని గియుండుటయే ఒక గొప్ప యోగ్యతాపత్రిక. ఇందుచేతనే వైరకుకి లెక్కపెట్టు

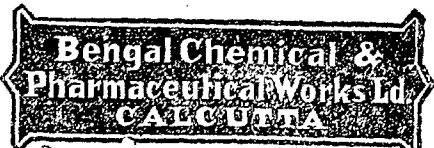
ట బలుకానంత మిక్కిలి అమితముగా విక్రయించబడుచున్నది.

ఇందేమియు రహస్యములేదు

దయచేసి వ్రాసిన యోగముకూడ తెలుపబడును

బుడ్డి 1 కి రు 0-13-0 మాత్రమే

వి. పి. ఖర్చులతో సహా రు 1-4-0.

1591

శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద

కళాశాల, ధర్మ వైద్యశాల

బెజవాడ

శ్రీ ధన్వంతరిజయంతి

ఆశ్వయుజ బ ౧౩ గురువారము 15-10-25 తేదీ శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేద కళాశాలవారు శ్రీ ధన్వంతరి జయంతి జయప్రదముగ జరిపినారు. బుధవారమునాడు విద్యార్థు లు పట్టామంతట తిరిగి శ్రీ ధన్వంతరి భిక్ష వసూలుచేసినారు. గురు వారము ఉదయమున కల్యాణ విధానమున శ్రీ ధన్వంతరిపూజ ప్రధానాచార్యులుగారు జరిపినారు. పెక్కుమందిపాదులువిచ్చేసి శ్రీ ధన్వంతరి నారాధించి ప్రసాదము గైకొనిరి.

సాయంకాలము మంగళవాద్యములతో నగరసంకీర్తనము జరిగినది. కళాశాల భజనసమాజమువారు భజనజేయుచు నగరముంతట జాట్టి కళాశాలకు వచ్చిరి. 6 గంటలకు పారసభ జరిగెను. పురపాలకసంఘాధ్యక్షులగు మ. రా. రా. శ్రీఅయ్య దేవర కాశేశ్వరరావుపంతులువారు సభకు అధ్యక్షులుగ నుండు ట కంగీకరించిరి. కాని శారు ఆ సమయమునకు ఇతర కార్య నిమగ్నులై యుండవలసి వచ్చినందున వారిస్థానే మ. రా. శ్రీ నూరి వెంకటనరసింహ శాస్త్రిగారు అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొన బడిరి.

శ్రీధన్వంతరి ధ్యానమునను పిమ్మట బ్రహ్మశ్రీ పండిత క్రిరంగ ము సంగమేశ్వరశాస్త్రిగారు, ధన్వంతరి యుత్పత్తిని గూర్చియు ఆయుర్వేదశాస్త్ర చరిత్రయు గూర్చియు ఆయుర్వేద శాస్త్ర మయొక్క యుత్పత్తివలన గూర్చియు సప్రమాణముగ గంభీ రముగ నుపన్యసించిరి. కళాశాల విద్యార్థులగు రాచర్ల సచ్చి దానంద శర్మగారును అక్కాపంతుల కొండయ్యగారును ఆయు ర్వేద విషయములగూర్చి యుపన్యసించిరి. కళాశాలాధ్యక్షులగు ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిగారు కళాశాలా పరి స్థితులను గురించి ముచ్చటించిరి. అనంతరము హిందీప్రచారకులగు శ్రీమోటూరి సత్యనారాయణగారు హిందీలో కొంతనేపు థా పించిరి. అధ్యక్షుల యుపన్యాసము తోడను చందనతాంబూ లాది సత్కారముల తోడను సభ ముగిసెను.

ధన్వంతరి భిక్షవసూలు రు42-2-11. దీనిలో ముప్పాతిక శ్రీవేంకటేశ్వర ఆయుర్వేదకళాశాల గ్రంథాలయము కొరకు వినియోగింపబడును. మిగిలిన పైకము నిఖిలభారత ఆయుర్వేద మహామండలికి పంపబడును.

పై డిమర్రి రామనదాశివరావు,

కళాశాలా విద్యార్థిసంఘ కార్యదర్శి.

ఆంధ్ర హిందీప్రచార కార్యాలయ

ప్రబంధకారిణీ సమితి

ఈనెల 24 తేదీ సాయంత్రం మచిలీపట్టణమున ఆంధ్ర హిందీప్రచార కార్యాలయ ప్రబంధకారిణీ సమితి సమావేశము జరుగును. శ్రీ దేశోద్ధారక కా. నాగేశ్వర రావుగారు అధ్యక్షుల వహింతురు.

ఈవిషయములు చర్చింపబడును. ఈమాసమువరకు అయిన ఆదాయవ్యయములు వినిపింతుట. 2. ఆంధ్రదేశమున అధిక సంఖ్యాకులుగా ప్రచారకులను పంపి అధికముగా ప్రచారము నర్పించుటకు యేర్పాటు కి. కార్యాలయ సంబంధములైన మితర వ్యవహారములు.

మోటూరి సత్యనారాయణ,

కార్యదర్శి.

స్రీము బోయిలర్సు

586

కలిగే యిబ్బందులు యింక యెంతమాత్ర మున్ను లేకుండా కాపాడుకొనుటకు

"ఎవెక్సియర్"

ను వాడుడు. దీనిని రంగు పూసినట్లు బోయల్ల లోపల భాగములందు బ్రహ్మతో పూసినయెడల స్లేటుకు త్రుళ్లు వగైరాలు యెంతమాత్రమును పట్టనివ్వక స్లేటులపైని గుంటలు పడనివ్వకుండా బోయల్లను కాపాడును.

డి. యల్. శాస్త్రి అండు కో,

12, తంబుచెట్టిపిడి, మద్రాసు

చెన్న పురి బజారుధరాలు

1925-వ సం॥ అక్టోబరు 23-వ తేది శుక్రవారము

1. ధాన్యములు

దనియాల బా 1-కి రు 80 0 0 మొదలు 42 0 0 వరకు		
బియ్యముబస్తాలు	మొదలు	వరకు
కునుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు 14 0 0	15 0 0	
నెల్లూరివి ,, డిటా ,, 15 8 0	16 0 0	
డిల్లి ,, డిటా ,, 16 0 0	17 0 0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8 12 0	9 0 0	
నావ్యలు ,, ,, 20 0 0	24 0 0	

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205 ,, 12 8 0	18 0 0	
నెనగలు ,, డిటా ,, 12 8 0	18 0 0	
నెనలు ,, డిటా ,, 13 8 0	14 8 0	
మినుములు ,, డిటా ,, 15 4 0	16 8 0	
ఉలవలు ,, ర 164 ,, 8 8 0	9 0 0	

3. నూనెవస్తువులు

నూనెలనూనె బా 1-కి ,, 150 0 0	152 0 0	
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0	25 0 0	
కొండాపురంవేరు నెనగపప్పుబా1కి ,, 58 0 0	59 0 0	
ఇతరప్రదేశము ,, ,, 54 0 0	56 0 0	
వేరు నెనగనూనెగనూనెబా1-కి రు 120మి.నూనె 115 0 0		
అముదము బా 1-కి ,, 110 0 0	112 0 0	

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి ,, 100 0 0		
కూరపసుపు ,, ,, 45 0 0	50 0 0	
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి ,, 100 0 0	110 0 0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముఖగు 1-కి రు 45,50		
కాళిపా స్త్రీపాయకట్టు ,, ,, 50,55		
బెల్లము బా 1-కి రు 40 0 0	60 0 0	
చింతపండు బా 1-కి ,, 60 0 0	80 0 0	

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి ,, 28 0 0	38 0 0	
చదరం ,, 28 0 0	36 0 0	
రవుండు ,, 88 0 0	45 0 0	

6. లోహములు

నెండి 100 కులంకిక ,, 72 0 0	75 8 0	
బంగారము, కులము 1-కి ,, 21 4 0	21 8 0	
పవరము 1-కి ,, ,, 18 4 9		
ఇత్తడి బా 1-కి ,, 256 0 0	260 0 0	
రాగి డిటా ,, 280 0 0	281 0 0	
అస్కాచక్కిర 225 సాగి గలవి 28 4 0	28 8 0	

7. దూది

బోండానెట్టుబాదన 1-కి రు 300 0 0		
పల్నాడు దూది ,, ,, 215 0 0		

8. నూలు

కోయిల్ పట్టి నెం 10½ పెట్టె 1-కి ,, 7 0 0		
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి ,, 4 12 0		
పుట్టూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి ,, 7 4 0		
నూళ్ యేనుగ నెం 20 ,, 9 8 0		
వద్వాక్ నెం 24½ ,, 9 12 0		
14½ క్విల్క్ పట్టి ,, 7 4 0		
నెం 20 బెన్ని సింహం యీటె ,, 9 4 0		
నెం 22 ,, ,, 9 12 7		
నెం 12½ బెన్ని పర్కూ ,, 8 0 0		
నెం 14½ ,, ,, 8 4 0		
నెం 12½ అలెస్స ,, 7 2 0		
నెం 12½ కొయిలుపట్టి ,, 7 8 0		
నెం 22½ రంగవిలాస ,, 9 8 0		
నెం 14½ రాధాకృష్ణుడు ,, 7 4 0		
నెం 12½ సాండుబెరి ,, 10 0 0		

త్యరపడుడి! కొద్దిప్రతులుమాత్రమే! త్యరపడుడి!

అపూర్వముగ ఆంధ్రనాటక ప్రపంచము నాటకములు **బుద్ధ** కానంద ప్రభాతమే!

వ్యాదయతలైతలు జలింపజేయు కరుణరసప్రవాహములే!

ప్రేమస్వరూపిణియేగు యశోధరఅత్యవిశ్వాసము,

సాగర్ధ్వత్యాగము, క్షామ్యములు !!

సవినభావములు, ప్రేమాలాపములు, వియోగ వ్యధ

మనోహరముగ హిందీగీతములు. త్రివర్ణ చిత్రపటముతో

ప్రతి రు ౧-౦-౦, డబ్బను ౧౦-౦-౦ లు

కోటంరాజు సత్యనారాయణ,

2876 గాంధీపేట-గుంటూరు

మోసపోకుడు

1924 సం॥ జరిగిన

పరీక్షింపుడు

బ్రిటిష్

Wemby Exhibition

లోపతకంపొందిన-

THE PURE SWADESHI SILK WEAVING Co.

వారి

ధర్మవరం పట్టు

జరిచిర్ల - ధరలకు, ఇతర వర్తకులవద్ద, ఏజంటువద్ద దొరకు

ధరలకును, భేదము కనుగొనుడు.

వృథా మీద 1కి 7 లేక 8 రూపాయలవంతున జాస్తి డబ్బు నష్టపడవద్దండి.

సాదాచీరలు

1. అన్నిరంగులలోను రకంవారి సాదాచీరలు 18 మూర పొడవు 48 వెడల్పుగలిగిన చీరలుక్రయం	రు	అ	పై
తులం 1-కి	...	...	...
2. రకం వారి ముక్కాలు చీరలు (కిరీగెలు) తూకం 48 తులములకు క్రయం	30	0	0
3. పట్టు పంచెలు, తెల్లలు, మగటములు వస్త్రములు క్రయం తులం 1-కి	0	10	6
4. సాదారకంవారి రవికెలు ధర 1-కి	2	8	0
5. అన్నిరంగులలోను రకం వారి చీరలకు అంతులో జరి రుద్రాక్షి పేటుగాని వంకిపేటుగాని వేసిచిట్టాకొంగువేసిన క్రయం 1 కి	60	0	0
6. బేలుచీరలు అనగా ఒక కొంగులో జరిబేలు వేసిన క్రయం 1 కి	90	0	0
7. జరికొట్టడి బేలుచీరలు క్రయం	115	0	0
8. రెట్టం జరిచీరలు అనగా అంతు 6" అంగుళములు ఒక్కొక్క అంతు పది రుద్రాక్షులు గాని పది వంకిపేటు గాని వేసివో క్రయం	130	0	0
9. కరాచి సమునాక్లాపరు పేటుచీర క్రయం	75	0	0

ప ర త్తు లు:-

1. మాదగ్గర ప్రాతచీరలు వుండవు.
2. ప్రతిచీరయు మీరు కొరుప్రకారం తయారుచేసి పంపగలము.
3. ఆర్డరుతో నహా నూటికి 30 వంతున అడ్వాన్సు పంపవలెను.
4. అడ్వాన్సు లేని ఆర్డరు అంగీకరించము.
5. మేము పంపునరకు యిష్టములేనంతట వాపసు తీసుకోబడును. వేరేనేని యివ్వబడును.
6. గవర్న మెంటు ఉద్యోగస్థులకు Open Delivery యివ్వబడును. కావలసినవారు తక్షణం ఆర్డరు పంపండి.

దిప్యూర్ స్వదేశి శిల్కు- వీవింగు కంపెనీ,

పోస్టు ధర్మవరం, (అనంతపురం జిల్లా,) డి. ఆర్. నారాయణస్వామి ప్రొప్రయిటర్

Powell's Extract of Golden

(4321)

పవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగరో గ మునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

ఆంగ్ల ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్ర పిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నష్టము, బలహీనము, వీపులోనొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:- 6 మోతాదులగెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే స్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్ష్ణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రు. 1-4-0.

దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రు. 1-8-0.

మా దివ్యౌషధములను సుప్రసిద్ధమైన దుకాణము లన్నిటిలోను దొరకును.

మా చిత్రవిచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, BOMBAY

అమృతాంజనము

చక్కనిదబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. వ్ర తియింట నుండదగినది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుళెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

(వెనుక చింతించి ముఖ జెట్టితనము నుం దందుకొన్న వారలు మోవనంద గలరు)

40 దినములలోగా అతిసులభముగా యింగ్లీషు చేర్చుకొన వచ్చును.

2 పుస్తకములకొన్న వి. పి. ఖర్చులులేదు. ఆంగ్లేయభాషాగురుడు. 4, పుస్తకములకొన్న 1 పుస్తకము ఇవ్వాను.

ఆంగ్లేయ దొరతనమువారి పరిపాలనకు లోకులైన యాభూషణములను గౌరవభూతియు సొంది జీవనోపాయములే వుజ్జ్వలములు కారణకర్త యగు ఇంగ్లీషుభాషయే ముఖ్య మని యెరిగియు అనేకులు విడనాడియుండు వారలకు అతిసులభముగా నగు చెత్త చేరక తమకు తామే భాషానుభవము సొంది చదువుటకు ముట్టాడుటకును వ్రాయుటకును వుపయుక్తముగా ఆంగ్లేయభాషయందు ముద్రింపించి అభ్యాసపరులకు అవలీలగా గ్రహింపదగినది గాన మావశ్యమన ప్రస్తుతము కొన్ని పనులే ముద్రించి తక్కువధరలకు విక్రయించుచున్నారము.

ఇందుసాధారణముగా వుపయోగమునట్టి యింగ్లీషుపదముల నుచ్చరించుటకు వాటికిగల అర్థమున్ను ఇంగ్లీషున్న ఆంగ్లేయమున్న వ్రాయబడి చిన్నకథలు సామెతలు పీటకు యింగ్లీషు అర్థములున్న అతిసులభమైన వ్రాయబడియున్నవి. వ్యంగములు, పద్యములు, వారములు, నెలలు, సంవత్సరములు, పుష్కములు, ఆయుధములు, నానాదేశములు, కీభిత్తులు వ్రాయునట్టివిధములు గలవు.

ఈపుస్తకము బాలరు, బాలికలు, వర్తకులు, నౌకరులు, విద్యాబోధకులు పిరల కందరికి వుపకారియగు సహాయగ్రంథము.

ఆంగ్లేయకాలమున వుయిట్ మొదలగునవి వ్రాయు విధమున్ను, తంతుసమాచారములున్ను, వడ్డి పరిమితియు జీతముల పగైరాల లెక్కలున్ను యివియెల్ల విశదపఱచబడి యున్నది. పుస్తకము 1-కి ధర రు 1-8-0. తపాలాఖర్చు 0-4-0.

ఆ నం దా శ్ర మ పు స్త క శా ల, 5/34, నైయప్పనాయకకోపిధి, పాళ్ళు-టౌన్, మదరాసు.

మీ వెంట్రుకలను వెంచుడు.

మీయొక్క శరీరమును ఎటుల పోషించుచుంటిరో అటులనే మీరు మీ వెంట్రుకల విషయములో గూడ ప్రస్తుతశాస్త్రీయమైన పరిశోధన ననుసరించి పోషింపవలెను.

కామినియా నూనె

(రిజిస్టర్)

కామినియా నూనె ప్రసిద్ధికెక్కిన వస్తువులే శాస్త్రీయముగా తయారుచేయబడినది. ఇది శిరోజములు పెంచుటకు గాను మంచివస్తువు. ఇది వెంట్రుకలయొక్క మొదలలకు కావలసిన సహాయమును చేయుచు పోషించుచుండును. దానిని ఉపయోగించినయెడల యిదివరలో రాతిపోవుచున్న వెంట్రుకలను రాతిపోకుండ కాపాడును, చుండు మొదలగు వానిని తలలో కలుగ నియ్యకుండ కాపాడుటయే గాక, వెంట్రుకలను పట్టువల్చుచువుగాను, అందుగాను పెంచును. అంతయే గాక ఇది చర్మమును శుభ్రముగా నుంచి మెదడునకు చల్లదనమును కలిగించి సుఖము నిచ్చును. ఇన్ని మంచిదణములు కలిగిన యీ కామినియా నూనె స్త్రీలకు, పురుషులకు, పిల్లలకు ర్పసాదము. దానియొక్క ఆధిక్యమునకుగాను, యెన్నపురి ప్రచర్యములోను, డిస్ట్రీబుటర్స్ మెరిట్స్ చెన్నపురిలోను, అలహాబాదు ప్రచర్యములోను బంగారు పతకములను బహు

మతిగా నొసంగిరి. ఒక బుడ్డి ధర 1-0-0. ఖర్చులు 0-6-0 ఎక్స్ట్రా. 3 బుడ్డు ధర 2-10-0. ఖర్చులు 0-12-0 ఎక్స్ట్రా. వై కామినియానూనె ప్రతివ ర్తకునివద్దను, పట్టణములయందును, పట్టణములకు విక్రయింపబడును. లేకున్న సోల్ యేజెంట్లు:-ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ 155 జుమ్మామసీద్, బొంబాయి అని వ్రాసిన

మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న బడయగలరు.

ఆటోమిట్ బహారుకు వ్రాయుడు.

ఆటోమిట్ బహారు అత్తరు. లన్నిటిలోను ఉత్కృష్టమైనది.

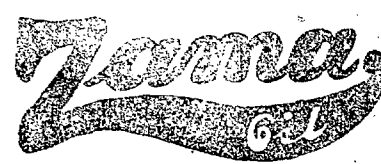
ఇది సువాసనద్రవ్యముగాను, అత్తరుగాను గూడ ఉపయోగపడును.

కొన్ని చుక్కలను మీ చేతి రుమాలుమీద చల్లినయెడల కమనీయమైన సువాసన అన్నిదేశలను వ్యాపించును. ఇది దీనియొక్క ఆధిక్యమునకు కలకత్తా ప్రచర్యములో బంగారుపతకమును బడసెను.

1/4 అవున్సు బుడ్డి ధర రు 2-0-0 | 1 డ్రాం బుడ్డి ధర రు 0-12-0
1/4 అవున్సు బుడ్డి ధర రు 1-4-0 | వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము 0-5-0

సోల్ యేజెంట్లు:- ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ, 155 జుమ్మామసీద్, బొంబాయి.

126

విజంటు కావలెను

తలనొప్పి, యిక్ష్మయంబా, చేయి కాలు పట్టుకొనుట, పంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒకక్షణములో పోగొట్టుగల ఖ్యాతిజెందిన "జామాలెమునకు" సమమును మందు వేరేది యు లేదు. చాల యోగ్యతాపత్రములను. సొందియున్నది. బుడ్డి 1, కి అణాలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి జూడుడు.

అమర్ చెందు, శోభాచెందు

యింగ్లీషుమందు పలసరకు సల్ఫూరిక్, నైట్రిక్, మొరాటిక్ ఆసిడ్లు, వ్యాపారస్థులు, నెం. 63 నైసప్సనాయనివీధి, మదరాసు.

అద్భుతములలో అద్భుతము 1740

వీధిమైన తామరయె నను తక్షణమే, అద్భుతముగా 24 గంటలలో గుణ

మగును. అది గుడ్డలను పాడుచేయుదు. జ్వరము వాడుట కూడ చాల సులభము. ఒకసారి వాడినచివవారు మరల ఎన్నటికిని దీనిని వదలరు. బుడ్డి 1 కి ధర 0-8-0.

అమరావతి యేజిస్సీ,

వార్కుటపును, మద్రాసు.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

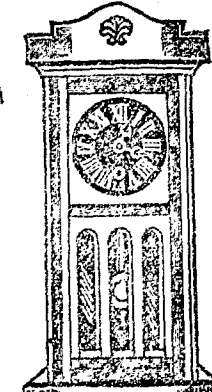
1-భాగము:- వ్యాధుల స్వరూపమును, వాటికి ననుభవసిద్ధముగా సులభముగా చేయదగిన 600 యోగములును గల వైద్యగ్రంథము. 1-కి రు. 1-4-0; పి. పి. 0-4-0

2-భాగము:- శుద్ధులు, భస్మములు, పంటిఖజ్జలి జ్వరములు, ఆసవములు, అరిష్టములు, ద్రావకములు, చూర్ణములు, మెం|| 610 యోగములు, అనుభవముగా చేయు పద్ధతులతో యున్నది. (4) 1-కి రు. 1-12-0; పి. పి. 0-6-0 పి. శి. పి. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేపి నెల్లూరుజిల్లా.

Special for "ANDHRA PATRIKA"

Publishers only

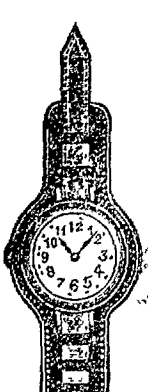
As a special clearance sale we are giving away our world renowned Modern regulator wall

clock with 18 cart Rolled Gold wrist watch with full leather wrist for Rs 10/-

This offer is limited. If required separately we give our Modern regulator Rs. 5/-

18 cart Rolled Gold wrist watch Rs. 7/-

Write to:- CAPTAIN WATCH Coy.,

P B. No 265, MADRAS